

2 SOIHTU

1976 Sosialistisen Opiskelijaliiton julkaisu • 40. vuosikerta

NKP:n 25.

edustajakokous

SDNL:n kehitys

**Kehitysmaiden
talous**

Persoonallisuus

2 SOIHTU

1976 Perustettu 1931

JULKAISIJA SOSIALISTINEN OPISKELIJALIITTO

SISÄLLYS

Lukijalle	1
NKP:n 25. edustajakokous Taisto Sinisalo	3
Kamppailu SDNL:n yhtenäisyyden ja taistelukyvyn lujittamiseksi Alpo Halonen, Hannu Vuorio	26
Siirtomaajärjestelmän romahduksen taloudellinen vaihe on alkanut Jan Otto Andersson	47
Uuden ihmisen kasvatus ja sosialismin rakennustyö Jukka Heiskanen	61

RAPORTTEJA

Mietteen hallituksen saavutukset PH, CB, JPT	82
Miten työttömyyttä vastaan taistellaan? Marja Okkeri	91
Yleislakko 1956 Olavi Pohjola	95

KIRJOJA

Marxilais-leniniläisen kirjallisuuden päivät Asko Helminen	99
Vieraantuminen Marxilla ja Israelilla Vesa Oittinen	100

DOKUMENTTEJA

NKP:n 25. edustajakokouksen rauhanohjelma	104
POLIITTINEN KALENTERI 1. 1. — 15. 3. 1976	105
Svensk resumé English Summary, Русское резюме	110
Numeron kirjoittajia	103

Lukijalle

Viisi vuotta on kulunut NKP:n edellisestä, 24. edustajakokouksesta. Varsin tarkasti ovat tuon kokouksen päätökset ja ennakkoinnit käyneet toteen. Tunnetusta kuuden kohdan rauhanohjelmasta on kohta toisensa jälkeen voitu rastia kokonaan tai ainakin hyvin pitkälle toteutetuksi. Neuvostotalouden rakennustyön päätehtävät on niinkään menestyksellisesti suoritettu, ihmisten elintason nousu on ollut vakaata ja varmaa. Neuvostoliiton — ja muiden sosialistisen yhteisön maiden — kehitys on viimeisenä viitenä vuotena ollut entistäkin kirkkaampi vastakohta imperialistisen maailman syvenevälle kriisille, joka on romuttanut kapitalistiset "talousihmeet" yksi toisensa jälkeen. Se on ollut, täytyy sanoa, selvä vastakohta myös sosialistisen yhteisön ulkopuolelle asettuneen Kiinan kehitykselle, jonka maolaisesta politiikasta aiheutuvat vääristymät heijastuvat tuon tuostakin kiivaina yhteenottoina itse maolaisen johtoryhmän sisälle. — NKP:n historiallisen 25. edustajakokouksen optimistista henkeä, tulevaisuuteen luottavaista työtyyliä ja punnittuja päätöksiä esittelee tässä numerossamme Taisto Sinisalo.

Ei voi väittää, että Suomessakaan olisi puutetta leivän levenemisen, työllisyyden turvaamisen, taloudellisen edistyksen ja rahan arvon vakiinnuttamisen lupauksista. Eikä lupausten täyttymiseen vaadita muka muuta kuin, että työläiset pidättäytyisivät vaatimasta ja taistelemasta itselleen kunnollisia palkankorotuksia ja reaaliansion turvaa ja työtätekevä kansa ylipäättänsä tyytyisi niukempaan olemiseen. Tilanteessa ei olisi suurtakaan hätää, jos näitten tarinoiden esittäminen rajoittuisi esimerkiksi Uuden Suomen ja Insinööri-uutisten pakinapalstoille. Mutta tällaiset uskomukset ovat olleet pohjustamassa muun muassa Mieltusen hallituksen tulo- ja menoarvion hyväksymistä ja tulopoliittista kokonaisratkaisua. — Mitkä ovat Mieltusen "työllisyshallituksen", tuon myös "vähiten huonoksi kai-

kista mahdollisista hallituksista” mainitun, tähänastiset saavutukset, sitä tarkastellaan raporteissamme hallituspolitiikasta ja työttömyydestä. Mitä yhteistä on tämänvuotisen tulopoliittisen sopimuksen lauskekeella hintakehityksen tarkastelemisesta ja yleislakon lopettamisopimuksella, muun muassa se selviää Olavi Pohjolan katsauksesta yleislakkoon.

* * *

Toukokuussa pidettävään 11. liittokokoukseensa valmistautuva SDNL on suuren poliittisen huomion kohteena, eikä vähiten tietenkään koko kommunistisessa ja kansandemokraattisessa liikkeessä. Julkaisemme Hannu Vuorion ja Alpo Halosen analyysi SDNL:sta tarjoaa hyvän lähtökohdan liiton kehityksen suurten linjojen ja eräiden pienten mutta tärkeiden kehityspiirteiden — kuten järjestöllisen elämän joidenkin erikoisuuksien — ymmärtämiselle.

Jokainen lehtiä lukenut lienee viime vuosina pannut merkille kymmeniä uutisia kehitysmaissa ja niiden taloudellisessa asemassa tapahtuneista muutoksista: tietoja kansallistamisista, raaka-aineentuottajien järjestäytymisestä, kansainvälisen kaupan rakenteen muutosvaatimuksista. Jan Otto Andersson on tehnyt yhteenvedon näistä tapahtumista ja esittää johtopäätöksenä, että siirtomaajärjestelmän romahduksen taloudellinen vaihe on alkanut.

Kysymys ihmisyksilön kehityksestä, kysymys persoonallisuudesta on asia, jonka ympärillä antikommunismi pyörittää paljon väärää rahaa. Siksi tutun tuntuista mutta samalla tieteellisesti varsin mutkikkaista asioista on kysymys, että joukkoviestimien haltijoiden on helppo levittää ennakoluuloja esimerkiksi sosialismin uhkasta yksilölle ja hänen vapaalle kehitykselleen. Tarjoamme Jukka Heiskasen analyysin uuden ihmisen kasvattamisesta avuksi näiden kysymysten rehelliselle ja tieteelliselle hahmottamiselle. Samaa palvelee myös Vesa Oittisen arvio vieraantumisen käsitteestä Karl Marxilla ja Joachim Israelilla.

* * *

Soihtu toivottaa lukijoilleen mitä parhainta ja valoisinta vappua. Samalla ilmoitamme, että otamme itse mielellämme vastaan — paitsi tietenkin erilaisia tervehdyksiä — myös lukijoidemme ja ystäviemme, niin järjestöjen kuin yksityistenkin, toivomuksia ja kannanottoja lehtemme sisällöstä. Osoitteemme on takakannen sisäpuolella.

NKP:n 25. edustajakokous

Taisto Sinisalo

Neuvostoliittoa ei voida tuntea, ellei tunneta Neuvostoliiton Kommunistista Puoluetta.

Puhuessaan V. I. Leninin 100 v. juhlakokouksessa NKP:n pääsihteeri toveri L. I. Brezhnev lausui: "Meillä ei ole, eikä voi olla muuta poliittista voimaa, joka ottaisi niin täydellisesti ja johdonmukaisesti huomioon kaikkien yhteiskuntamme luokkien ja sosiaalisten ryhmittymien sekä kansallisten ryhmien ja sukupolvien edut ja tarpeet kuin kommunistinen puolue. Puolue toimii koko yhteiskuntajärjestelmän ja koko kansan yhteisenä älynä."

NKP:n historia on antanut oikeutuksen näin voimakkaaseen arvioon NKP:n asemasta ja merkityksestä. Kuten 25. edustajakokousta hallinnut tunnus lausui, kykenee kommunistinen puolue toimimaan aikakautemme viisautena, omatuntona ja kunniana, koska se nojautuu aikamme yhteiskunnallisen kehityksen päävoimaan, työväenluokkaan, yhdistää laajat työtätekevät kerrokset, ja pitää toimintansa perustana Marxin, Engelsin ja Leninin kehittämää tieteellisen sosialismin oppia, jota kansainvälisen kommunistisen liikkeen kokemus — ei vähiten NKP:n kokemus — on rikastuttanut ja jonka elämä on osoittanut oikeaksi.

NKP:n historia on mainio vahvistus jo Marxin ja Engelsin tekemälle johtopäätökselle, että muuttaakseen kapitalistisen yhteiskunnan sosialistiseksi proletariaatti tarvitsee itsenäisen poliittisen puolueen. Se on vahvistus V. I. Leninin kehittämän kommunistista puoluetta koskevan opin oikeudellisuudesta.

NKP:n syntymästä on kulunut jo yli 70 vuotta. Kuusi ennen lokakuun vallankumousta ja 19 sen jälkeen pidet-

tyä puolueen edustajakokousta ovat keskeisiä tapahtumia NKP:n johdolla käydyn taistelun historiassa. Tähän historiaan liittyvät kolmen venäläisen vallankumouksen barrikaadit ja lakot, kansalaissodan legendaariset sankariteot, nyt jo kymmenennen viisivuotissuunnitelmakauden työinto, voimankaito fasismia vastaan sekä näihin kaikkiin liittyvä sosialismin menestyksellinen rakennustyö yhteiskuntaelämän kaikilla aloilla ja sosialismin saavutusten tinnimäisen puolustaminen.

Jokainen NKP:n edustajakokous on muodostunut historialliseksi merkkitapahtumaksi. Niissä on tehty yhteenveto maan kehityksen eri vaiheista, käsitelty perusteellisesti taloudellisen rakennustyön, kulttuurin sekä sisä- ja ulkopoliittikan avainongelmia. Niissä on tarkistettu poliittista suuntaa ja muokattu päälinjaa.

Kaikkien puolueiden ja niiden edustajakokousten merkitys määräytyy osuudesta, joka puolueella on yhteiskunnan elämässä, tavoitteista, joita se esittää ja toteuttaa sekä siitä mihin luokkavoimiin se nojautuu. NKP:n edustajakokousten merkitys nousee siitä, että NKP on nojautumalla työväenluokkaan ja esittämällä oikean ohjelman avannut ihmiskunnan tien sosialismiin ja siirtynyt kommunismin rakennustyöhön. NKP:n 25. edustajakokous oli ensimmäisen kommunistisen yhteiskunnan rakentajien kokous.

Puhuessaan 25. edustajakokouksessa Kuuban Kommunistisen Puolueen pääsihteeri Fidel Castro kuvasi näiden kokousten merkitystä: "Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen edustajakokoukset ovat Leninin ajoista tähän päivään olleet erittäin rikas kokemuksen lähde, josta kaikki maailman vallankumoukselliset ottavat oppia. Leninin — Marxin ja Engelsin aatteiden nerokkaan jatkajan — kirjat, Lokakuun kuolematon vallankumous, neuvostokansan maineikkaat sankariteot, historian merkittävät sivut, jotka ovat täynnä Neuvostoliiton kommunistien rohkeutta, uhreja ja sankaruutta, ovat jo 58 vuoden ajan innostaneet niitä, jotka maailman kaikissa kolkissa kamppailevat ihmiseen kohdistuvaa sortoa vastaan ja ihmiskunnan kauneimpien ihanteiden, oikeudenmukaisuuden, ihmisarvon puolesta."

Kosketellessaan edustajakokouksen työtä ja L. I. Brezhnevin esittämän toimintaselostuksen vastaanottoa Kremlin kongressipalatsissa toveri Castro lausui: "Tuntui kuin ei olisikaan ollut kysymyksessä puolue, joka otti vallan käsiinsä miltei 60 vuotta sitten, vaan puolue, joka on täynnä uutta ja ehtymätöntä energiaa, joka päivittäin kulkee vallankumouksen tietä. Se oli epäilemättä sitä samaa henkeä, joka ilmeni risteilijä Aurooran ja Talvipalatsin valtauksen maineikkaina päivinä."

NKP:n
25.
ED.KOK.

Vallankumouksen perinteet ja tehtävät elivät todella voimakkaana 25. helmikuuta 1976 työnsä aloittaneessa, kymmenen päivää kestäneessä kokouksessa. Kokous oli tärkeä tapahtuma Neuvostoliiton sisäisessä kehityksessä ja puolueen elämässä sekä myös kansainvälisessä politiikassa ja erikoisesti kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä. Paraguayn Kommunistisen Puolueen pääsihteeri toveri Marin totesikin edustajakokouksessa: "Epäilemätöntä on, että 25. edustajakokouksen päätökset ja johtopäätökset ovat matkaoppaana kommunisteille ja maailman muille edistyksellisille heidän taistelussaan rauhan, kansallisen vapauden, demokratian, sosialismin ja kommunismin puolesta."

NKP ja neuvostoyhteiskunta

Neuvostoliiton Kommunistiseen Puolueeseen kuului edustajakokouksen aattona 15 694 000 kommunistia. Jäsenistä on työläisiä 41,6 %, kollektiivitalonpoikia 13,9 %, teknistä sivistyneistöä noin 20 % ja yli 24 % tieteen harjoittajia, kirjailijoita ja muita kulttuurialan työntekijöitä, valistus- ja terveydenhuoltoalan sekä hallintokoneiston työntekijöitä ja sotilashenkilöitä.

24. ja 25. edustajakokouksen välisenä aikana puolueeseen hyväksyttiin 2,6 miljoonaa uutta jäsentä.

25 edustajakokoukseen osallistui 4 998 edustajaa (24. edustajakokouksessa 4 973), joista ensimmäistä kertaa edustajakokouksessa oli 73,5 %. Edustajia valittiin puoluejärjestöissä toimeenpannuilla vaaleilla yksi edustaja 3000 jäsentä kohden¹.

Edustajista 1703 eli 34,1 % oli sosialistisen teollisuuden eri alojen työntekijöitä, 887 maatalouden työntekijöitä, 272 kirjallisuuden ja taiteen, tieteellisten laitosten sekä kansanvalistuksen ja lääkintälaitoksen työntekijää ja 11 avaruuslentäjää. Edustajista 114 oli puolue työntekijöitä sekä 693 neuvostojen, ammattiliittojen ja nuorisoliiton työntekijöitä. Kokoukseen osallistui 659 talousjohtajaa. 314 edusti armeijaa, merivoimia, rajavartiostoa sekä sisäministeriön puoluejärjestöjä. 1255 edustajaa oli naisia.²

1. Venäjän Federation alueelta valittiin 3 025 edustajaa, Ukrainasta 894, Kazahstanista 218, Valko-Venäjältä 172, Uzbekistanista 159, Gruusiasta 107, Azerbaidzhanista 96, Latviasta 51, Liettuaasta 49, Armeniasta 47, Moldaviasta 44, Kirgisiasta 37, Tadžikistanista 32, Eestistä 30 ja Turkmenistanista 27 henkeä.

2. 24. edustajakokouksessa oli naisia 24,3 %, 23. edustajakokouksessa 23,3 % ja 22. edustajakokouksessa 22,3 %.

Lähes 90 prosentilla edustajista oli korkea- tai keskikoulusivistys. 24. edustajakokouksessa luku oli 85 %, 23. edustajakokouksessa 79 % ja 22. edustajakokouksessa 72 %.

Kokouksessa oli läsnä Neuvostoliiton 60 kansakunnan ja kansallisen ryhmän edustajat.

Edustajisto luonnehti havainnollisesti leniniläisen puolueen sukupolvien periytyvyyttä ja yhtenäisyyttä. Edustajista oli alle 35 vuotiaita 12,5 %, 35—50 vuotiaita 58 %, 51—60 vuotiaita 19,7 % ja yli 60 vuotiaita 9,8 %.³

Neuvostoliiton vihollisten eräänä keskeisenä menetelmänä NKP:n mustamaalauksessa on yritys väärentää NKP:n ja luonnollisesti myös koko neuvostoyhteiskunnan demokraattinen olemus.

"Todellinen demokratia on mahdoton ilman sosialismia, myös sosialismi on mahdoton ilman demokratian alituista kehittämistä", totesi L. I. Brezhnev kokouksessa. Ja jos mahdollista vielä välttämättömämmin tarvitsee kommunistinen puolue demokratiaa toimintansa perustana.

Puolueita ja niiden sisäisen elämän demokraattisuutta ei voida tarkastella ottamatta huomioon niiden toiminnan sisältöä ja tarkoitusta. Puolueet, joiden tavoitteet ja politiikka ovat ristiriidassa kansan enemmistön etujen kanssa rakentuvat epädemokraattisesti myös sisäisessä elämässään. Niiden toimintaa ei määrittele kansanjoukkojen tahdon kuuleminen ja sen edun huomioonottaminen.

Kommunistisella puolueella ei ole mitään työväenluokan, kansan suuren enemmistön eduista poikkeavia tavoitteita. Tämä määrää kommunistisen puolueen sisäisen elämän luonteen. Mitä kommunistinen puolue voisi saavuttaa jos se olisi "eliitin puolue" kuten porvarillinen propaganda voimallisesti väittää? Mitä se voisi saavuttaa rajoittamalla jäsenistön oikeuksia? Luonnollisesti tällainen vähentäisi jäsenistön aktiivisuutta ja vain vahingoittaisi puoluetta. Kuitenkin puolueen menestys riippuu sen yhteydestä kansaan, sen jokaisen jäsenen aktiivisesta panoksesta puolueen toimintaan.

Arvostellessaan kommunistista puoluetta epädemokraattisuudesta porvarilliset propagandistit samaistavat porvarilliset puolueet ja niiden toimintatavan kommunistiseen puolueeseen mutta eivät rohkene tehdä käytännön vertailuja. Mikä porvarillinen puolue esimerkiksi uskaltaisi asettaa oh-

3. Puolueen jäsenyyssajan mukaan edustajat jakautuivat siten, että ennen Lokakuun vallankumousta puolueeseen liittyneitä oli 7 henkeä, 1917—41 liittyneitä 381, suuren isänmaallisen sodan vuosina liittyneitä 713 ja sodan jälkeisenä kautena liittyneitä 3 897 henkeä. Viimeksimainituista oli viimeisen kymmenvuotiskauden aikana liittyneitä 1 132.

jelmansa ja tavoitteensa kansan avoimeen käsittelyyn? Ei luonnollisesti yksikään. Ja kuitenkin juuri tällainen toimintatapa on Neuvostoliiton, ja muiden sosialististen maiden kommunistisille puolueille tyypillinen.

On sinänsä tietenkin ymmärrettävää väittelyn kärkevyys, joka suuntautuu neuvostoyhteiskunnan olemukseen. Koskeehan se proletariaatin diktatuuriin oppia ja sisältöä. Ja tämähän on tunnetusti kuulunut keskeisiin aatteellisiin taistelun kohteisiin porvariston ja opportunistien sekä kommunistien kesken milloin julkisemmin milloin peitetymin.

Lenin oli jo vuoden 1905 vallankumouksen kokemuksia eritellessään arvioinut neuvostoja eliminä, jotka "lähtevät välittömästi joukoista" ja ovat "suoranaisia ja välittömiä kansanjoukkojen tahdon elimiä"⁴. Neuvostovaltion kokemus ja koko neuvostoyhteiskunnan kehitys on antanut vahvistuksen sille, että neuvostojärjestelmä, proletariaatin diktatuuri, tarkoittaa nimenomaisesti sellaista vallan rakenteen uudistamista, jonka tuloksena työtätekevät joukot saadaan vedetyksi valtion ja yhteiskunnallisten asioiden johtoon. Osoittaessaan vuonna 1917, että "neuvostot ovat uusi valtiokoneisto" Lenin korosti, ettei vallankumous ole mahdollistakaan ilman demokratian laadullista muuttamista, ilman sellaista muutosta, joka "antaa mahdollisuuden yhdistää parlamentarismin etuisuudet välittömän ja suoranaisten demokratian etuisuuksiin" (harv. TS). "Porvarilliseen parlamentarismiin verrattuna tämä on demokratian kehityksessä sellainen edistysaskel, jolla on maailmanhistoriallinen merkitys."⁵

Koko neuvostoyhteiskunta rakentuikin ihmisten mahdollisimman suureen yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen. Se on koko yhteiskuntamoraalin perusta. Keskuskomitean toimintaselostuksessa todetaan: "Mikään ei vaikuta niin ylentävästi persoonallisuuteen kuin aktiivinen elämänsäsenne, tietoinen suhtautuminen yhteiskunnalliseen velvollisuuteen."

Laajojen joukkojen hallintoon vetämisen mukaisesti valittiin vuonna 1975 yksinomaan paikallistasolla toimiviin neuvostoihin yli 2,2 miljoonaa henkilöä.⁶ Ja hahmotellessaan neuvostodemokratian kehittämisen tehtäviä lausui L. I. Brezhnev toimintaselostuksessa: "Sosialistisen demokratian täydellistämiseksi me tarkoitamme ennen kaikkea työtätekevien yhä laajempaa osallistumista yhteiskunnan kaikkien asioiden hoitoon, valtiollisuutemme demokraattisten perustojen kehittämistä ja edellytysten luomista yksilön kaikinpuoliselle kehitykselle." Niinpä puolueiden toimin-

4. Lenin, teokset osa 10, sivu 238.

5. Lenin, teokset osa 26, sivu 84.

6. Ks. Matti Pykälä: Neuvostoliiton yhteiskunta- ja valtiojärjestelmä, SNS 1975.

nasta voidaan löytää kriteeri, joka parhaiten ilmentää niiden todellisen demokraattisuuden kansaan nähden. Keskeistä on vilpittömyys politiikassa, joka Leninin sanojen mukaan "on täysin tarkasteltavissa olevien sanojen ja tekojen välinen yhdenmukaisuus".

NKP:n sisäistä demokratiaa tarkasteltaessa on muistettava, että NKP on yhteisen maailmankatsomuksen ja päämäärän omaavien ihmisten vapaaehtoinen liitto, jonka — kuten koko neuvostoyhteiskunnan — perusedut vaativat jokaisen jäsenen aktiivista myötävaikutusta kaikkien asioiden hoitoon. Voidaankin sanoa esimerkiksi, että NKP on 14 liittotasavaltojen kommunistipuolueiden keskuskomiteaa, 154 aluepiirikomiteaa ja aluekomiteaa (läninkomiteaa), 10 piirikuntakomiteaa, 4343 kaupunkikomiteaa ja piirikomiteaa, 390 000 perusjärjestöä johtaelimineen ja aktiivisine jäsenineen; kaikkiaan 15,7 miljoonaa ihmistä mahdollisuuksin vaikuttaa kaikkeen yhteiskunnalliseen kehitykseen, valtaisa ihmisjoukko yhteisessä työssä. Jäsenistön aktiivisuudesta oikeuksiensa käytössä on esimerkkinä, että edustajakokousta edeltäneisiin perusjärjestöjen vaalikokouksiin osallistui 94 % jäsenistä ja puheenvuoroja käytti joka neljäs läsnäolijoista.

NKP:n edustajakokous ei kuitenkaan ollut vain puolueen kokous. "Voimme sanoa, että edustajakokousta on pidetty kaikissa puoluejärjestöissä, tehtaissa ja tutkimuslaitoksissa, kollektiivi- ja valtiontilojen pelloilla ja karjafarmeilla, kaikkialla laajassa maassamme," lausui pääsihteeri L. I. Brezhnev edustajakokouksen päättäjaisistunnossa.

Kokous ilmaisi työllään ja päätöksillään puolueen ja neuvostokansan lujan yksimielisyyden ja päättäväisyyden. Se ilmenee varauksettomassa hyväksymisessä, joka kohdistuu NKP:n poliittiseen linjaan ja käytännön toimintaan. Se on myös NKP:n demokraattisuuden vakuuttavin osoitus.

* * *

NKP:n 25. edustajakokous käsitteli lukuisia puoluerakennustyön ja kommunistisen liikkeen työn järjestämisen kysymyksiä. L. I. Brezhnev lausui toimintaselostuksessa, että "puolueen johtotoiminnan menestymisen tärkeänä ehtona on leniniläinen työskentelytyyli. Leniniläinen työskentelytyyli on luova, subjektivismille vieras tyyl, jolle on leimallista tieteellinen asennoituminen yhteiskunnallisiin prosesseihin. Se edellyttää vaativaisuutta itseä ja muita kohtaan, sulkee pois omahyväisyyden ja on virkavaltaisuuden ja muodollisen suhtautumisen täydellinen vastakohta."

Osana tätä työtyyliä kokouksessa esitettiin arvokkaita ja myös suomalaisille kommunisteille tähdellisiä näkökantoja arvostelusta ja itsearvostelusta, suhtautumisesta tehtiin päätöksiä ja puolue toiminnan tärkeistä kysymyksistä kaaderipolitiikan, teoreettisen toiminnan ja tutkimustyön, poliittisen valistustyön ja joukkotiedotuksen alalla.

Korkean arvostuksen ja tärkeän sijan NKP:n työssä saivat kokouksessa Neuvostoliiton leniniläinen kommunistinen nuorisoliitto ja ammattiliittotoiminta. Keskeisesti olivat esillä myös neuvostojärjestelmän — valtiokoneiston — toimintaan liittyvät kysymykset. Kaikkien näiden toiminta-alojen yhteydessä NKP korostaa kommunistisen puolueen johtavan roolin keskeisyyttä niin saavutettujen menestysten kuin tulevien voittojenkin perustana.

Edustajakokouksen arvioissa vahvistettiin jälleen, että marxilais-leniniläisen puolueen johtavan roolin toteuttaminen on vallankumouksellisen taistelun objektiivinen välttämättömyys. Erikoisesti tämä koskee kommunistien työtä joukkojärjestöissä. Johtavaa rooliaan kommunistinen puolue ei voi täyttää ilman tähän tarvittavaa käytännön aseistusta. Tässä suhteessa keskeisiin aseisiin kuuluu kommunistinen lehdistö. Edustajakokouksen puhujalavalta lausuttiin runsaasti tätä näkemystä perustelevia ja rikkaaseen kokemukseen nojautuvia johtopäätöksiä. NKP:n keskuskomitean keskeisenä aseena on toiminnan kaikissa vaiheissa ollut sen linjaa toteuttava, puolueen itsenäisesti hallitsema ja johtama, marxilais-leniniläinen pää-äänenkannattaja.

Edustajakokous neuvostoyhteiskunnan rakentamisen tehtävistä

Puhuessaan edustajakokouksen valmistelua suorittaneessa NKP:n keskuskomitean joulukuun istunnossa vuonna 1975 pääsihteeri L. I. Brezhnev lausui: ”Tärkeintä on se, — ja itse elämä todistaa sen vakuuttavasti — että yhdeksäntenä viisivuotiskautena taloudellisen kehityksen tärkeimmät suunnat ja luonne vastaavat täydellisesti NKP:n 24. edustajakokouksen linjaa sekä talouspolitiikkamme periaatteita. Olemme tehneet aimo askelen eteenpäin. Jos otetaan huomioon yhteiskunnallisen tuotannon absoluuttisen kasvun mittasuhteet, niin yhdeksäs viisivuotiskausi on paras viisivuotiskausi maamme historiassa. Synnyinmaamme on tullut rikkaammaksi ja voimakkaammaksi. Neuvostoihmisten hyvinvointi on kohentunut. Ja se on puolueen toiminnan paras arvostus.” 25. edustajakokous yhtyi tähän arvioon.

Yhdeksännen viisivuotissuunnitelmakauden (1971—75) tuloksista todettiin mm. että teollisuuden volyyymi lisää-

tyi 43 %:lla. Uusien sosiaalisten toimien toteuttamiseen käytettiin varoja yhtä paljon kuin kahden edellisen kauden aikana yhteensä.

Kulutustavarain tuotanto kasvoi 37 %:lla. Väestön reaalitytulot asukasta kohden laskettuina lisääntyivät 24 %, työläisten palkat nousivat keskimäärin 20 % ja kolhoosilaisten palkka 25 %. Palkkojen ja sosiaalietujen lisääntyminen on tapahtunut kulutushintatason säilyessä vakana.

Vakavista luonnonvaikeuksista huolimatta maanviljelys ja karjatalous edistyivät. Kahdeksanteen viisivuotiskaudteen verrattuna maatalouden keskimääräinen kokonaistuotanto oli 13 % suurempi. Vuotuinen keskimääräinen viljantuotanto lisääntyi 14 miljoonalla tonnilla. Kuitenkin viidestä vuodesta vain yksi — 1973 — oli todella hyvä ja kahdena — 1972 ja 1975 — maata koetteli ennennäkemätön kuivuus. ”Minkään muun viisivuotiskauden aikana maaseudullamme ei ole ollut sellaista epäsuotuisten olosuhteiden sattumaa.” Saavutetut tulokset olivat mahdollisia vain maatalouteen kohdistuneen suuren huolenpidon ansiosta. Neljännes kansantalouden kaikista investoinneista suunnattiin viisivuotiskaudella maatalouteen. ”Yhdeksännellä viisivuotiskaudella maaseutu sai 1,7 miljoonaa traktoria, 449 000 leikkuupuimuria ja 1 102 000 kuorma-autoa ja paljon muita koneita,” totesi toveri A. N. Kosygin selostuksessaan edustajakokoukselle. Päättyneellä viisivuotiskaudella saatiin kahdesti suurempi sato kuin koskaan aiemmilla viisivuotiskausilla: 1974 195,6 miljoonaa tonnia ja 1973 222,5 miljoonaa tonnia.⁸

Toimintaselostuksessa todetaankin: ”Kommunistisen puolueen johdolla 9. viisivuotissuunnitelmakauden aikana on otettu uusi pitkä askel eteenpäin kommunismin aineellisen perustan luomisessa, kansan elintason kohottamisessa ja maan turvallisuuden varmistamisessa.”

Neuvostoliitossa toteutetut uudistukset ovat muuttaneet kansan elämässä kirjaimellisesti kaiken. On luotu mahtava sosialistinen talous. Työ tapahtuu uudelta pohjalta. On muotoutunut sosialistinen kulttuuri. Talouden kehittämisen päämääräksi on tullut sen järjestäminen vastaamaan mahdollisimman täydellisesti ihmisten aineellisia ja henkisiä tarpeita ja heidän kaikinpuolista kehittymistään.

Myös koko yhteiskunnallinen ilmapiiri on toinen. Uudet yhteiskunnalliset suhteet ovat vakiintuneet. Itse ihminen on muuttunut toiseksi, sillä hän elää yhteiskunnassa, jossa

8. Kun Neuvostoliiton viljasatomäärät ovat meilläkin olleet mitä mielikuvituksellisimpien neuvostovastaisten vääristelyjen kohteena todettakoon, että vuosina 1909—1913 — parhaat vuodet ennen ensimmäistä maailmansotaa — viljan vuotuinen sato oli 72,5 miljoonaa tonnia.

kaikki ovat tasaveroisia, jossa elämä perustuu luottamukseen, yhteistyöhön ja veljelliseen keskinäisapuun.

Olisi vakava virhe unohtaa millaisia valtavia ponnistuksia tämä kaikki on vaatinut. Nykyisissä tuloksissa näkyy se korkea moraalii, joka on ohjannut jo useita vallankumoukspolvia peräänantamattomaan, rohkeaan taisteluun ainoana tavoitteena yhteiskunnallinen kehitys ja kansan onni. Bolshevikkitaistelijoiden työtä on erikoisesti syytä muistaa todettaessa nyt ne tulokset johon työväenluokan taistelu on johtanut maassa, joka aloitti valtavasta takapajuisuuden tilasta. Ja on tietysti todettava koko Neuvostoliiton merkitys ja mahti.

Edustajakokous vahvisti kymmenennen viisivuotissuunnitelman vuosiksi 1976—1980 ja otti huomioon maan talouden kehityksen suuntaviivat aina vuoteen 1990 saakka. Samalla kokous vahvisti että korkeimpana tavoitteena on edelleen kansan aineellisen elämän ja kulttuuritason jatkuva kohottaminen.

Yksityiskohtaisina tavoitelukuina uudelle kaudelle vahvistettiin seuraavat: Työläisten ja toimihenkilöiden keskipalkka kasvaa 16—18 %; kolhoosilaisten yhteistaloudesta saamat tulot lisääntyvät 24—27 %; väestön yhteiskunnallisista varannoista saamat maksut ja edut lisääntyvät 28—30 %; uusia asuntoja rakennetaan 550 miljoonaa neliometriä.

”Kommunistit eivät kannata askeettisuutta, ihmisten tarpeiden keinotekoista rajoittamista. Päinvastoin, kommunistiselle yhteiskunnalle ominainen ihmisten kykyjen ja luovien voimien täydellinen ja vapaa ilmeneminen edellyttää myös suotuisten aineellisten elinolojen luomista” korosti A. N. Kosygin edustajakokouksessa. Ikäänkuin vastauksena laajaan vääristelyyn ”kulutustuotannon supistusta” Neuvostoliitossa, Kosygin osoitti, että seuraavalla kaudella tullaan kohottamaan kevyen teollisuuden tuotantoa 26—28 %, kultuuri- ja kotitaloustavaroiden tuotantoa 57 %, elintarvike- ja nautintoaineteollisuuden tuotantoa 26—28 %, lihanjalostus- ja meijeriteollisuuden tuotantoa 20—22 %, viljantuotantoa 18—21 %.

Pitkän aikavälin suunnitelmaan liittyen Neuvostoliitossa suoritetaan valtavaa työtä uusien alueiden, varsinkin rikkaita raaka-aine- ja polttoainelähteitä omaavien alueiden hyödyntämiseksi. Tulevaisuudessa Länsi-Siperian alue pystyy turvaamaan lähes puolet maan öljyn ja maakaasun tarpeesta sekä huomattavan osan synteettisistä muoveista. On hahmottumassa periaattellisesti uusi vaihe Itä-Siperian tuotantovoimien hyödyntämisessä, mainittakoon tässä yhteydessä Sajanin tuotantokompleksin ja Baikal-Amurin rautatien rakentaminen moninaisine vaikutuksineen.

Uusi viisivuotissuunnitelma on nimetty tehokkuuden ja laadun viisivuotiskaudeksi. Tämä yhdistyy entisestään tehostuvaan tieteellis-tekniseen edistykseen, jota koskeva 15 vuoden ohjelma on valmistumassa. Alkavalla kaudella suoritetaan myös laaja uudistustyö terveydenhuollon, opetuksen ja kulttuurin alalla. Myös talouden johtamisen ja hallinnon koneistoa kehitetään, ja kiinnitetään huomiota ulko- maisten talousyhteyksien kehittämiseen.

Huomattavan mielenkiinnon herättävät myös Neuvostoliiton laajat ympäristönsuojelutoimet. A. N. Kosygin totesi: "Uusia menetelmiä ja välineitä, jotka estävät vahingollisten jätteiden joutumisen ilmakehään otetaan käyttöön, ryhdytään toimiin vesi- ja metsävarojen hyödyntämiseksi kokonaisvaltaisesti ja järkipäisesti sekä vesistöjen ja metsien suojelemiseksi. Kaikilla teollisuusaloilla siirrytään kiertovesijärjestelmien käyttöön. Esimerkiksi kemian teollisuudessa tuotannon määrän suuresta kasvusta huolimatta jäteveden laskeminen vesistöön ja vahingollisten jätteiden päästäminen ilmakehään supistuu. Tuoreen veden käyttö tuotannon tarpeisiin pysyy vuonna 1980 vuoden 1975 tasolla."

Neuvostoliiton menestykset näkyvät erittäin havainnollisina kapitalismin maailmaa koettelevan syvän kriisin tilanteessa. Neuvostoliiton menestysten poliittinen vaikutus kasvaa.

Päättäneellä viisivuotiskaudella Neuvostoliiton teollisuustuotanto on kasvanut keskimäärin 7,4 %:n vuosivauhtia, kun taas USA:n ja EEC:n 1,2 %:n vuosivauhtia. Kyseessä ei ole vain suhdanneluonteinen trendi. Pitemmälläkin jaksolla, vaikkapa vuosina 1950—75 Neuvostoliiton ja muiden SEV:n jäsenmaiden teollisuustuotannon keskimääräinen vuotuinen kasvu oli runsaat kaksi kertaa niin suuri kuin kehittyneissä kapitalistisissa maissa. Luvut olivat 9,6 ja 4,6 %.

Puhuessaan kapitalismin kriisistä pääministeri Kosygin lausui: "Kyseessä on kapitalistisen järjestelmän elimellinen vika, jota talouselämän pitkälinen militarisoiminen ja sotilasmenojen kasvu, voimakas inflaatio, valuutta- ja rahoitusjärjestelmien häiriöt, kapitalististen maiden valuuttoja kohtaan tunnetun luottamuksen menetys ja sellainen rakenteellinen kriisi kuin energiakriisi ovat kärjistäneet entisestään." "Kukaan ei voi länsimaissa sanoa, millaiset ovat kapitalistisen maailman talouden tulevaisuudennäköalat."

Arvioidessaan kapitalismin kriisin yleistä luonnetta pääsihteeri Brezhnev totesi: "Porvarillisen yhteiskunnan aatteellis-poliittinen kriisi on voimistunut. Kriisi koettelee valtarakenteita ja porvarillisia poliittisia puolueita ja horjuttaa alkeellisiakin siveellisiä normeja. Lahjonta käy yhä ilmeisemmäksi jopa valtiokoneiston ylimmissä portaissa.

NKP:n
25.
EDKOK.

Henkinen kulttuuri rappeutuu jatkuvasti, rikollisuus kasvaa." "Viime vuosien tapahtumat ovat osoittaneet, että kapitalismi on yhteiskunta, jolla ei ole tulevaisuutta."

USA:n Kommunistisen Puolueen pääsihteeri totesi 25. edustajakokouksessa samasta asiasta: "Kun joukot ovat alkaneet yhä enemmän käsittää — ja se on arkitotuuden erottamaton piirre — niiden kehitysteiden perinpohjaisen vastakkaisuuden, joita myöten kaksi yhteiskunnallista ja taloudellista maailmanjärjestelmää kulkevat, siitä on tullut tärkeä poliittisen ja ideologisen taistelun tekijä. Kehittyneen sosialistisen yhteiskunnan aikaansaannokset näyttäytyvät yhä enemmän joukoille mittapuuna, jonka perusteella päätellään yhteiskunnallisesta kehityksestä ja sen puuttumisesta."

Neuvostoliiton arvo- ja vaikutusvalta, sen kasvu on tärkeä vallankumouksellinen voima koko maailman työväenluokalle ja kaikille edistyksellisille voimille. Siksi taantumus ponnistelee entistä voimakkaammin neuvostovastaisuuden voimistamiseksi ja käyttää hyväkseen kaikki antikommunistiset, neuvostovastaiset ja yleensä sosialisminvastaiset ilmiöt. Valitettavasti taantumus saa vettä myllyynsä myös niin "vasemmisto-" kuin oikeistorevisionistienkin taholta.

Tämän vuoksi veljespuolueitten puheenvuoroissa NKP:n edustajakokouksessa korostui se väärentämätön ystävyyden-, toveruuden ja kunnioituksen tunne, jota maailman vallankumousliike kohdistaa Neuvostoliiton. Seuraavassa joitakin esimerkkejä näistä lasunnoista.

"Vietnamin kansa ymmärtää syvästi, että nyt kuten aiemminkin sen jokainen askel eteenpäin, Vietnamin vallankumouksen jokainen voitto, liittyy kaikkein tärkeimpiin historiallisiin tapahtumiin, joita tapahtuu Neuvostoliitossa", lausui Vietnamin Työn puolueen pääsihteeri Le Duan. "Tiedän, että Neuvostoliiton perustamisesta lähtien jokainen taisteleva kansa, olkoon se sitten Euroopassa, Aasiassa, Afrikassa tai Latinalaisessa Amerikassa, voi luottaa neuvostokommunistien tukeen ja solidaarisuuteen", sanoi Fidel Castro. "Neuvostoliiton menneisyys on suuri historiallinen oppitunti, nykyisyys esimerkki ponnistuksille ja tulevaisuus loistava perspektiivi kansoille" lausui Unkarin Sosialistisen Työväenpuolueen pääsihteeri Janos Kadar.

"Kaikkina työväenliikkeen ja demokraattisen liikkeen kriittisinä hetkinä, kaikkina vaikeina ajanjaksoina kansallisessa elämässämme on neuvostokansa ollut rinnallamme ystävänä ja pyyteettömänä puolustajana", arvioi Kreikan Kommunistisen Puolueen pääsihteeri toveri Florakis. Uru-guain Kommunistisen Puolueen pääsihteeri toveri Arismendi lausui: "Olemme vakuuttuneita, että tänä hetkenä, maan alla tai siirtolaisuudessa, vankilassa tai eristysellisissä tuhannet uruguaylaiset kommunistit ja muut patriootit

suuntaavat ajatuksensa tähän Leninin puolueen kunniakkaaseen foorumiin. He tietävät, että heidän vapaustaistelunsa — kuten myös kaikkien sosialististen, demokraattisten ja kansallisten vapausvoimien taistelu — objektiivisesti liittyy Neuvostoliiton ja sen kommunistisen puolueen menestyksiin... Kuten osoittavat maailman kehityksen moninaiset uudet tosiseikat, Neuvostoliitto ja NKP pysyvät kansojen taistelun perustuksena taistelussa rauhan, riippumattomuuden, demokratian ja sosialismin puolesta."

"Me arvostamme perinteistä ystävyyttä ja yhteenkuuluvuutta neuvostokansojen kanssa yhteisen suuren asian toteuttamiseksi" lausui Korean Työn Puolueen keskuskomitean poliittisen komitean jäsen Pak Sen Tshera. "Teidän menestyksenne ovat ammentamaton voimanlähde koko sosialistiselle yhteisölle, nuorille riippumattomille maille, kansalliselle vapautusliikkeelle sekä kansainväliselle työväenliikkeelle, voimalähde kaikille rauhan ja edistyksen voimille" arvioi Intian Kommunistisen Puolueen kansallisen neuvoston puheenjohtaja Shripad Amrit Dange. Vastaavien esimerkkien jatkaminen ei olisi vaikeaa.

Miten avoimen palveluksen taantumukselle tekeekään maolaisuus ja Kiinan johto neuvostovastaisilla hyökkäyksillään. Meidänkin maassamme tämä toiminta on viime aikoina voimistunut. Suomen maolaisten vastaus NKP:n saavutuksiin oli edustajakokouksen aikana tehty ainutlaatuisen röyhkeä ja vääristelevä Neuvostoliiton vastainen hyökkäys tunnukseksi "Neuvostoliitto tänään — kapitalistinen maa". Harvoin täällä ääritaanumus ja maolaisuus suorittavat niin täsmällisesti samaa tehtävää kuin tässä kampanjassa.

Neuvostoliiton ja sosialismin eteenpäin menoa ei tietenkään voida millään voimalla estää. Toveri Brezhnev totesi: "Maallamme ei ole vielä koskaan ollut niin voimallista taloudellista ja tieteellis-teknistä potentiaalia kuin nyt. Meillä ei vielä koskaan ole ollut niin valtaisa ammattitaitoisten työntekijäin armeijaa kuin nyt. Emme ole vielä koskaan nojanneet niin runsaaseen taloudellisen rakennustyön kokemukseen, jota puolue on luovasti kehittänyt ja yleistänyt." Tehdessään yhteenvedon käydystä keskustelusta hän totesi edelleen: "Todettakoon puheenvuorojen suurenmoinen optimismi ja varma määrätietoinen sävy. Se johtuu horjumattomasta uskosta asiamme menestykseen. Se johtuu suunnitelmiamme realismista, sen seikan tajuamisesta, että kun puolue yleisälyllään viitoittaa tavoitteet, asettaa itselleen ja koko maalleen tehtävät, niin nämä päämäärät saavutetaan".

Neuvostoliiton rakennustyön merkitystä on ollut ja on syytä tarkastella kansainvälisessä mielessä usealta näkökannalta.

— Rakennustyön kokemuksen eräs valtaisa merkitys on siinä, että se auttaa saamaan selville kehityksen yleiset lainmukaisuudet. Ensimmäisenä sosialismia rakentanut ja nyt kommunismia rakentava maa rikastuttaa kokemuksillaan koko maailman työväenliikettä.

— Merkitys on myös siinä, että se osoittaa sosialismin kyvyn ratkaista aikamme yhteiskunnalliset ongelmat kansan etujen mukaisella tavalla ja siksi lisää sosialismin reaalista vetovoimaa, vallankumouksellistaa maailman työtekeviä ihmisiä, helpottaa heidän taisteluaan kapitalisteja, suurpääomaa vastaan.

— Neuvostoliitto on luja aineellinen perusta aivan erikoisesti sosialistiselle maailmanjärjestelmälle. Kommunististen ja työväenpuolueiden neuvottelukokouksen johtopäätöksissä todetaankin aivan oikein: "Sosialistinen maailmanjärjestelmä (ja Neuvostoliitto sen tärkeimpänä voimana — TS) on imperialisminvastaisen taistelun ratkaiseva voima." Neuvostoliiton taloudellinen mahti on perustana myös sen myönteiseen vaikutukseen esimerkiksi rauhanponnistelijien alalla.

Kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä on aina ymmärretty Neuvostoliiton asema ja merkitys maailman vallankumousliikkeen päävoimana. Aina on myös käyty taistelua sellaisia katsomuksia vastaan, jotka pyrkivät vähättelemaan tai vääristelemään Neuvostoliiton asemaa ja roolia. Kominternin III kongressissa, joka suoritti Neuvostoliiton roolin arviointia ja määritteli sitä, lausuttiin, että kaikkien maiden kommunistien velvollisuus on edistää kaikin tavoin Neuvostoliiton lujittumista ja tukea sen taistelua maailman imperialismia vastaan. Tämä vallankumousliikkeen myöhempien vaiheiden oikeaksi osoittama perinne eli voimakkaana 25. edustajakokouksessa. Kanadan Kommunistisen Puolueen pääsihteeri toveri Kashtan lausui: "Ei pidä olla minkäänlaista poikkeamaa sosialistisen demokratian puolustamisen asiassa. Mikä tahansa perääntyminen tässä kysymyksessä, minkä tahansa neuvostovastaisen ja antikommunistisen asenteen sovittelupyrkimys, johtaa viime kädessä tappioon."

NKP ja kansainvälinen luokkataistelu

Kansainväliset kysymykset olivat tärkeällä sijalla kokouksen työssä. Näissä kysymyksissä NKP seuraa Leninin ohjetta: "Mahdollisimman paljon sellaisia ratkaisuja ja tekoja, jotka todellakin johtaisivat rauhaan."

Yleistäessään edellisen puoluekokouksen viitoittaman rauhanohjelman menestyksellisen toteuttamisen kokemuk-
sia, kokous totesi: "sillä, mitä tässä suhteessa kuluneiden

viiden vuoden aikana on saavutettu, on todellakin pysyvä merkitys."

Rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteet ovat vakiintuneet ja jännityksen lientymisen alalla on saavutettu tärkeitä tuloksia. Ratkaiseva voima tässä kehityksessä on ollut sosialististen maiden ja erityisesti Neuvostoliiton vaikutus sekä kansanjoukkojen yhä merkittävämpi vaikutus maailmanpolitiikkaan. Kansainvälisesti kulunut viisivuotiskausi arvioidaan nimenomaan sosialististen maiden jatkuvan nousun kaudeksi.

Edustajakokous tervehti sosialismin uutena saavutuksena Vietnamin vapaustaistelun voittoa, joka on jäävä ainutlaatuisena kansojen vapauden ja sosialismin puolesta käydyn taistelun historiaan. Vietnamin, Laosin ja muiden Indo-Kiinan kansojen voittojen ohella sosialismin suurena saavutuksena tervehdittiin Saksan Demokraattisen Tasavallan suvereniteetin yleistä tunnustamista sekä sitä, että Kuubassa on sosialismi vakiintunut ratkaisevalla tavalla.

Edustajakokous asetti edelleen tärkeälle sijalle sosialististen maiden kommunististen puolueiden taisteluliiton, niiden maailmankatsomuksen, päämäärien ja tahdonvoiman yhtenäisyyden lujittamisen. Tässä suhteessa keskeisiä tehtäviä ovat puolustuskuntoisuuden lujittaminen NATO:n uhkaa vastaan, taloudellisen yhteistyön tiivistäminen erikokoisesti SEV:n puitteissa ja ideologisen yhteistyön tiivistäminen.

Kiinan johdon politiikka oli tärkeällä sijalla edustajakokouksen arvioinneissa. Sitä käsiteltiin keskuskomitean toimintaselostuksessa ja siitä puhui lähes jokainen edustaja. "Kiinan nykyisten johtajien politiikka on suunnattu avoimesti sosialististen valtioiden enemmistöä vastaan", lausui L. I. Brezhnev ja jatkoi: "Sanoisin enemmänkin, se liittyy saumattomasti äärituumuksen kannanottoihin kaikkialla maailmassa, länsimaisista militaristeista ja lientymisen vihollisista Etelä-Afrikan rotukiihkoilijoihin ja Chilen fasistisiin vallanpitäjiin saakka. Tämä politiikka ei ole ainoastaan kerrassaan vierasta sosialismin periaatteille ja ihanteille, vaan siitä on itse asiassa tullut imperialismiin tärkeä reservi sen taistelussa sosialismia vastaan... Me tulemme antamaan vastaiskun tälle sodanlietsontapolitiikalle ja puolustamaan neuvostovaltion, sosialistisen yhteisön ja maailman kommunistisen liikkeen etuja. Nyt ei enää riitä, kun sanotaan, että maoistinen ideologia ja politiikka eivät käy yhteen marxilais-leniniläisen opin kanssa. Ne ovat suorastaan vihamielisiä sille... Me tulemme edelleenkin taistelemaan maoismia vastaan periaatteellisesti ja peräänantamattomasti."

Myös veljespuolueiden puhujat kävivät kokouksessa hyvin voimakkaan rajankäynnin maoismiin ja Kiinan johdon

politiikkaan nähden. "Oman maamme esimerkin pohjalta ja nyttemmin Angolan esimerkin perusteella olemme vakuuttuneita siitä, että maolaiset johtajat ovat luopuneet proletaarisen internationalismin periaatteista ja yhtyvät amerikkalaisen imperialismiin, rotusortajain sekä fasistisen juntan kanssa, juntan, jonka käsissä on tuhansien kommunistien ja muiden patrioottien veri", lausui Chilen Kommunistisen puolueen edustaja Ameriko Sorilla. "Pekingiläinen johto ei halveksi mitään — olkoon kysymyksessä imperialistisen sotakoneiston voimistamisen tukeminen, kansallisen vapauden asian pettäjain auttaminen, kaikkein taantumuksellisimpien läntisten poliitikkojen tukeminen tai syleily Chilen kansan pyövelien kanssa. Afrikan kansat eivät koskaan unohda sen rikollista sekaantumista Voosterin, CIA:n ja Angolassa olevien imperialistien puolelle", totesi Etelä-Afrikan Kommunistisen puolueen puheenjohtaja Dabu. Indonesian kommunistisen puolueen edustaja lausui: "On välttämätöntä kategorisesti hylätä kaikki poikkeamat marxismi-leninismin opista, erityisesti maolaiset vääristelyt, jotka ovat aiheuttaneet puolueellemme mittamattomia tuhoja". Myös Suomen Kommunistinen Puolue tuomitsi maolaisuuden.

* * *

Siirtomaavallasta vapautuneiden maiden sekä kansallisten vapausliikkeiden ja Neuvostoliiton keskeinen yhteistyö saivat edustajakokouksessa suuren huomion, ja varsin myönteisen arvion. Näissä maissa tapahtuneiden edistyksellisten yhteiskunnallisten muutosten katsottiin parantaneen yhteistyön mahdollisuuksia.

Edustajakokous vahvisti, että "Neuvostoliiton suhde kehitysmaiden monimutkaisiin prosesseihin on selvä ja yksiselitteinen. Neuvostoliitto ei puutu muiden maiden ja kansojen sisäisiin asioihin. Leniniläisen ulkopolitiikan järkkymätön periaate edellyttää, että kunnioitetaan jokaisen kansan, jokaisen maan pyhää oikeutta valita oma kehitystiensä. Emme kuitenkaan salaa mielipiteitämme. Kehityksellisen, samoin kuin kaikkialla, olemme edistyneen, demokraattian ja kansallisen itsenäisyyden voimien puolella ja suhtaudumme niihin kuin ystäviimme ja taistelutoverihimme. Puolueemme on tukenut ja tulee tukemaan kansoja, jotka taistelevat vapautensa puolesta. Neuvostoliitto ei tällöin etsi itselleen mitään etuja, se ei tavoittele erioikeuksia, ei pyri poliittiseen herruuteen, eikä havittele sotilastukikohtia. Toimimme siten kuin vallankumouksellinen omatuntomme ja kommunistiset vakaumuksemme käskivät."

Erityisesti Angolan vapautusliikkeen voittoja tervehdittiin innostuksella. "Meidän voittomme portugalilaisesta

kolonialismista on ollut mahdollinen kiitos Neuvostoliiton tuen", lausui Angolan kansan vapautusliikkeen — MPLA:n poliittisen toimikunnan jäsen Alves Batista. Erittäin suu-
rilukuinen kansallisen vapauden saavuttaneiden maiden edustajain joukko alleviivasi voimakkaasti Neuvostoliiton avun ratkaisevaa merkitystä näiden kansojen voitolle.

Keskeisesti olivat kokouksessa esillä myös suhteet arabimaihin, ystävyyssiteiden kehittäminen Afrikan maihin ja aivan erityisen painokkaasti puhuttiin Neuvostoliiton ja Intian suhteiden myönteisen kehityksen jatkamisen välttämättömyydestä.

Suhteita kehittyneisiin kapitalistisiin maihin tarkasteltiin rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteiden vakiinnuttamisen, kestävän rauhan sekä uuden maailmansodan vaaran vähentämisen ja poistamisen tehtävien valossa.

Erityisen perusteellisesti käsiteltiin Euroopan turva- ja yhteistyökokouksen periaatteiden vakiinnuttamista käytäntöön, yhteistyösuhteiden lujittamista Euroopan maihin ja USA:han sekä alleviivattiin rauhantaistelussa kansanjoukkojen suurta merkitystä ja vastuuta.

Aikaisempaa korostetummassakin asemassa ovat aseistariisunnan tehtävät. "Poliittisen jännityksen lientymistä on tuettava lientymisellä sotilaallisella alalla Rauhanohjelmassa on asetettu selkeä tavoite: Keski-Euroopassa on supistettava asevoimia ja aseistusta", lausui L. I. Brezhnev.

Edustajakokouksen keskeisiin tuloksiin kuuluu sen esittämä 24. edustajakokouksen rauhanohjelman jatkona ja kehittelynä valmistettu uusi rauhan, kansainvälisen yhteistyön, sekä kansojen vapauden ja riippumattomuuden puolesta käytävän taistelun jatko-ohjelma, ns. 8-kohdan rauhanohjelma.⁹

* * *

L. I. Brezhnev korosti myös, että "jännityksen lieventäminen ei millään tavalla poista eikä voikaan poistaa tai muuttaa luokkataistelun lakeja. Kukaan ei voi toivoa, että jännityksen lientyessä kommunistit mukautuisivat kapitalistiseen riistoon tai monopolit alkaisivat kannattaa vallankumousta." Lisäksi käytännön elämä osoittaa joka päivä, että rauhan lujittamisen saavutuksetkin ovat uhan alla taantumuksen voimistaessa hyökkäystään niitä ja jännityksen lientymistä vastaan. Kehitys kohti kasvavaa kansojen turvallisuutta on mahdollista vain kun imperialismin pakotetaan luopumaan väkivallan käytöstä valtioiden välisissä suhteissa.

Kommunistit ovat vakuuttuneita siitä, että rauhan lujittuminen vastaa työväenluokan käymän luokkataistelun etuja. Me luotamme aatteemme voimaan rauhanomaisessa kilpailussa ja taistelussa. "Emme salaa, että katsomme jänityksen lientymisen luovan entistä suotuisampia edellytyksiä sosialistiselle ja kommunistiselle rakennustyölle. Tämä vain vahvistaa, että sosialismi ja rauha kuuluvat yhteen", lausui L. I. Brezhnev selostuksessaan.

Lisäksi jokainen askel sosialistisen maailmanjärjestelmän vahvistumisen suuntaan, jokainen askel kommunistisen liikkeen vaikutuksen laajentamiseen luo uusia edellytyksiä rauhanomaisen rinnakkainolon voimistumiselle. Tämä kaikki korostaa marxilais-leniniläisen ideologisen taistelun voimistamisen ja kommunistisen liikkeen yhtenäisyyden lujittamisen tärkeyttä. Lukuisat veljespuolueiden puhujat korostivatkin 25. edustajakokouksen merkitystä uutena etappina kommunistisen ja työväenliikkeen uuteen nousuun ja sen rivien lujittumiseen marxismi-leninismiin ja proletaarisen internationalismiin pohjalta. Tähän liittyen lukuisat kokoukseen osallistuneet puolueet asettivat varsin keskeiseen asemaan kommunistien toiminnassa Euroopan ja myös koko maailman käsittävän kommunististen ja työväenpuolueiden neuvottelukokouksen valmistelun ja toteuttamisen. "Meidän puolueemme — kuten monet muutkin veljespuolueet — katsoo, että on kypsytynyt aika toteuttaa uusi kommunististen ja työväenpuolueiden maailmankokous" lausui puheessaan Saksan Sosialistisen Yhtenäisyyspuolueen pääsihteeri toveri Erich Honecker.

Edustajakokous ja kansainvälinen kommunistinen liike

NKP:n 25. edustajakokous oli hyvin merkittävä kansainvälisen kommunistisen liikkeen kannalta. Tätä kuvaa jo laaja kansainvälinen edustuskin. Kokoukseen osallistui 103 ulkomaista valtuuskuntaa 96 maasta. Mukana oli myös kansallisen vapautusliikkeiden edustajia. Kommunistisen ja työväenliikkeen osalta kokous oli laajin kansainvälisen kommunistisen liikkeen tapaaminen. 24. edustajakokouksessa oli ulkomaisia valtuuskuntia 91 maasta ja 23. puoluekokouksessa 56 maasta.

Kokous osoitti huomattavien uusien vallankumousvoimien astumisen yhteisen taistelun rintamaan.

Useat vallankumousvoimat saapuivat kokoukseen merkittävästi vahvemmissa asemissa kuin esimerkiksi viisi vuotta sitten. "Vallankumousprosessiin tulee mukaan yhä uusia sukupolvia ja yhteiskuntakerroksia, yhä uusia puo-

lueita ja järjestöjä", totesi L. I. Brezhnev. Tapahtuu juuri se, mistä Lenin aikanaan kirjoitti: "Sitä mukaa kun ihmisten historiallinen luomistyö laajenee ja syvenee, sitä mukaa on kasvamassa myös sen väestöjoukon määrä, joka on historian tietoista toimiaimesta."¹⁰

Edustajakokous arvioi kansainvälisen vallankumousliikkeen voimistuneen marxismi-leninisin ja proletarisen internationalismin pohjalta.

Samaan aikaan on nähtävissä kuitenkin imperialististen voimien vastaoffensiivi. Työväenluokan luokkavastustaja pyrkii erikoisesti ideologisen toiminnan menetelmin hajottamaan liikkeen taistelurivien yhtenäisyyttä, loitontamaan tämän tai tuon osaston, ryhmän, henkilön marxismi-leninismistä. Tässä tarkoituksessa marxilaisuuden julistetaan elävän eriytymisen aikaa.

"Kun kerran kapitalismi yhä useammin häviää kahden järjestelmän kilpailussa, kapitalistit joutuvat turvautumaan entistä ovelampiin ideologisen taistelun menetelmiin", lausui toveri Guss Hall, ja jatkoi "Opportunismia syntyy kaikkialla missä ollaan tekemisissä vihollisen voimakkaan ideologisen painostuksen kanssa."

Edustajakokousta luonnehti niin esitettyjen alustusten, käytettyjen puheenvuorojen kuin veljespuolueiden tervehdysten muodossa voimakas vastaiskun henki kaikkiin aatteellisiin poikkeamiin nähden.

"Annamme päättävän vastaiskun kaikille yrityksille kiertää, vääristellä tai aliarvioida leninismää — kommunistisen liikkeen teoriaa ja taktiikkaa kapitalismista sosialismiin siirtymisen kaudella, oppia, jonka oikeudellisuus on tullut todistetuksi kansallisten kommunististen osastojen sekä muiden edistyksellisten voimien menestyksillä Lokakuun vallankumouksen ajoista lähtien meidän päiviimme asti sekä myös niiden epäonnistumisella, jotka ovat luopuneet siitä", lausui Bulgarian Kommunistisen Puolueen pääsihteeri Zhivkov.

Teoreettis-poliittisissa keskusteluissa ja väittelyissä kommunistisessa liikkeessä ja sen ympärillä on viime aikoina esiintynyt opportunistisia asenteita kokonaisessa sarjassa kysymyksiä. Erikoisesti ovat tulleet esiin väittely kommunistisen puolueen roolista ja vastuusta, arvio kansallisen ja kansainvälisen keskinäissuhteesta ja sen yhtenäisyyteen proletarisen internationalismin pohjalta. Keskustelun kohteena on Neuvostoliiton ja sosialistisen valtioyhteisön rooli, rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta käytävässä taistelussa, rauhanomaisen rinnakkainolon luokkaluonne, demokraatiakysymyksen luokkasisältö ja demokratian ja so-

sialismin puolesta käytävän taistelun keskinäissuhde. Väitely koskee työväen toimintayhtenäisyyden luokkaolemusta, sisältöä sekä sosialismiin siirtymisen lainalaisuuksia kuten proletariaatin diktatuurin oppia.

Eri maissa eletään erilaisissa olosuhteissa ja tästä johtuen on olemassa tietty objektiivinen perusta samoin ajattelevien keskuudessakin esiintyville erilaisille katsomuksille. Juuri tähän nojautuvatkin ne, jotka täällä meillä propagoivat suorastaan erilaisten käsitysten väistämättömyyttä perusteena esimerkiksi erälle Ranskan Kommunistisen Puolueen viime edustajakokouksen puhujalavalta esitetyille katsomuksille, jotka poikkeavat niin SKP:n kuin kansainvälisen kommunistisen liikkeen katsomuksista. Maassamme on ryhdytty jopa julistamaan, että "ristiriidat ovat kehitykseen, myös yhteiskunnalliseen kehitykseen olennaisesti kuuluvia aineosasia" ja että "tämä käsittää ilman muuta myös kommunistiset puolueet". Tästä onkin vain askel tunnukseen "yhtenäisyys moninaisuudessa".

Samalla kun marxilaisuus tunnustaa erilaisten käsitysten objektiiviset alkujuuret, se torjuu tällaiset "opit". Yhteiskunnassa eivät suinkaan vallitse sellaiset kehitystendenssit, että jotkut syyt väistämättömästi aiheuttaisivat työväenluokan taistelun eriytymisen. Päinvastoin mitä vakuuttavin kokemus osoittaa, että kun marxilaiset noudattavat oikeaa politiikkaa on olemassa kaikki edellytykset rivien ja toiminnan yhtenäisyydelle.

Kansainvälisen työväenliikkeen yhteiset edut lisääntyvät, pohjimmiltaan ne ovat jopa samat ja eroavaisuus on vain siinä, mikä johtuu eri kansallisten liikkeiden erilaisista toimintaolosuhteista. Työväenluokan taistelu saa kaikkialla yhä kansainvälisemmän luonteen. Tämä on uusi luja perusta toiminnan yhtenäisyydelle.

Marxilais-leniniläinen yhteiskuntatiede on yleistänyt yhteiskunnan kehityksen lainmukaisuudet ja työväenluokan taistelujen laajan kokemuksen. Tämä antaa kestävän teoreettisen perustan yhtenäisyydelle.

Nykyisessä tilanteessa saakin yhä suuremman merkityksen subjektiivinen tekijä, tietoinen pyrkimys yhtenäisyyden lujittamiseen ja yhtenäinen ja jokaiselle erilliselle kansalliselle liikkeelle asettava vastuu siitä. "Nyt kun ratkaistaan suuria kysymyksiä, jotka koskettavat ihmiskunnan kohtaloita, jolloin edistykseen voimat saavuttavat yhä uusia menestyksiä, jolloin kommunistiset puolueet itsenäisesti muokkaavat politiikkaansa, taktiikkaansa ja strategiaansa, on kunkin yksityisen puolueen vastuu kasvanut," lausui toveri Janos Kadar jatkaen: "Meidän puolueemme on vakuuttunut, että nykyaikana kasvaa proletaarisen internationalismin merkitys..."

NKP:n 25. edustajakokous antaa arvioillaan ja päätöksillään hyvin voimakkaan panoksen vallankumousliikkeen yhtenäisyyden, proletarisen internationalismin puolesta, ja auttaa kaikkien maiden kommunisteja kantamaan kasvaneen vastuun liikkeen yhtenäisyydestä. Kokous suhtautui optimistisesti liikkeen yhtenäisyyteen ja korosti välttämättömyyttä taistella sen puolesta." ... luopuminen proletarisesta internationalismista merkitsisi vain mahtavan ja koetellun asean riistämistä kommunistisilta puolueilta ja työväeltä yleensä. Tämä olisi hyvä palvelus luokkaviholliselle, joka muutenkin koordinoi aktiivisesti antikommunistista toimintaansa kansainvälisellä tasolla. Me neuvostoliittolaiset kommunistit pidämme proletarisen internationalismin puolustamista jokaisen marxisti-leninistin pyhänä velvollisuutena.", lausui toveri L. I. Brezhnev toimintaselostuksessa.

Puhuessaan kommunistisen liikkeen yhtenäisyydestä toveri Brezhnev painotti, että "kysymys ei tietenkään ole eikä voikaan olla siitä, että tehtäisiin kompromisseja periaatekysymyksissä ja hyväksyttäisiin katsomukset ja teot, jotka ovat ristiriidassa kommunistisen ideologian kanssa. Tämä on mahdotonta, varsinkin kun otetaan huomioon, että oikeistolainen ja vasemmistolainen revisionismi eivät suinkaan ole toimettomina ja että taistelu kommunistisen liikkeen marxilais-leninilaisten periaatteiden puolesta, niiden vääristely- tai horjuttamisyrityksiä vastaan pysyy kaikkien yhteisenä tehtävänä."

USA:n kommunistisen puolueen pääsihteeri ilmaisi tämän vastuun kokouksessa: "Puolueellamme on periaatteellinen kanta kaikissa kysymyksissä. Me emme aio kulkea imperialismin talutusnourassa. Me emme aio turvautua parhaaviin hyökkäilyihin sosialismin voimia vastaan emmekä kerrata neuvostovastaisia otaksumia saadaksemme niin sanottua tunnustusta, hankkiaksemme valheellista arvokkuutta tai todistaaksemme riippumattomuuttamme. Emme rupea rakentamaan politiikkaamme mukautumalla hyökkäilyihin luokkaamme, puoluettamme tai sosialismia vastaan."

Lenin kirjoitti vuonna 1917: "Internationalismi ei ilmene korulauseissa, ei solidaarisuuden ilmauksissa eikä päätöslauselmissa vaan teoissa".¹¹ Proletarisen internationalismin koetin on kommunistien kyky yhdistää kansalliset näkökannat kansainvälisiin, kansallinen taistelu kansainväliseen ja näin moninkertaistaa taistelun voimaa. Se vaatii, että mahdollisiin katsomusten erilaisuuksiin asennoidutaan internationalistisesta lähtökohdasta etsimällä niihin yhtenäisyyttä tukevaa vastausta.

"Työväenluokan kansainväliset menestykset eivät ole pelkästään niiden voittojen summa, joita kukin työväenluokan osasto on saavuttanut omassa maassaan."¹² Proletaarinen internationalismi ei ole myöskään kuin leivonnaiskuorrutus ulkonäön parantamiseksi. Se on tärkeä yhdysosa vallankumouksellisessa taistelussa, se on vallankumouksellisen liikkeen voittojen edellytys jokaisessa maassa. Lenin luonnehtikin sitä velvollisuudeksi tehdä "niin paljon kuin yhdessä maassa on mahdollista vallankumouksen kehittämisen, tukemisen ja alkamisen hyväksi kaikissa maissa."¹³

Keskeinen proletaarisen internationalismin koetin on suhtautuminen Neuvostoliittoon, kansainvälisen työväenkan tärkeimpään saavutukseen, koko liikkeen keskeiseen voiman lähteeseen.

Marxismi-leninismiin puhtauden puolesta käytävää taistelua käsitellessään kokous totesi marxismi-leninismiin teoreettisten perusväittämien ja periaatteiden kestävyyskäytännön kriteerin valossa ja painotti NKP:n rikkaaseen kokemukseen nojautuen, että "Kommunistit lähtevät toiminnassaan vallankumouksen kehityksen sekä sosialismin ja kommunismin rakentamisen yleisistä lainomaisuuksista. Nämä lainomaisuudet, jotka marxilais-leniniläinen teoria on selvittänyt ja jotka käytäntö on vahvistanut, on määriteltä kollektiivisesti yksityiskohtaisessa muodossa veljespuolueiden kansainvälisissä neuvottelukokouksissa. Näiden yleisten lainomaisuuksien syvälinen ymmärtäminen ja tukeutuminen niihin yhtyneenä luovaan asennoitumiseen ja kunkin maan erikoisolojen huomioonottamiseen ovat olleet ja ovat edelleen marxisti-leninistien erottamaton piirre. Niinpä voidaan sanoa varmuudella: jos opportunistille tehty myönnytys antaakin jonkin väliaikaisen edun, niin viime kädessä se koituu kuitenkin vahingoksi puolueelle."

Elämä on riittävän vakuttavasti osoittanut, että maaliin voidaan osua vain yhdellä tapaa, ohi voidaan ampua kymmenillä jopa sadoilla tavoilla. Vallankumousliikkeen tekee vallankumousliikkeeksi juuri se, että se on marxilais-leniniläistä liikettä.

Eräs aatteellisen taistelun kysymys, jota NKP:n edustajakokous käsitteli perusteellisesti oli luokkakantainen suhtautuminen demokratiaan.

Kysymys demokratiasta, vapaudesta ei asetu kysymyksenä vapaudesta yleensä vaan kysymyksenä kenelle, mille luokalle vapaus ja vapaus mistä.

12. Boris Leibson, Mitä on vallankumouksellisuus tänään, Kustannusliike Edistys, Moskova 1975, s. 303.

13. Lenin, teokset osa 28, sivu 282.

L. I. Brezhnev lainasi selostuksessaan Leniniä osoittaen, että "yhteiskunnassamme on siveellistä kaikki se, mikä palvelee kommunismin rakentamisen etuja." Ja hän jatkoi: "Me voimme sanoa aivan samoin, että pidämme demokraattisena sitä, mikä palvelee kansan etuja, kommunismin rakentamisen etuja. Me torjumme sen mikä on ristiriidassa kansan etujen kanssa..."

Sosialismin puolustaminen on luonnollisesti tästä luokkakantaista lähtökohdasta demokraattinen tehtävä ja sen saattaminen epäoikeutetuksi palvelee toisen luokan, porvariston etuja. Esimerkiksi Chilen, Portugalin ja eräiden muidenkin maiden kokemus osoittaa miten tärkeää on löytää voimat ja menetelmät, jotka voivat suojata työväenluokan johdolla käydyn taistelun saavutukset. Mutta kenen vapautta julistavat esimerkiksi puheet kapitalismiin paluun oikeudesta sosialismin pystyttämisen jälkeen.

* * *

"Me neuvostoliittolaiset kommunistit lähetämme edustajakokouksestamme taisteluterveiset ja menestyksen toivotukset ulkomailla oleville tovereillemme ja samoinajatteleville ystävillemme... Käännymme kaikkien niiden puoleen, jotka taistelevat työätekevän asian puolesta...", tervehti NKP:n edustajakokous maailman vallankumousliikettä.

Kokouksessa hyväksyttiin laaja päätöslauselma "Vapaus imperialismin ja taantumuksen vangeille". Kokous teki päätöksen pystyttää Moskovaan muistomerkki kansainvälisen kommunistisen liikkeen sankarien muistoksi, niiden muistoksi, jotka ovat taistelleet uhrautuvasti kansan onnen puolesta ja saaneet surmansa luokkavihollisen käsissä. "Se on symbolisoiva puolueemme horjumatonta uskollisuutta proletariaisen internationalismin suurelle asialle", lausui L. I. Brezhnev.

Edustajakokous viitoitti toimintalinjan, jonka mukaisesti NKP edelleen jatkaa ja laajentaa kanssakäymistä ja yhteistyötä maailman kommunistisen liikkeen, kaikkien demokraattisten, edistyksellisten voimien kanssa.

* * *

Neuvostokansan tämän päivän teot ovat Lokakuun vallankumouksen asian välitöntä jatkoa. Se on suuren Leninin aatteen toteuttamista käytännössä.

NKP:n 25. edustajakokous oli historiallinen tapahtuma NKP:n kunniakkaassa historiassa. Tärkeä tienviitta matkalla kommunismiin.

Laajemmin kuin koskaan maailman mielenkiinto on kohdistunut nyt NKP:n edustajakokouksen työhön. Kommunisteille ja kaikille edistyksellisille ihmisille kokous antaa uutta voimaa, uusia aseita, 25. edustajakokous on todellinen kommunismin koulu.

Edustajakokouksen rikkaaseen antiin tutustuminen ja sen tunnetuksitekeminen muodostavat erittäin tärkeän tehtävän kaikille kommunisteille ja muille rauhan, demokratian ja sosialismin ystäville.

NKP:n 25. edustajakokouksen

PÄÄTÖSTEN TOTEUTTAMISESTA KERTOO VIIKOTTAIN SOSIALISMIN TEORIA JA KÄYTÄNTÖ -LEHTI

Muutama poiminta viime numeroiden sisällöstä:

nro 10: Aineistoa 25. edustajakokouksesta/vastaus porvarillisten vääristelijöiden väitteisiin neuvostotalouden kehityksestä/neuvostonaisen asema ja sen vääristelyt

nro 12: Todellisista ja näennäisistä vapauksista/vallankumous ja demokratia

nro 13: Proletariaatin diktatuuria käsitteen asema vallankumousteoriassa/ekologia ja ideologia

— Kaikki kysymyksiä, jotka ovat Neuvostoliitosta ja sen kommunistisesta puolueesta käytävän keskustelun keskiössä. Ja sama linja jatkuu koko vuoden kerran viikossa.

Julkaisija Uutistoimisto Novosti Lönnrotinkatu 25 a 00180 Helsinki 1, puhelin 644 186. Tilaushinta: koko vuosi 12 mk, puoli vuotta 6 mk, kuukausi 1.50 mk. Ps-tili 617 07—9.

Kamppailu SDNL:n yhtenäisyyden ja taistelukyvyn lujittamiseksi

Alpo Halonen, Hannu Vuorio

Toukokuun 22.—23. päivinä pidetään Suomen Demokraattisen Nuorisoliiton odotettu 11. liittokokous. Se pidetään vuonna, jona tulee kuluneeksi 70 vuotta maamme ensimmäisen valtakunnallisen työläisnuorison luokkataistelujärjestön perustamisesta. 70 vuoden taipaleella on ollut monia vaiheita. Nyt kokoukseen valmistautuessaan SDNL:lla on välittömästi takanaan yli puolen vuosikymmenen kiistattomien menestysten kausi, aatteellisuuden ja toiminnallisuuden nousun ja lukuisien poliittisten voittojen kausi. Samalla kehitystä ovat hidastaneet monet vaikeudet, vakavat aattellis-poliittiset erimielisyydet ja ratkaisemattomat järjestölliset ongelmat. Kaikki nämä seikat vaativat entistäkin parempia päätöksiä tulevalta liittokokoukselta.

Tämä artikkelimme tarkastelee SDNL:n yhtenäisyyden ja taistelukyvyn lujittamista, sen vaatimaa taistelua ja siinä esiintyviä vaikeuksia. Kun siinä puututaan erimielisyyksiin, sitä ei tehdä siksi, että erimielisyyksistä puhuminen olisi itsetarkoitus. Se tehdään siksi, että kehityksen vaikeudet ja erimielisyydet voitaisiin vähitellen voittaa sitä ainoaa tietä, jota myöten ne ovat voitettavissa: toverillisen keskustelun, väittelyn ja yhteisen käytännön taistelun järjestämisen kautta.

Karl Marxin tunnetut sanat”... Kaikkein edistyksellimmät työläiset tiedostavat täysin, että heidän luokkansa, ja siis myös ihmiskunnan, tulevaisuus riippuu kokonaan nousevan työläispolven kasvattamisesta”¹, kuvaavat yti-

1. K. Marx, F. Engels, O. molodeži, Moskova, Molodaja gvardija, 1972, s. 110.

mekkäästi sitä huomattavaa poliittista merkitystä, joka nuorisoliikkeen kehittämisen kysymyksillä on.

Nuorisoliikkeen merkitys ei luonnollisestikaan rajoitu kysymykseen työväenluokan luokkataistelun tulevaisuudesta. Se kytkeytyy likeisesti myös tämän päivän luokkataistelun kehittymiseen. Tämän liikkeen merkityksen paljastaa jo nuorison määrä. Väestölaskennan mukaan oli Suomessa 1970 15—29 vuotiaita 1,1 miljoonaa henkilöä, eli 23,9 % koko väestöstä. Ja onhan esimerkiksi SAK:n jäsenmäärästä noin kolmannes — yli 300 tuhatta — työläisnuoria. Nuorisoliikkeen merkitystä arvioitaessa on huomioitava myös yhä uusien nuorison kerrostumien — muun muassa koululaisten — liittyminen aktiiviseen yhteiskunnalliseen taisteluun, nuorison yhä lisääntyvä poliittinen aktiivisuus ja liikkeen kasvanut tietoisuus. Näitä kehityspiirteitä heijastaa se, että työpaikkakohtaisissa tulopoliittikkaa vastaan suuntautuvissa taisteluissa juuri työläisnuorilla on ollut ratkaisevan suuri ja jatkuvasti kasvava merkitys. Samaa osoittaa myös nuorison panos rauhanliikkeen kehittymisessä, koululaisnuorison huomattava aktiivisuus viime kevään koululakoissa opetussuunnitelmien supistamista vastaan, opiskelijoiden laaja liikehdintä opintotuen kehittämisen ja demokraattisen hallinnonuudistuksen puolesta ja niin edelleen.

Näistä syistä taistelu nuorisosta on kiihtynyt. Myös porvaristo on entistä selkeämmin huomannut, että taistellessaan nuorisosta se taistelee kapitalistisen yhteiskunnan tulevaisuudesta. Samalla nämä tendenssit, jotka ovat olleet nähtävissä kehittyneissä kapitalistisissa maissa jo suhteellisen kauan, kytkeytyvät läheisesti luokkataistelun uusiin kehityspiirteisiin valtiomonopolistisen kapitalismin oloissa. Vallankumouksen subjektiivisen tekijän merkitys on kasvanut ja osaltaan pakottanut porvaristoa muuttamaan taktikkaansa kommunistista liikettä vastaan.

Kuten tunnettua, hallitsevalla luokalla on käytettävissään kaksi hallitsemisen päämenetelmää — väkivallan ja myönnitysten menetelmä. Näiden menetelmien painotus ja toisiinsakietoutumisen tapa ovat eri aikoina erilaiset. Suomen Kommunistisen Puolueen lähiajan historiaa tutkimalla voidaan todeta porvariston taktiikassa tapahtunut ja 1960-luvun alkupuolelle ajoittuva muutos väkivallan menetelmästä integrointitaktikkaan. Myös nuorisoliikkeen lähiajan historia täydentää osaltaan tästä kehityksestä viime aikoina tehtyjä arvioita.²

2. Tässä viitataan niihin arvioihin, joita ovat esittäneet mm. toveri Taisto Sinisalo kirjassaan Kommunistin puheenvuoro ja toveri Kari Toikka artikkelissaan Oikeistovaara ja poliittinen tilanne, Soihtu 2/1975.

Vielä 1960-luvun alussa porvaristo ja oikeistososialidemokraatit olivat edistyksellisen nuorisoliikkeen eristämissä ja sitä vastaan suuntautuvien pakotteiden kannalla. Esimerkiksi Helsingin Festivaaleilla 1962 pyrittiin suomalaisen osanottopohja rajoittamaan poliittisesti kapeimma mahdolliseen. Lisäksi ulkomaisen ja kotimaisen taantumuksen voimin tuotiin kuvaan väkivaltaiset esiintymiset Festivaaleja vastaan.

Samoihin aikoihin alkoi kuitenkin hahmottua ja vahvistua porvariston toinen taktiikka, jonka perusajatuksena oli kommunistien ja kansandemokraattien integroiminen kapitalistiseen järjestelmään — tarkoituksena oli näin ehkäistä voimakkaat kapitalismin vastaiset yhteiskunnalliset purkaukset ja lujittaa yhteiskuntarauhaa ja luokkasopua.

Uutta taktiikkaa, jonka hahmottelun keskeisiin vaiheisiin kuului nk. Jollaksen seminaari³, pyrittiin soveltamaan myös nuorisoliikkeeseen. Porvaristo onnistuikin käyttämään hyväkseen yleisen yhteiskunnallisen kehityksen luomia tiettyjä objektiivisia edellytyksiä ja kommunistisen liikkeen ja myös nuorisoliikkeen piirissä esiintyneitä subjektiivisia heikkouksia ja saavuttamaan huomattavaa menestystä uuden taktiikkansa toteuttamisessa⁴. 1960-luvun jälkipuoliskolla tilanne olikin porvaristolle otollinen: nuorison luokkataistelulinjalta lähtenyt toiminta oli ahdistettu äärimmäisen ahtaalle.

Oikeiston uuden taktiikan ohella 1960-luvun jälkipuoliskon tilanteen muotoutumiseen nuorisoliikkeessä vaikutti eräiden nuorisoliitonkin johdossa toimineiden kommunistien virheellinen arvio niin kutsutusta uusvasemmistolaisesta liikkeestä. Meillä kuten muuallakin uusvasemmistolaisuus edusti luokkapohjaltaan ennen muuta sivistyneistön ja opiskelijain kerroksia, jotka asemansa puolesta lähes tyivät työväenluokkaa. Eri tahoista ja tasoista vaikutteista huolimatta se sisälsi lukuisia myönteisiä piirteitä — aatteellis-poliittista lähentymistä työväenliikkeeseen.

SKP:n sekä nuoriso- ja opiskelijaliikkeen tehtävänä olisi tuolloin ollut antaa selkeä marxilais-leniniläiseltä pohjalta lähtevä vastaus niin oikeiston uuteen taktikkaan kuin myös taistella uusvasemmistolaisen liikkeen virheellisiä

3. Kyseinen seminaari pidettiin 8.—13. 6. 1964 Jollaksessa nimellä "Kansalaisajattelun seminaari". Seminaaria ja sen merkitystä ovat käsitelleet myöhemmin mm. Antti Eskola kirjassaan Yhteisiä asioita sekä Tiedonantaja maaliskuun lopulla 1974 neliosaisessa kirjoitussarjassa.

4. Sodan jälkeisen luokkataistelun ja yhteiskuntakehityksen piirteitä, jotka ovat synnyttäneet virheellisiä tulkintoja luokkataistelun laimentumisesta ja työväenluokan vallankumouksellisen roolin vähenemisestä yms. seikoista, on arvioitu mm. teoksessa J. Zhilin: Revisionismin vastaisesta taistelusta, SOL:n kirjasarja 2.

katsomuksia vastaan ja pyrkiä vetämään se marxismi-leninismiin aatteiden ja SKP:n luokkalinjan piiriin. Samaan aikaan ja osittain samoista yhteiskunnallisista edellytyksistä SKP:n sisällä syntynyt "uudistusliike" vaikeutti ratkaisevasti oikean tilannearvion suorittamista ja päinvastoin pyrki käyttämään uusvasemmistolaisuutta omien asemiensä vahvistamiseen, ja omien tavoitteidensa mukaisesti marxismi-leninismiin perusperiaatteiden "tarkistamiseen".

Arviossaan, jonka SKP:n Tampereen piirijärjestö esitti keskuskomitealle 1971, se totesi puolueen sisäisestä tilanteesta ja ongelmista 1960-luvulla seuraavaa:

"Eräät puolueen järjestöt ja useat puolueen jäsenet esitivät mm. että työväenluokka on rappeutunut ja sopeutunut vallitseviin oloihin, minkä vuoksi sillä ei enää voi olla johtavaa osuutta kapitalismin vastaisessa taistelussa. Proletariaatin diktatuuriin periaatteesta luopumista vaadittiin. Ylikorostettiin kansallisten tekijöiden merkitystä luokkataistelussa ja aliarvioitiin kansainvälisen kommunistisen liikkeen taistelukokemusten hyväksikäyttöä Suomen olosuhteissa. Propagoitiin erilaisia sosialismin malleja, luokkavastakohtaisuuksien kärjistymisen laimentumista ja hidastumista, Suomen siirtymistä sosialismiin perustuslaillisessa, parlamentaarisessa järjestyksessä, joka kielsi asiallisesti ottaen kokonaan joukkotoiminnan ja vallankumouksen tarpeellisuuden. 'Uudistajat' pyrkivät muuttamaan myös puolueen marxilais-leniniläisen luonteen. He esiintyivät demokraattista sentralismia vastaan ja esittivät puolueen yhtenäisyyden rakentamista erilaisuuksien, erilaisten teoreettisten katsomusten perustalle."

Nämä "uudistussuunnan" aatteet olivat saaneet myös nuorisoliitossa vankan jalansijan. Porvarillisen ja pikkuporvarillisen vaikutuksen vastaisen taistelun asemesta SDNL sulautui lähes täydellisesti uusvasemmistolaisuuteen, ja sitä käytettiin häikäilemättä myös SKP:n asemien murentamiseksi.

Arvioidessaan uusvasemmistolaisuuden ja "uudistusliikkeen" välisiä aatteellisia yhtymäkohtia toukokuussa 1971 Työläis- ja opiskelevan nuorison valtakunnallinen neuvottelukokous hyväksyi laajan asiakirjan "Taistelevan työläisnuorisoliikkeen puolesta", jossa dokumentoidaan 1960-luvun kehitystä varsin laajasti. Nuorisoliiton piirissä yleisesti esitetyistä näkemyksistä esitetään muun muassa seuraavia esimerkkejä:

— "Kapitalistisissa maissa meidän on murrettava harvojen omistusvalta, nykyisissä sosialistisissa maissa puolueen valta." (Kati Peltola, Terä 20/1967)

— "Sosialistisena nuorisojärjestönä Suomen Demokraattinen Nuorisoliitto ei voi hyväksyä eräiden Varsovan Li-

ton maiden joukkojen suorittamaa Tsekkoslovakian miehitystä. SDNL:n mielestä em. toimenpide on vastoin sosialismin ideologian periaatteita sekä loukkaa Tsekkoslovakian laillista hallitusta, kommunistista puoluetta ja kansan itsemääräämisoikeutta." (SDNL:n työvaliokunta 21. 8. 1968)

— "Voidaksemme elää rauhassa meidän täytyy sitä ennen pyyhkäistä olemattomiin Yhdysvallat, Kiina ja Neuvostoliitto." (Terä 9/1965)

— "Marxin aatteita uskalletaan arvostella ja niistä keskustella. Kehitys, joka tulevaisuuden, suomalaisen sosialismin kannalta on merkittävää." (Terä 6/1965)

"Uudistussuunnan" aiheuttama aatteellinen ja poliittinen alennuskausi johti myös nuorisoliiton täydelliseen järjestölliseen rappioon. Perusosastojen työ korvattiin erilaisten vapaamuotoisten ryhmien, sosialistiklubien, punakellareiden ja punavinttien toiminnalla. Osastotoiminnan hiljentyessä piiritoimistoista kehittyi itsenäisiä toimintakeskuksia, keskustelukerhoja:

Tulokset näkyivät pian. SDNL menetti yhteytensä työläisnuorisoon ja sen taisteluun. Vuosina 1962—66 väheni jäsenmaksunsa maksaneiden nuorisoliittolaisten määrä 12.500:sta 4.200:aan. Terän tilausmäärä laski samana aikana 6.100:sta 4.100:aan. Tuon jälkeen ei tilastoja ole pidetty. Vuoden 1968 järjestöäänestykseen eduskuntavaaliehtokkaista osallistui nuorisoliiton jäsenkirjalla 700 tove-⁵

Eritellössään SDNL:n rappeutumisen syitä 1960-luvulla Toveri-lehti (9—10/1972) totesi seuraavaa: "Todellinen syy nuorisoliiton rappeutumiseen oli eräiden nuorisoliiton johtajien aatteellisessa heikkoudessa, heidän virheellisessä politiikassaan ja organisatorisissa ratkaisuissaan. Olennaista oli, että he eivät ymmärtäneet eivätkä pystyneet huomaamaan porvariston uutta taktiikkaa... Lyhyesti sanottuna syynä SDNL:n alennustilaan oli antautuminen porvarillisen vaikutuksen alaiseksi."

Lähestyttäessä vuosikymmenen vaihdetta tilanne työväenluokan ja sen nuorison taistelun kannalta oli varsin surullinen. Kansainvälisessäkin elämässä 1960-luvulla voimistuneet oikeistorevisionistiset virtaukset olivat vieneet SKP:n avoimen hajaannuksen partaalle 1969, kun 15. edustajakokous hajosi. Nuorisoliitto ja SOL seikkailivat kaukana luokkalinjoilta. Samanaikaisesti oikeisto oli koonnut rivinsä uuteen hyökkäykseen, jonka tulokset näkyivät sittemmin 1970 vaaleissa.

Yhteiskuntarauhan markkinointi ja vallankumouksellisuuden julistaminen vanhentuneeksi ei kuitenkaan ollut sopusoinnussa enempää kansainvälisen ja kansallisen yhteiskuntakehityksen kuin nuorison keskuudessa kypsyvien subjektiivisten edellytysten kanssa. Suuntaa-antavaksi tapahtumaksi nuorisoliikkeen uuden nousun kannalta muodostui SDNL:n järjestämä "Nuoren vallan päivät" Naantalissa kesällä 1969. Tilaisuudessa käytti puheenvuoron toveri Rauno Setälä todeten muun muassa:

"Kun on lähdetty siitä, että marxismi-leninismien perusperiaatteiden jatkuva tähdentäminen ja esillä pitäminen on kaavaoppisuutta, sitaattihurskahtelua ja dogmaattisuutta, ollaan nyt sitten tässä missä ollaan: nyt kun tarvittaisiin erilaisten oikeistolaisten ja "vasemmistolaisten" virtausten vastapainoksi yhteiskuntamme todellisen luokkaluonteen erittelyä, luokkavoimien erittelyä ja tämän hetken vaativien tehtävien määrittelyä, mikä kaikki edellyttää marxismi-leninismien perusperiaatteilla operoimista, nyt ollaan sormi suussa, ollaan neuvottomia ja alttiita kaikenlaisille nuoren vallan, uuden vallan, seksisocialismin, pepsisukupolven, pilvenveikkojen ja nyyhkyanarkistien iskulauseille. Mitä siis on tehtävä? On palattava Leniniin, leninismiin."

Rauno Setälän puheesta ja koko "Nuoren vallan päivistä" muodostui julkinen lähtölaukaus kamppailulle marxismi-leninismien aatteiden puolesta nuorison keskuudessa. Jo syksyllä 1969 elvytettiin Terä-lehti, joka oli lakkautettu edellisenä vuonna, ja se alkoi propagoida marxilais-leniniläisiä aatteita. Nuorisoliittoon perustettiin uusia osastoja ja nukahtaneita herätettiin henkiin. Opintotoiminta käynnistyi ja marxilais-leniniläisen kirjallisuuden myyntiluvut kohosivat nopeassa tahdissa.

Vauhtia myönteiselle kehitykselle antoi osaltaan SDNL:n 9. liittokokous, joka pidettiin 1970 Oulussa. Sitä sävytti ennen muuta SKP:n ylimääräinen edustajakokous ja sen myönteinen vaikutus koko kansandemokraattiseen liikkeeseen. Liittokokouksessa kyettiin luomaan yhtenäinen linja ja toimintasuunta SDNL:lle.

Vuosikymmenen vaihteessa tapahtunutta myönteistä kehitystä kuvastavat myös useiden piirijärjestöjen voimakas kehitys. Uudenmaan Sosialistinen Nuorisoliitto, jossa 1970 oli vain kuusi toimivaa perusosastoa, laajeni nopeasti. Sama kehitys sai ilmauksensa myös Satakunnan ja Karjalan piirijärjestöjen siirtyessä selkeälle luokkalinjalle. Myös Kymen ja Saimaan piirit elvyttivät toimintaansa ja alkoivat lisätä joukkovaikutustaan. Etelä-Hämeen piirissä myönteinen kehitys estettiin kuitenkin usean vuoden ajan piirikokouksissa vuosittain toistuneilla laittomuuksilla.

Vuosikymmenen vaihde oli suuren murroksen aikaa maamme nuorisoliikkeessä. Nuorisoliikkeen marxilais-leniniläisen ytimen voimistumiseen liittyi koko demokraattisen nuorisoliikkeen kasvu ja nuorison yhteiskunnallisen aktiivisuuden lisääntyminen. Kansallisesti teki "yhteiskuntarauhan" propagandistien väitteet kehityksen suunnasta tyhjäksi työtaistelujen nopea lisääntyminen. Työläisnuorison kannalta erittäin merkittäviksi muodostuivat tulopolitiikan vastaiset työtaistelut — erityisesti metallin ja rakennusalan lakot — joiden lukumäärä kasvoi vuosittain. Työläisnuoriso osallistui laajasti myös EEC:n vastaiseen kamppailuun. Parhaana toimintapäivänä — ja nimenomaisesti työläisten suuren panoksen seurauksena — tapahtumiin osallistui yli 100 000 henkeä.

Myös opiskelevan ja koululaisnuorison osalta tilanne muuttui oleellisesti. Sosialidemokraattisen puolueen keskeinen rooli suurpääoman etuja ajavan politiikan toteuttamisessa oli omiaan romahduttamaan reformistisia illuusioita ja selkiinnyttämään imperialismia ja valtiomonopolistista kapitalismia koskevia teorioita. Opiskelijaliikkeessä sosialidemokratian hegemonia romahti 1960-luvun loppuun tultaessa ja koululaisliikkeessä 1970-luvun alussa.⁶ Teiniliitto kehittyi nopeasti harrastusmaisesta järjestöstä aktiiviseksi ja aloitteelliseksi koululaisten etujärjestöksi. Ammattikoululaisten Liitto, joka oli perustettu opettajien, kirkkoa lähellä olevien piirien ja entisten oppilaiden toimesta vuonna 1967, muuttui sekin kommunistisen nuorison työn tuloksena voimakkaaksi ammattikoululaisten demokraattiseksi etujärjestöksi. Näihin aikoihin perustettiin myös Varusmiesliitto.

Myös kansainvälisesti tapahtui paljon merkittävää, joka vaikutti koko nuorisoliikkeen kehitykseen. Vuonna 1969 pidettiin Moskovassa merkittävä kommunististen ja työväenpuolueiden neuvottelukokous. Kokouksen hyväksymää asiakirjaa tehtiin laajasti tunnetuksi ja sen mukainen politiikka voimisti kansainvälistä kommunistista liikettä ja vahvisti imperialismin vastaisten voimien toimintayhtenäisyyttä. Vuonna 1970 vietettiin kaikkialla V. I. Leninin syntymän 100-vuotisjuhlaa voimakkaan aatteellisen kamppailun sävyttämänä. Näinä vuosina annettiin merkittäviä iskuja niin oikeisto- kuin "vasemmisto"revisionismillekin. Suuri vaikutus oli myös kansainvälisen luokkataistelun kärjistymisellä — Vietnamin sodalla, vapautusliikkeiden nousulla — sekä sosialistisen maailmanjärjestelmän kehityksellä.

Demokraattinen ja imperialismiin vastainen kamppailu sai pian mittasuhteet, jollaisiin oli päästy edellisen kerran korkeintaan Helsingin Festivaalin aikoihin 1962.

Työläisnuoriso taisteli voimakkaasti tulopolitiikkaa vastaan, koululaisnuoriso taisteli kouluneuvostojen puolesta sekä omien toimintaoikeuksiensa ja oikeusturvan puolesta. Muun muassa koulusta aiheuttomasti erotetun Atu Toivosen puolesta käynnistettiin voitokas adressikeräys, johon kirjoitti nimensä yli 30 000 koululaista. Opiskelijoiden keskuudessa voimistui SOL:n johdolla kamppailu hallinnonuudistuksen puolesta.

Myös imperialisminvastainen solidaarisuustoiminta kasvoi voimakkaasti. 1972 järjestetty Taksvärkkikeräys Nguyen Van Troi -sairaalaan varten tuotti ennätykselliset miljoona markkaa. Saavutus arvostettiin erittäin korkealle Nuorison ja Opiskelijain Festivaaleilla. Kommunistisen nuorison panos Vietnam-liikkeessä teki myös tyhjäksi maolaisten etenemisen.

Suomalainen nuoriso antoi 1970-luvun alussa myös erittäin merkittävän panoksen kamppailuun Euroopan rauhan, turvallisuuden ja yhteistyön puolesta. Helsingissä 1970 ja 1972 pidetyt Nuorison Euroopan Turvakokoukset muodostuivat tuloksiltaan merkittäviksi koko Euroopan nuorisoliikkeen kannalta ja kohottivat suomalaisten nuorisojärjestöjen kansainvälistä arvovaltaa.

Oikeisto nousee vastahyökkäykseen

Varsin pian Oulun liittokokouksen jälkeen tapahtui nuorisoliiton sisäisessä tilanteessa käänne huonompaan suuntaan, ja sisäiset ongelmat kärjistyivät äärimmilleen. Keväällä 1971 kokoontunut SDNL:n keskushallitus päätti äänestyksen jälkeen hylätä SKP:n ylimääräisen edustajakokouksen ja Oulun liittokokouksen linjan ja siirtyi sisäisten ongelmien ratkaisemisessa hallinnollisten toimenpiteiden linjalle täydellisesti. Nuorisoliiton kolme kommunistista sihteeriä erotettiin (väittäen heitä "vasemmisto"oppportunisteiksi), liiton päättävät elimet puhdistettiin marxilais-leniniläisistä voimista ja Satakunnan Sosialistista Nuorisoliittoa vastaan aloitettiin häikäilemätön taloudellinen painostus (joka jatkuu edelleen).

Vastauksena hajotustoimiin marxilais-leniniläiset voimat järjestivät valtakunnallisen neuvottelukokouksen toukokuussa 1971, yhtenäisyyttä vastaan esiintyneiden oikeistolaiset lähtökohdat ja SKP:n vastainen luonne paljastettiin. Järjestettiin ensimmäinen toukokuun tapaaminen, josta muodostui lähtölaukaus kamppailulle liiton yhtenäisyyden

ja marxilais-leniniläisen suuntautumisen puolesta. Kesäkuussa 1971 ilmestyi ensimmäinen Toveri-lehden numero.

Vuonna 1972 SDNL:n sisäisten erimielisyyksien keskiöön nousi luonnos liiton periaateohjelmaksi. Siinä SDNL luonnehdittiin "demokraattiseksi nuorisoliitoksi, jonka tavoitteena on sosialismi". Marxilais-leniniläiset voimat vastustivat ohjelman virheellisiä näkemyksiä ja vaativat liitolle marxilais-leniniläistä ohjelmaa. Myöskin järjestölliset erimielisyydet olivat kärkeviä — ennen muuta nk. Timosen muistion paljastumisen johdosta.⁷

Vuonna 1973 pidettiin SDNL:n 10. liittokokous Kuopiossa. Huolimatta sisäisen tilanteen kehittymisestä lähes avoimen hajaannuksen partaalle onnistuttiin liittokokous viemään läpi yhtenäisesti ja yksimielisesti. Liittokokouksessa päätettiin olla hyväksymättä virheellisin perustein valmistettua periaateohjelmaa ja sen kehittäminen annettiin uuden keskushallituksen tehtäväksi. Liiton sääntöihin hyväksyttiin eräitä teknisiä korjauksia ja sääntöjen varsinainen uudistustyö jäi sekin uuden keskushallituksen tehtäväksi. Kokouksessa hyväksyttiin tärkeä toimintaohjelma sekä asiakirja, jossa määriteltiin tehtävät liiton aatteellisen, poliittisen ja järjestöllisen yhtenäisyyden lujittamiseksi. Nuorisoliiton historiassa kokous merkitsi käännettä. Se merkitsi virheellisten, marxismi-leninismistä poispäin kulkevien katsojien torjumista; nuorisoliiton ja puolueen suhteiden kiinteyttämistä ja oikean suhtautumisen muotouttamista SKDL:stä. Se merkitsi myös liiton internationalistisen linjan ja suhteiden tärkeää lujittamista. Samaan aikaan voimistui nuorison joukkotoimintakin. Vuoden 1973 merkittäviä tapahtumia olivat X Festivaalit, Työläisnuorisopäivät ja I Spartakiadit, jotka pidettiin USNL:n aloitteesta Hangoissa.

Nuorison joukkomittaisen taistelun kasvu ja nuorisoliikkeen marxilais-leniniläisen ytimen vahvistuminen eivät jääneet huomaamatta myöskään edistyksen vihollisilta. Jo vuosikymmenen vaihteessa käynnistettiin suurpääoman esikunnissa tapahtumien seuraaminen ja johtopäätösten teko. Oikeiston tavoitteena on ollut koko 1970-luvun ajan vaikuttaa aktiivisesti kommunistisen liikkeen ja myös nuorisoliik-

7. "Vuonna 1971 liiton johdon oikeistolaisten kokouksessa hyväksyttiin huippusalainen muistio, ns. Timosen muistio, nuorisoliiton hajoittamiseksi. Tässä muistiossa esitettiin kokonainen ohjelma nuorisoliiton, piiri- ja perusjärjestöjen hajoittamiseksi aikatauluineen. Siinä kehoitetaan myös opportunistin kannalla olevia 'maksimoimaan osastojen jäsenmäärät' ja liittämään niihin 'ei-aktiivisiä jäseniä'. Näin luonnehti Toveri-lehti Timosen muistiot. Olennaisista muistiossa on, että siinä luonnehditaan avoimesti kaikki järjestötekniset toimenpiteet, joilla pieni ryhmä liiton johdossa voi pitää kässissään koko liittoa.

ton sisäiseen tilanteeseen ja ehkäistä näin marxilais-leninläisten voimien vahvistuminen. Keskeisinä merkkeinä voimakkaan vastahyökkäyksen tarpeellisuudesta suurpääomalle olivat SOL:n siirtyminen SKP:n luokkalinjoille 1971 — siitä lähtien SOL onkin useimmiten valittu äärioikeiston julkisen hyökkäilyn kohteeksi — ja SDNL:n 10 liittokoukous, joka merkitsi marxismi-leninismien asemien voimakasta vahvistumista liitossa. Tässä hyökkäyksessä on elementtejä, jotka edelleen vaikuttavat koko nuorisoliikkeen kentässä.

Ensinnäkin hyökkäyksessä on olennaista, että sen käynnistäjänä ja olennaisena keskuksena on toiminut suurpääoma esikuntineen. Jo vuoden 1971 aikana paljastui, että STK:n toimesta oli teetetty kaksi ”tutkimusta” nuorisoliikkeestä. Toinen koski lähinnä työläisnuorisoliikettä ja toinen SOL:oa. Vaikka tällaisia salaisia raportteja ei myöhemmin olekaan paljastunut, ei ole mitään syytä olettaa, etteikö STK olisi kaiken aikaa aktiivinen tässä suhteessa.

Toiseksi kysymys ei ole vain kansallisesta hyökkäyksestä, vaan se on sidoksissa kansainvälisiin taantumuskeskuksiin. Muun muassa koululaisliikkeen suuren nousun aikaan USA:n tiedotuskeskus jakoi kouluihin suuret määrät antikommunistista materiaalia. Maamme äärioikeisto omisti suurta huomiota CIA-yhteyksistään tunnetun Alpo K. Marttisen puheisiin, joissa hän antikommunistisesti arvioi maamme nuorisoliikettä.

Kolmas merkittävä piirre toiminnassa edistyksellisen nuorisoliikkeen nujertamiseksi on ollut valtiovallan roolin mahdava kasvu nuorisopolitiikassa. Merkityksettömin uudistuksin on pyritty ehkäisemään nuorisoliikkeen kehitystä, ja pyritty lisäämään valtiollisten elinten vaikutusta nuorisojärjestöjen toimintaan. Valtiokoneistoa on pyritty käyttämään myös väkivaltaisiin hyökkäyksiin nuorisojärjestöjä vastaan, kuten 1975 Teiniliiton vastaiset tapahtumat osoittavat.

Neljäs näkyvä piirre on ollut pyrkimys tietynlaiseen ”uusjakoon” nuorisoliikkeessä eri poliittisten puolueiden toimesta. Tässä mielessä porvarilliset puolueet ja SDP ovat pyrkineet sitomaan nuorisojärjestönsä aikaisempaa tiukemmin itseensä ja estämään näin demokraattisen yhteistyön kehittymisen nuorisojoukkojen tasolla. SDP:n eräissä järjestöillisissä raportissa tämän mukaisesti suoraan uhaataan sosialidemokraattisen nuorisoliiton lakkauttamisella, ellei se alistu riittävästi SDP:n johdon määräysvaltaan.

Porvarilliset ja sosialidemokraattiset nuorisojärjestöt ovat myös pyrkineet kehittämään omaleimaisia ideologisia ohjelmia joiden sisältö heijastaa pyrkimystä ratkaista porvarillisen ideologian kriisi ja demokraattisen liikkeen esille nostamat ongelmat sekä samanaikaista kyvyttömyyttä irtaan-

tua suurpääoman politiikan puolustelusta. "Tältä pohjalta ovat mm. keskustalaiset omaksuneet "nollakasvun", "ihmiskeskeisyyden", "desentralismin" ja "konvergenssin" teorioita ja sosdem. nuorisoliike "marxilaisen sosialidemokratian" teorian. Näiden teorioiden ristiriitaisuus antaa ao. nuorisjärjestöjen emäpuolueitten johdolle mahdollisuuden käyttää niitä myös oikeistolaisen politiikan puolusteluun "nykyaikaiselta" näyttävien aatteellisten rakennelmien suojaamana."⁸

Viides merkittävä piirre on ollut antikommunismien kärkevä voimistuminen. Suomalaiskansallisessa muodossa tämä perustuu nimenomaan liikkeemme yhden osan mustamaalaamiseen — "stalinismien" ja "taistolaisuuden" vastaisuuden lipun alla tapahtuvaan aatteelliseen ja poliittiseen hyökkäykseen. "Taistolaisuudesta" on porvareitten, reformistien ja revisionistien toimesta maalattu kuva, jollaista karmeampaan tuskin pystyttiin kylmän sodankaan kaudella. "Taistolaisuus" on yhteiskuntarauhan ainoa este — jolle sitä olisi, voisi kansa saada tässä ja nyt maanpäällisen taitaansa.

Tällä hyökkäyksellä on nuorisoliikkeen voimistumista kyetty ehkä hieman jarruttamaan ja lisäämään horjuntaa sen sisällä sekä ehkä kärjistämään tilannetta nuorisoliiton sisällä. Hyökkäyksen merkitys on kuitenkin ollut enemmän oikeiston omaa moraalialueita kohottavaa kuin nuorisojoukkojen taistelua lannistavaa. Tästä puhuvat viime vuosien tapahtumat omaa kieltään.

SDNL:n sisäisten erimielisyyksien luonteesta

SDNL:ssä — kuten muussakin kd-liikkeessä — vallitsevista sisäisistä erimielisyyksistä ja ongelmista on 1970-luvun aikana tarjottu lukuisia erilaisia selityksiä.

Vuoden 1971 tienoilla, jolloin SDNL:n valistussihteeri Heikki Typpö ja eräät muut käynnistivät voimakkaan hyökkäyksen liiton marxilais-leniniläisiä voimia vastaan ja jolloin liiton sisäinen tilanne kärjistyi vakavasti, mainitut henkilöt korostivat voimakkaasti erimielisyyksiä. Sitten tilanne on muuttunut, ja eräin osin samat voimat ovat pyrkineet korostamaan, ettei nuorisoliitossa vallitse syvällisiä aatteellis-poliittisia erimielisyyksiä, vaan että kyseessä on eräiden henkilöiden välillä käytävä valtataistelu.

Jälkeenpäin mielenkiintoinen dokumentti ajoilta, jolloin puhutta aatteellis-poliittisista erimielisyyksistä ei kaihdettu, on Heikki Typpön toimittama Terän erikoisnumero — Terä

B 1. Siinä leimattiin parempien palkka- ja työehtojen puolesta taistelevat työläiset ekonomisteiksi, puolusteltiin tulopolitiikkaa, internationalisteista tehtiin internationalismin petteureita ja opportunistimin vastustajista lahkolaisia. Harjoitettu järjestöllinen hajotustyö perusteltiin "demokraattisen sentralismin puolustamisella".

Tuo hyökkäys lyötiin kuitenkin takaisin ja esitetyt väitteet osoitettiin virheellisiksi. Toveri-lehti kirjoitti laajassa liitteessään: "Väitetään, että nuorisoliitossa on enemmistö ja vähemmistö ja että nuorisoliitossa käydään valtataistelua. Käytännössä nuorisoliiton tilanteen kärjistymisen taakse kätkeytyy kuitenkin kaksi eri linjaa: 1. opportunistinen, eräissä tapauksissa nationalistinen linja ja 2. taisteleva internationalistinen linja." Vuoden 1972 kuluessa marxismileninismin vastaiset voimat pakotettiin puolustuskannalle ja nämä voimat joutuivat pidättäytymään avoimesti marxismi-leninismin vastaisista kannanotoista julkisuudessa, ja opportunisti pyrki maastoutumaan kaikin tavoin.

Taisto Sinisalo esitti tällöin hyvin tärkeän puheenvuoron SDNL:n kehittämiseksi. Sen jälkeen kun mm. puheenjohtaja Aarne Saarinen, varapuheenjohtaja Olavi Hänninen ja pääsihteeri Arvo Aalto sekä SKDL:n puheenjohtaja Ele Alenius olivat käsitelleet julkisuudessa nuorisoliiton tilannetta, luonnetta ja tehtäviä, esitti toveri Sinisalo seuraavat teesit:

1. Nuorisoliiton on oltava marxilais-leniniläinen nuorisjärjestö.

2. Liiton tulee toimia kiinteässä yhteistyössä SKP:n kollektiivisen johdon kanssa niin keskus- kuin piiri- ja perustasolla.

3. Liiton tulee rakentaa toimintansa sen pohjalle, että se ymmärtää olemassa olevan sosialismin ihmiskunnan suurimpana saavutuksena ja tekee näitä saavutuksia tunnetuksi kaikin keinoin, mikä edellyttää läheisiä yhteistyösuhteita sosialististen maiden nuorisojärjestöjen kanssa.

4. Liiton tulee taistella maoismin ideologiaa ja Kiinan johdon hajotustyötä vastaan niin kansainvälisesti kuin omassa maassamme.

5. Nuorisoliiton tulee antaa kaikkinaisen tuki kansainvälisen ja oman maamme kommunistisen liikkeen taistelulle tulopolitiikkaa ja muita työkansan uusia riistomenetelmiä vastaan.

6. Vahvistuakseen aatteellisesti yhtenäisenä liikkeenä tulee nuorisoliiton käydä jatkuvaa aatteellista taistelua oikeis-

9. Opportunistisen näkökannan omaksuneet toverit eivät edusta jäsenistön valtaosan mielipiteitä, mutta syistä — joista tulee puhe myöhemmin — he ovat pystyneet vaikuttamaan jopa ratkaisevasti liiton toimintaan, valitettavasti useimmiten kielteisesti.

to- ja "vasemmisto"poikkeamia vastaan ideologian alalla, lähtien siitä, että oikeistoreformismi on työväen ja edistykseellisen liikkeen päävaara meidän oloissamme.

7. Liiton tulee käydä päättävää taistelua maamme ääri-oikeistolaista liikettä ja sen järjestöjä vastaan.

8. Liitto esiintyy työläis- ja opiskelevan nuorison taisteluliiton puolesta ja solmii läheiset liittolaissuhteet Sosialistiseen Opiskelijaliittoon.

9. Liiton työntekijänä ei voi olla henkilöitä, jotka avoimesti työskentelevät marxismi-leninismiiä ja sosialistisia maita vastaan.

Toveri Sinisalon puheenvuoro nostatti valtavan syytösyöryn häntä ja muita marxismi-leninismiin katsomuksia puolustavia kohtaan.¹⁰ Tällä hetkellä samat voimat ovat täysin hiljaa Sinisalon teeseistä. Ja tämän hiljaisuuden syy on opportunistien aatteellisten asemien heikentyminen. Nyt Sinisalon teesit on kirjattu nuorisoliiton päätöksiin lähes pilkulleen. SDNL:n 10. liittokokouksessa hyväksyttiin teeseistä muut paitsi 1, 6 ja 9. Teesit 1 ja 6 vahvistettiin SDNL:n kannaksi yksimielisesti keskushallituksen kokouksissa 5. 5. 1974 ja 11. 5. 1975. Viimeinen teesi sai yksinkertaisen käytännön ilmauksen: Typölle osoitettiin ovea nuorisoliitossa hänen virheellisten katsomustensa vuoksi.

Erimielisyyksiä ei kuitenkaan ole voitettu. Tällä hetkellä keskeisin taistelu käydään päätösten toteuttamisesta. Opportunistien pyrkimys on estää tehtyjen päätösten realisoiminen liiton toiminnassa. Vaikka tämänhetkiset erimielisyydet saattavat näyttää sekavilta on tärkeää nähdä niiden perimmäiset syyt. Niiden ratkaisemisen edellytys on, että nähdään millaisia virheellisiä aatteellis-poliittisia katsomuksia SDNL:ssä on esitetty ja esitetään. Näitä ovat olleet ainakin seuraavat:

1. Varauksellinen tai kielteinen suhtautuminen marxismi-leninismiin. Aiemmin ohjenuorasta kävi Heikki Typön julistus, että "marxisminkin-klassikoiden puolustelu ja oikeaksi todistelu revisionismin pelossa on hyödytöntä ja dogmaattista, puolueen

10. SDNL:n Lapin, Oulun, Kainuun, Savon ja Keski-Suomen piirijärjestöt julkaisivat jopa yhteisen kannanoton, jossa esitettiin: "Vedoten DNML:n kokemuksiin on sen perustajajärjestön SDNL:n luonne säilytettävä demokraattisena... Viitaten V. I. Leninin ohjeisiin nuorisoliitolle tuomitsemme sen, että Taisto Sinisalo on puuttunut SDNL:n sisäisiin asioihin. Mielestämme tällainen hajotustyö ja lahkolaisuus vakavasti vaarantavat nuorisoliittomme itsenäisyyden."

Nuorisoliiton marxilais-leniniläiseen luonteeseen ja sen välttämättömyyteen liittyviä kysymyksiä on syvällisesti käsitelty mm. SOL:n punaisessa vihkossa numero 3, jonka nimi on "Marxilais-leniniläisen nuorisoliikkeen kysymyksiä".

tarkoituksen eli ihmiskeskeisyyden vastaista". Tämän tyyppiset katsomukset ovat valtaosin maastoutuneet marxismileninismiiä kohtaan tunnetun kiinnostuksen ja sen vetovoiman edessä. Näitä näkemyksiä aiemmin propagoineet voimat kuitenkin laiminlyöivät jatkuvasti työtä marxismi-leninismien propagoinniseksi ja sen opiskelun järjestämiseksi.

2. Kielteinen tai varauksellinen suhtautuminen sosialistisiin maihin ja internationalismiin. Toveri lehti kirjoitti 1972: Terän palstoilla ja liiton tilaisuuksissa on vaikeaa tai mahdotonta tehdä tunnetuksi sosialististen maiden elämää ja saavutuksia. Toimittaja Topi Tolvasen käsityksen mukaan liiton jäsenille on pahasta, jos heillä on erityisen myönteinen asenne Neuvostoliittoon... Vielä suorasukaisemmin esiintyi Tyttö, joka väitti mm., että NKP:n 24. edustajakokouksen arvio ns. Tšekkoslovakian tapahtumista oli proletarisen internationalismin vastainen ja että sen esittäjä, so. pääsihteeri L. I. Brezhnev, "olisi pitänyt heittää pois puhujapöytästä."

Näistäkään näkemyksistä ei ole täysin päästy eroon. Esimerkiksi SDNL:n Keski-Suomen piirin salaisessa julkaisussa "Organisaattori B" pidetään SDNL:n ja Leniniläisen Komsomolin suhteita pahana ja annetaan ymmärtää niiden merkitsevän sekaantumista nuorisoliiton asioihin. Näiden suhteiden kehittäminen ei varmasti ollut myöskään Esko Vainionpään mielessä hänen puolustaessaan suhteiden hoidossa tapahtuneita laiminlyöntejä ja väittäessään Neuvostoliiton Nuorisojärjestöjen Komitean harjoittavan "epäleniniläistä politiikkaa."

3. Penseä suhtautuminen joukkoliikkeisiin. Opportunistista linjaa edustavat toverit sivuuttavat lähes täysin joukkoliikkeen merkityksen. Nämä voimat ovat pyrkineet eristämään SDNL:n joukkotoiminnasta mm. tulopoliitiikan vastaisen kamppailun, EEC:n vastaisen liikkeen, opintorahakamppailun, asukasliikkeen, koululakkojen ja Vietnam- ja Chile-solidarisuusliikkeiden yhteydessä.¹¹

4. Virheellinen suhtautuminen marxismileninismiin työnsä perustavaa opiskelijaliikettä ja nuorta sivistyneistöä kohtaan. Toimitsijoiden johtama Helsingin Ay-klubi leimasi tiedotteessaan koululaiset ja opiskelijat "porvareiksi ja porvariston kätyreiksi". Tyttö ilmoitti käsityksensä, että

11. Paljastava yksityiskohta on mm. että SNK:n muistiossa Chile-taksivärkistä sanotaan, että "SDNL:n enemmistö ei osallistunut millään tavoin Taksivärkin järjestämiseen. Kaikki hoidettiin vähemmistön toimesta." SDNL:n Etelä-Savon piirin piiritoimikunnassa jopa tehtiin äänestyspäätös siitä, että Taksivärkki ei ollut vuoden tärkein nuorison Chile-keräys.

nuoret koululaiset ja opiskelijat on lähetetty liikkeeseemme pääomapiirien toimesta. Vaikka näiden näkemysten käyttö on vähentynyt, on niitä pyritty edelleen pitämään hengissä mm. Aleniuksen ja Aitamurron toimesta.

Samat asenteet tulevat yhä esiin suhtautumisessa yhteistyöhön SOL:n kanssa. Toistuvista esityksistä huolimatta mm. yhtenäisen kesätapahtuman järjestämisestä on pidättydytty virheellisiä käsityksiä edustavien toimesta. Tällaiset näkemykset vaikeuttavat huomattavasti monopolien vastaisen luokkaliiton rakentamista työväenluokan ympärille.

5. Virheellinen suhtautuminen reformismin ideologiaan ja politiikkaan. Toveri kirjoitti 1972: "Typpö ym. pitävät yhteistyötä sosialidemokraattien kanssa itsetarkoituksena. He lähtevät siitä, että pääkeinona on myönnötysten tekeminen... Tärkeissä asioissa he tyytyvät odottamaan sosialidemokraattien kantaa ja vasta sitten tekevät omat päätöksensä — sen sijaan, että he olisivat itsenäisiä ja omaleimaisia politiikassa." Edelleen samat voimat alistuvat reformistiseen linjaan, ja jopa liittoutuvat näiden kanssa marxilais-leniniläisiä voimia vastaan.¹²

6. Vähättelevä suhtautuminen oikeistohyökkäykseen ja taantumukseen toimintaan. Samaisessa Toverin kirjoituksessa todetaan: "SDNL:n opportunistisen katsomuksen omaavien taholta on lopetettu liiton toiminnassa ja Terässä taantumuksellisten järjestöjen toiminnan paljastaminen". Eri muodoissa menettely on jatkunut. Esimerkiksi Teiniliiton vastaista oikeistokampanjaa nämä voimat eivät ole päättävästi vastustaneet, vaan eräissä tapauksissa sitä on jopa suoranaisesti tuettu.¹³

12. Esimerkiksi SAK:n hallitukselle osoittamassaan kirjeessä SDNL:n ja SNK:n puheenjohtajat vetoavat varojen saamiseksi AKL:n "junttaamiseksi" ja kommunistien syrjäyttämiseksi sen johdosta. Parhailaan valmistellaan vuoden 1976 Työläisnuorisopäiviä syrjimällä osaa nuorisoliittolaisista ja kieltäytymällä marxilais-leniniläisen nuorison yhtenäisyyden lujittamisesta.

13. Mm. SDNL:n Keski-Suomen piirin puheenjohtaja Ilkka Alava yhtyi täydellisesti taantumuksen valheisiin Teiniliiton taloudenhoidosta.

Hämmästyttävää oli myös eräiden SDNL:n keskushallituksen jäsenten suhtautuminen taantumusupseerien salaliittolaishankkeiden paljastaneen toveri Heikki Ojasen erottamiseen UPO Oy:stä. Kyseiset toverit nimittäin kieltäytyivät tuomitsemasta toveri Ojasen laitonta erottamista ja olivat sitä vastoin vähällä tuomita Ojasen toiminnan.

Suorittaessaan varusmiespalvelustaan toveri Ojanen sai käsiinsä eräiden upseerien kirjelmän, jossa käsiteltiin mm. liikekannallepanon suorittamista "ohi maan virallisen johdon". Armeijasta vapauduttuaan toveri Ojanen teki kirjelmästä kantelun oikeuskanslerille. Salaliiton paljastamisen taantumusvoimat kostivat Ojaselle siten, että Upo Oy saatiin kieltäytymään ottamasta Ojasta takaisin hänelle lain mukaan kuuluvaan työpaikkaan.

7. Pyrkimys rajoittaa anti-imperialistista taistelua sekä virheellinen suhtautuminen Rauhanpuolustajiin ja solidarisuusjärjestöihin. 1970-luvun alussa varsin ikäväksi tapahtumaksi nousi Angela Davisin sisaren, Fania Jordan-Davisin Suomen vierailu, jota Esko Vainionpää ja Teuvo Hömppi pyrkivät käyttämään ryhmäkuntalaisiin tarkoituksiin. Hänen ei annettu vierailla eri järjestöissä, ei järjestetty suuria joukkotilaisuuksia, vaan häntä kierrätettiin ainoastaan TOS:n ja eräiden muiden pienten järjestöjen tilaisuuksissa. Nguyen van Troi-sairaalakeräys pyrittiin rajoittamaan yksinomaan Terän palstoille keräämällä kampanjan nimissä vapputervehdyksiä ko. lehteen. Muusta toiminnasta sairaalan hyväksi pidättäydettiin.

10. liittokouksen jälkeen samat voimat ovat viivytäneet liiton liittymistä Suomi—Chile-Seuraan. Rauhanpuolustajien aloitteesta järjestetystä Rauhanadressikeräyksestä Terä julkaisi palstoillaan vain kaksi riviä.¹⁴

8. Vähättelevä suhtautuminen SKP:n konkreettisiin päätöksiin. Kun SDNL:n keskushallituksen enemmistö erotti 1971 kolme kommunistista sihteeriä, se tapahtui vastoin SKP:n päätöstä, jonka mukaan erottamiset aatteellis-poliittisista syistä on kielletty. Viime vuosina Terä on propagoinut SKP:n kannan vastaisia näkemyksiä presidentin ulkopoliittisista oikeuksista ja pidättäytynyt SKP:n kannan esittelystä jne.

Huolestuttavinta tietysti on, että yksittäisistä tapauksista on eräissä kysymyksissä muodostunut suoranainen linja SKP:n päätöksiä vastaan. Näin ovat menelleet esimerkiksi eräät SDNL:n Keski-Suomen piirin johtohenkilöt. Tätä he eivät itsekään kiellä, vaan vaativat eräissä julkaisuissaan avointa pesäeroa SKP:n edustajakokousten määrittelemästä linjasta.

9. Virheellinen suhtautuminen nuorisoliiton luonteeseen. Aina vuodesta 1969 alkaen on virallisestikin käyty väittelyä nuorisoliiton luonteesta ja tehtävistä. Aluksi luonnehti virheellisiä käsityksiä vuonna 1967 hyväksytyn pikkuporvarillisen periaateohjelman hyväksyminen. Vuoden 1971 tienoilta lähtien virheellistä kantaa edustaneiden pääargumentti oli todistaa nuorisoliitto "demokraattiseksi nuorisojärjestöksi". Vaikka nämä katsomukset on ammuttu hajalle kohta kohdalta, ei erimielisyyksiä ole lopullisesti vieläkään voitettu. Ongelmia ilmenee edelleen mm. suhtautumisissa SKP:een ja SKDL:oon.

14. Äärivasemmistolaisten hajotustyöhön samat voimat sensijaan suhtautuvat välinpitämättömästi. SDNL:n Turun piirijärjestö oli jopa vuonna 1975 järjestämässä äärivasemmistolaisen MIR:n toimesta koottua valokuvanäyttelyä.

Esimerkki viime päiviltä valaisee nykyistä tilannetta. Uuteen periaateohjelmaluonnokseen on kirjattu, että SDNL on "itsenäinen nuorisojärjestö". Tätä määritelmää on marxismi-leninisin kannalla olevat pyrkineet tämentämään siten, että SDNL on järjestöllisesti itsenäinen, mutta tunnustaa SKP:n aatteellis-poliittisen johtavan osuuden. Tätä ei toistaiseksi ole hyväksytty.

"Enemmistö" vai "vähemmistö"

Virheellisiä katsomuksia on nuorisoliitossa usein markkinoitu liiton "virallisena" kantana tai "enemmistön" linjana. Nämä tulkinnat ovat totuuden vastaisia.

Toveri kirjoitti jo 1972: "On selvää, että mainittujen näkökantojen kannattajat eivät voi koskaan saada liiton enemmistön ja yleensä nuorten kannatusta. Tästä kertovat mm. seuraavat esimerkit: Teiniliiton kevätiliittokokouksessa 1972 yli 150 hengen kd-ryhmässä oli vajaan kymmenen henkilön oppositio ja AKL:n liittokokouksessa valtakirjoin mitatut voimasuhteet olivat noin 2600—60 marxilais-leninilaisten voimien hyväksi." Myöhemminkin tilanne on ollut samanlainen. SDNL:n 30-vuotisjuhlallisuuksiin Helsinkiin kokoontui 1974 varsin edustava ja laaja nuorisoliittolaisten joukko. Tästä lähes 10 000 nuoren joukosta runsaat 80 prosenttia kuului niihin, jotka antavat varauksettonaan kannatuksen SDNL:n luokkalinjalle ja vastustavat virheellisiä käsityksiä. Osoituksena vakaumuksestaan he olivat pukeneet juhlaan SDNL:n perinteisen sinisen paidan "uudistetun" punaisen asemesta. On myös todettava, että SDNL:n eräiden johtavien tovereiden irtisanoutuminen yhtenäisestä kesätaapahtumasta 1975 johti nuorisoliittolaisten ylivoimaisen enemmistön osallistumiseen IIISpartakiadeille. Niille osallistui nuorisoliittolaisia yli neljä kertaa enemmän kuin Kesäkisoihin.

Käytäntö osoittaa, että puheet "enemmistöstä" ovat tuulesta temmattuja. On myös todettava, että ylipäänsä koko enemmistö-vähemmistö-asetelman puolesta puhujat eivät toimi liiton linjan ja yhtenäisyyden puolesta, vaan vahingoittavat sitä. Sille, että virheelliset katsomukset ovat saaneet sijaa myös nuorisoliiton virallisissa kannanotoissa on esitettävissä ainakin seuraavia syitä.¹⁵

15. Toveri-lehti esitti 1972 seuraavia syitä: a. liiton jäsen- ja perusjärjestöjen määrän vääristely ja paperiosastojen muodostaminen, b. olemassaolevien järjestöjen hajotus, c. Ay-klubien väärinkäyttö (jäsenkortteja jaettiin ilanviettolippuina), d. perusosastojen hyväksymättä jättäminen, e. taloudellinen painostus, f. sääntöjen ja kurin rikkominen, g. Terän, Kansan Uutisten ja eräiden muiden lehtien harjoittama syrjintä, h. sosialidemokraattien ja eräiden muiden voimien apu sekä i. pääsihteeri Arvo Aallon päätöksiin tukeutumaton apu Typön ym. linjalle.

1. SDNL:n 10. liittokokouksen päätöksiä, jotka koskevat liiton järjestöllisen elämän normalisoimista ja järjestödemokratian palauttamista ei ole toteutettu. Niinpä toimimattomia tai olemattomia jäseniä ja "nukahtaneita" osastoja ei ole voitu poistaa jäsenrekisteristä ja ne mahdollistavat edelleen keinottelun.

2. Mainitun Timosen muistion edellyttämiä toimintamene-
telmiä jatketaan edelleen. Niinpä jäsentietoja vääristel-
lään todellisuutta suuremmiksi ja toimimattomia osastoja
käytetään voimasuhteiden muuttamiseksi. Vielä kesällä
1975 pidetyssä "junttaseminaarissa" annettiin eräiden piiri-
sihteereiden tehtäväksi paisuttaa jäsenluetteloitaan 30—50
% todellista suuremmiksi.

3. Osastojen ja yksityisten jäsenten liittymistä SDNL:oon
rajoitetaan. Aatteellis-poliittisiin erimielisyyksiin vedoten
ja tarkoituksella säilyttää osastojen "voimasuhde" muuttu-
mattomana marxismi-leninismiin myönteisesti suhtautuvia
nuoria pidetään osastojen ulkopuolella. Tällä hetkellä on
liiton virallisen jäsenyyden ulkopuolella 77 jäsenyyttä ano-
nutta osastoa ja aluejärjestöä. Kuluneella liittokokouskau-
della on myös erotettu liitosta jäseniä aatteellis-poliittisten
erimielisyyksien vuoksi.

4. Liiton ja piirien jäsentietoja salataan ja vääristellään.
SDNL:ssä ei ole 5. 5. 1974 tehdystä yksimielisestä päätök-
sestä huolimatta saatu aikaan yhtenäistä jäsenrekisterin
kontrollia. Keskushallituksen jäsenten tiedossa ei ole liiton
ja piirien todellista jäsenmäärää — ei myöskään toimivien
osastojen määrää. Liiton toiminnanjohtaja Ilpo Eerola on
itsepintaisesti kieltäytynyt antamasta liiton johdolle todel-
lisia tietoja.¹⁶

5. Liiton jäsenjärjestöjä hajotetaan. Useita liiton perus-
osastoja on hajotettu (mm. Kulttuuritalon ja Kemijärven
osastot). Kouluihin ja työpaikoille — missä sellainen on
ollut mahdollista — on perustettu olemassaolevien osasto-
jen ja toimintaryhmien rinnalle uusia järjestöjä. 10. liitto-
kokouksenkin jälkeen näitä on synnytetty useita kymme-
niä. Etelä-Hämeessä on koko piirijärjestö hajotettu ja pe-
rustettu toinen "piirijärjestö".

6. Liittokokouspäätökset korvataan hallinnollisilla toi-
milla. Vaikka SDNL:n 10. liittokokous päätti yksimielii-

16. Todisteita jäsentietojen vääristelystä on Timosen muistion jäl-
keen paljastanut enemmän kuin tarpeeksi. Esimerkiksi jäsenkorttien
vaihdon yhteydessä paljastui, että lukuisia jäsenanomuksia oli tehty
kahtena kappaleena, joissa kuitenkin allekirjoitukset olivat täysin
eri käsialoilla tehtyjä. Ehkäpä surkuhupaisin tapaus oli 1972 pal-
jastunut Kuopion Demokraattisten Nuorten jäsenluettelo. Se sisälsi
kymmeniä kuolleita, maasta muuttaneita, eläkeläisiä jne. Kaiken-
kaikkiaan jäsenmääräkseen yli 600 ilmoittaneessa Kuopion Dem.
Nuorissa toimivia jäseniä oli alle 20 kappaletta.

sesti, että asiat on valmisteltava kollektiivisesti ja pyrittävä yksimielisiin ratkaisuihin, eräät liiton johdossa olevat toverit valmistelevat ratkaisut ohi päättävien elinten ja tuovat ne päätettäväksi turvautuen yksinomaiseen äänestysmenettelyyn. Tästä syystä useat ratkaisut eivät vastaa liiton kantaa.

Kaikkiaan näillä menetelmillä on saatu aikaan tilanne, jossa liiton todellista kantaa vastaamatta on voitu pienen ryhmän toimesta esiintyä koko liiton nimissä.

Perussuuntana liiton aatteellisen, poliittisen ja järjestöllisen yhtenäisyyden lujittuminen

SDNL:n 10. liittokokouksen edellä Toveri-lehti kirjoitti sisäisten erimielisyyksien ratkaisemisesta: "Erimielisyyksiä on mahdotonta ratkaista kerralla. Ne voidaan voittaa eri teitä. Eräissä tapauksissa erimielisyydet voidaan poistaa toverillisessa keskustelussa. Toisissa tapauksissa taas itse elävä elämä ja taistelu tulevat ratkaisemaan ne. Perustavaa laatua olevat ongelmat, mm. liiton aatteellista sisältöä koskevat, saattavat viedä kauan aikaa. Niitä ei voi ratkaista kompromissin avulla eikä säännöt sivuuttaen."¹⁷

Nyt kolme vuotta myöhemmin on helppo havaita tuon arvion osuneen oikeaan. Useat erimielisyydet on voitettu. Aika ja taistelu on vaikuttanut siihen, että yhä harvempi asettaa kysenalaiseksi SDNL:n kommunistisen luonteen. Hallinnolliset menetelmät sitä vastoin eivät ole ratkaisua tuoneet.

Erimielisyydet jatkuvat, mutta niitä ei ole syytä paisutella. On muistettava, että vielä 10. liittokokouksen aattona eräät toverit olivat valmiit hajottamaan koko nuorisoliiton periaateohjelmakysymykseen. He asettivat kysymyksen, että joko hyväksytään virheellinen ohjelma tai "vähemmistö" heitetään liitosta ulos. Tänä suuri osa näistä tovereista on muuttanut käsityksensä ja (ainakin muodollisesti) kannattaa SDNL:n kehittämistä kommunistiseksi nuorisoliitoksi. Liiton sisäinen myönteinen kehitys on sitenkin ollut melkoisen nopeaa.

17. Tämä lainaus, kuten monet muutkin, on otettu Toveri-lehden artikkelista "Suomen Demokraattisen Nuorisoliiton taisteluyhtenäisyyden puolesta", joka julkaistiin Toverissa 9—10/1972. Kyseinen laaja artikkeli, joka ilmestyi sisäsivun liitteenä, on edelleen paras ja selkein esitys SDNL:n sisäisestä kehityksestä 1960-luvun lopulla ja 1970-luvun alussa. Koska kyseistä artikkelia on vaikea saada enää käsiinsä, on lähteeksi nuorisoliittoa käsiteltäessä suositeltava kirjaista "Vallankumouksellinen nuorisoliike Suomessa", joka ilmestyi Toverin julkaisusarjassa numerolla kuusi.

SDNL:n tulevalle kehitykselle antavat SKP:n päätökset erittäin hyvän perustan. 17. edustajakokouksen päätöksissä todetaan:

"Kommunistiseen ja kansandemokraattiseen liikkeeseen kuuluvassa Suomen Demokraattisessa Nuorisoliitossa toimivat kommunistit pyrkivät toiminnassaan siihen, että yhä laajemmat työläisnuorison, pienviljelijä- ja opiskelevan nuorison joukot tulevat liiton jäseniksi ja osallistuvat sen järjestämään toimintaan suurpääomaa vastaan.

Marxismi-leninismien aatteiden yhä laajempi vaikutus sekä kansainvälisen kommunistisen liikkeen ja SKP:n arvovallan kasvu nuorison keskuudessa antavat SDNL:ssä toimiville kommunisteille edellytykset kehittää liittoa nuorison laajana joukkojärjestönä, joka sisällöltään, tavoitteiltaan ja toimintaperiaatteiltaan olisi marxilais-leniniläinen, kommunistinen nuorisojärjestö."

17. edustajakokouksen jälkeen keskuskomitea käsittelee nuorisokokousta 8.—9. 11. 1975 ja toteaa yksimielisesti hyväksymässään aineistossa nuorisoliiton osalta: "Suomen Demokraattisen Nuorisoliiton kehittämisessä on pääkysymyksenä aatteellisen, poliittisen ja järjestöllisen yhtenäisyyden lujittaminen marxismi-leninismien ja demokraattisen sentralismin periaatteiden pohjalla sekä SDNL:n kehittäminen entistä laajemmaksi nuorison joukkojärjestöksi.

Kommunistit tukevat SDNL:n kehittämistä sisällöltään, tavoitteiltaan ja toimintaperiaatteiltaan marxilais-leniniläisenä, aktiivisesti ja oma-aloitteisesti toimivana kommunistisena nuorisojärjestönä. Kommunistit edesauttavat SDNL:n ideologisen työn ja kasvatustoiminnan sekä liittokokousvalmistelujen suorittamista mm. yksimielisen ohjelmaesityksen valmistamista tältä pohjalta. Vain voimakas ja aatteellisesti yhtenäinen nuorisoliitto kykenee menestyksellisesti suorittamaan edessä olevat vaativat tehtävät. Kommunistit tukevat SDNL:n 10. liittokokouksen järjestölliseen eheyteen suuntautuvien päätösten pikaista toteuttamista.

Kommunistit tukevat SDNL:n toimintaa ja toimintaohjelman uudistamista nuorison oikeuksien puolesta käytävän kamppailun tehostamiseksi SKP:n 17. edustajakokouksen hyväksymän Demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaesityksen pohjalta keskeisenä 11. liittokokouksen tehtävänä. Pyrkimys SDNL:n jäsenmäärän ja joukkovaikutuksen voimakkaaseen laajentamiseen tältä pohjalta edesauttaa merkittävästi kommunistien tavoitteita laajan monopolien vastaisen rintaman kokoamiseksi."

Näiden SKP:n asettamien tavoitteiden toteuttaminen nuorisoliitossa on tärkeä tae SDNL:n kehittämiseksi ja sen 11. liittokokouksen onnistumiselle yhtenäisenä ja yksimielisenä — kuten SKP:n esimerkki velvoittaa.

SDNL:n 11. liittokokous, joka pidetään 22—23. 5. 1976, muodostuu liiton historiassa merkittäväksi tapahtumaksi. Siihen kohdistuu suuri mielenkiinto niin liiton jäsenten ja ystävien kuin myös sen vastustajien taholta. SDNL:n jäsenet ja ystävät odottavat, että liittokokous vahvistaa lopullisesti nuorisoliiton kurssin ja paikan SKP:n apulaisena ja reservinä. Liiton vastustajat taas toivovat tällaisten päätösten raukeamista ja sisäisten erimielisyyksien kärjistymistä aina hajaannukseen asti. On muistettava, että oikeiston strategisten tavoitteiden toteutumisen kannalta olisi ensiarvoisen keskeistä estää nuorisoliiton yhtenäisyyden lujittuminen ja sen yhteyksien kehittyminen SKP:een. Ja se tulee varmasti ponnistelemaan kaikin tavoin tavoitteensa saavuttamiseksi. Suomen kommunistisen ja koko demokraattisen liikkeen tulevaisuuden ja sen valtaviin kehitysmahdollisuuksien realisoimisen kannalta taas on ensiarvoisen tärkeää yhtenäisen marxilais-leniniläisen nuorisoliiton olemassaolo. Nuorisoliittolaisten yhtenäisyyteen suuntautuvalla työllä tämä tavoite tullaan saavuttamaan.

TOVERI

-lehti kertoo mitä nuorisoliikkeessä (ja SDNL:ssa) on ajankohtaista ja tärkeää. Joka toinen viikko rautaisannos tietoa, jota tarvitsee jokainen demokraattisesta liikkeestä kiinnostunut nuori. Ja ilman muuta jokainen kommunistisen nuoriso- ja opiskelijaliikkeen aktivisti.

Tilaushinta 35 mk koko vuosi, 21 mk puoli vuotta. Tilaus tapahtuu maksamalla tilausmaksu ps-tilille 476411-9 ja kirjoittamalla korttiin nimi, osoite ja "Toverin tilaus".

Siirtomaajärjestelmän romahduksen taloudellinen vaihe on alkanut

Jan Otto Andersson

Kehitysmaissa ja niiden asemassa on viime vuosina tapahtunut nopeita muutoksia. On syntynyt monia edistyksellisiä hallituksia; ulkomaisia yrityksiä on kansallistettu nopeassa tahdissa; raaka-aineentuottajat ovat järjestäytyneissä; syntyy kehitysmaiden välisiä alueellisia yhteistyöelimii; kehitysmaiden ja sosialististen maiden taloussuhteet lisääntyvät. On alettu puhua uuden taloudellisen maailmanjärjestyksen välttämättömyydestä. Tästä kehityksestä tehdään yhteenvetoa ja sen merkitystä pohditaan tässä artikkelissa.

Kolme prosessia luonnehtii maailman kehitystä tänään. Ensimmäinen on sosialistisen järjestelmän taloudellisten, sotilaallisten ja ideologisten asemien vahvistuminen. Toinen on kapitalismin yleisen kriisin syveneminen. Kolmas on "kolmannen maailman" sorrettujen kansojen vapautumisprosessi. Nämä kolme prosessia punoutuvat tiiviisti yhteen. Voimasuhteen muutos sosialismin eduksi jouduttaa kehitysmaiden poliittista ja taloudellista vapautumista. Siirtomaajärjestelmän asteittainen romahdus pahentaa kapitalismin kriisiä imperialistisissa maissa ja heikentää sen kautta niiden voimaa suhteessa sosialistisiin maihin. Muutokset ovat johtaneet siihen, että kylmä sota ja imperialismiin toimeenpanema sosialististen maiden taloudellinen saarto ovat vähitellen väistyneet jännityksen lientymisen, rauhanomaisen rinnakkainolon ja taloudellisen yhteistyön tieltä. Imperialistivaltojen suoran siirtomaasorron tilalle on tullut uuskolonialistinen epäsuora sorto — imperialismin yritys jatkaa entisten siirtomaiden taloudellista alistamista ja niiden rikkauksien rosvoamista niiden ollessa muodollisesti valtiollisesti itsenäisiä. Nyt uskolonialismikin on alkanut murtua eri tavoin. Sosialististen maiden ja kehitysmaiden ennen lähes olemattomista yhteyksistä on tullut "kolmannen maailman" taloudellisen kehityksen yksi ratkaiseva tekijä. YK:n päätöksissä vaaditaan kehitysmaiden aloitteesta voimakkaasti "Uutta taloudellista maailmanjärjestyä". Mitä se merkitsee, sitä ei ole yksityiskohtaisesti ja konkreetti-

sesti määriteltä, mutta ennen muuta se ilmaisee maailman kansojen kasvavaa päättävyyttä siitä, että nykyinen, vanha taloudellinen maailmanjärjestys ei voi jatkua. Se merkitsee, kuten NKP:n 25. edustajakokous määritteli, että on pyrittävä "hävittämään kaikki kansainvälisissä taloussuhteissa esiintyvät eriarvoisuuden, saneluvallan ja riiston ilmentymät."

USA:n ja Neuvostoliiton voimasuhde

Toisen maailmansodan päättyessä USA:n taloudellinen ja sotilaallinen yliote oli niin voimakas, että Yhdysvaltain ulkopolitiikka saattoi asettaa itselleen koko maailmaa käsitteleviä päämääriä. Yleisesti ajateltiin, että USA voisi nyt pakottaa muun maailman hyväksymään ehtonsa. Pian tuluaan presidentiksi Truman antoi ymmärtää, että hän aikoi muokata maailman amerikkalaisten toiveiden mukaiseksi. Eräälle vieraalle hän kertoi, että venäläiset pantaisiin pian järjestykseen ja että Yhdysvallat hallitsisi sen jälkeen maailmaa tavalla jolla sitä pitikin hallita.¹

Vaikka Neuvostoliitto ehti hankkia niin atomi- kuin vetypomminkin, se ei muuttanut tätä perusasennetta. Vasta ensimmäisen Sputnikin lähettäminen radalleen maapallon ympäri vuonna 1957 tuotti amerikkalaisille vakavan järkytyksen. Tässä tilanteessa kehittyi epätoivoinen "counterforce" -strategia, joka tähtäsi siihen, että Yhdysvalloilla olisi niin suuri ydinaseylivoima, jotta jo ensimmäisellä hyökkäyksellä voitaisiin tuhota kaikki Neuvostoliiton lähetysalustat. Vasta 1960-luvun puolivälissä USA:ssa nähtiin tällaisen yrityksen toivottomuus. Kylmässä sodassa koitti aselepo.

Taloudellisella alalla Neuvostoliiton menestykset ovat olleet vielä selvempiä. Oltuaan vuonna 1950 vain 28 prosenttia USA:n teollisuustuotannosta Neuvostoliiton teollisuustuotanto nousi vuoteen 1970 mennessä 82 prosenttiin siitä. 1970-luvun viitenä ensimmäisenä vuonna USA:n teollisuustuotanto nousi vain kuusi prosenttia, kun taas Neuvostoliitossa se nousi 43 prosenttia.² Tämä merkitsee, että Neuvostoliitto ohitti vuonna 1975 Yhdysvallat maailman suurimpana teollisuusmahtina.

Voimasuhteen muutos sosialismin hyväksi ja imperialismin tappioksi on saanut aikaan tuntevan muutoksen maailmanpolitiikan ilmapiirissä. Imperialismin on ollut pakko mukautua uuteen tilanteeseen. Sen pyrkimys laajentua ja hallita on sama kuin ennen, mutta sen on ollut muutettava strategiaansa ja taktiikkaansa muuttuneiden olosuhteiden mukaan.

Edistykselliset hallitukset "kolmannessa maailmassa"

"Kolmannessa maailmassa" on käynnissä yhteiskunnallistaloudellinen erilaistumiskehitys. Kehitysmaiden enemmistö on lähtenyt kapitalistiselle kehitystielle, joka — vaikka sekin saattaa merkitä nopeaa taloudellista kasvua — on riippuvaisen kasvun muoto. Paikallinen yksityinen ja valtiollinen pääoma alistetaan ulkomaiselle yksityis- tai valtiomonomopolistiselle pääomalle. Eivät edes kaikkein kansallismielisimmät kapitalistisesti suuntautuneista kehitysmaista kykene pitämään yllä taloudellista kasvua myymättä itseään ylikansallisille yrityksille. Niiden kehitys jää ylikansallisten etujen määräämäksi.

Vastakohdan näille maille muodostavat osaksi ne, jotka ovat jo toteuttaneet sosialistisen vallankumouksen ja ovat rakentamassa sosialistista yhteiskuntaa, osaksi ne, jotka ovat lähteneet sosialistisesti suuntautuneelle, ei-kapitalistiselle kehitystielle. Ensinmainitut ovat tärkeitä esimerkkejä ja innostuksen lähteitä kansoille koko "kolmannessa maailmassa". Erityisesti Vietnamin ja Kuuban johdonmukainen ja peloton imperialisminvastainen toiminta on osoittanut, että myös pienet ja köyhät maat voivat sosialistisen maailmanjärjestelmän avulla ottaa kohtalonsa omiin käsiinsä ja vastustaa maailmanhistorian vahvinta sotilasmahtia.

Vaikka imperialismi on painostuksella, kaappauksin ja väliintuloin onnistunut suistamaan vallasta useita edistyksellisiä hallituksia "kolmannessa maailmassa", sosialistisesti suuntautuneiden hallitusten lukumäärä on jatkuvasti kasvanut. Aasiassa voidaan tänään luonnehtia Laos, Kambodža, Burma, Irak, Syyria ja Etelä-Jemen tällaisiksi maiksi. Afrikassa tällä hetkellä Algeria, Somalia, Etiopia, Guinea, Guinea-Bissau, Benin (ent. Dahomey), Kongo, Tansania, Mosambik, Madagaskar ja Angola ovat valinneet ei-kapitalistisen kehitystien. Kaikkia näitä maita luonnehtivat imperialisminvastainen tietoisuus ja solidaarisuus, perusteelliset maareformit, valtion yliote suhteessa kotimaiseen ja ulkomaiseen pääomaan. Kaikissa näissä maissa on käynnissä — joskin hyvin erilaisella voimakkuudella — väestön laajojen kerrostien poliittinen mobilisointi. Ne eroavat kuitenkin niistä kehitysmaista, joissa on toteutunut sosialistinen vallankumous, siinä suhteessa, mikä osuus joukoilla on kehityksessä. Osassa niistä on sotilashallitus ja niitä leimaa eräänlaisen valistuneen itsevaltiuden henki. Siksi on olemassa vaara, että käänteet huipulla johtavat siihen, että kehitys lähtee kapitalistisille raiteille. Tätä vaaraa lisää se, että kansallis-demokraattisten hallitusten maissa työväenluokka on usein pieni ja sillä on vain toissijainen asema valtiovaltaa käsissään pitävässä liittoutumassa.

Vallankumouksellis-demokraattisesti, sosialistisesti suuntautuneiden hallitusten lisäksi on monia kehitysmaita, jotka — vaikkakin ne seuraavat kapitalistista kehitystietä — toimivat aktiivisesti voimistaakseen "kolmatta maailmaa" kokonaisuudessaan imperialistisia valtioita ja ylikansallisia yhtiöitä vastaan. Näihin kuuluvat Intia — jatkuvasti yksi kulmakivi sitoutumattomien valtioiden joukossa, Meksiko — jonka presidentti Echeverria on ollut uuden taloudellisen maailmanjärjestyksen etummaisista puolestapuhujia, Venezuela — USA:n ylivaltaa vastaan suuntautuvan Latinalaisen Amerikan yhtenäisyyden yhä selkeämpi kannattaja, ja Nigeria — joka edusti niin sanottuja APC-valtioita³ neuvotteluissa EEC:n kanssa ja oli kärjessä Afrikan solidaarisuuden järjestämiseksi Angolan Kansantasavallan tueksi.

Sitoutumattomien maiden kokous Alger'ssa vuonna 1973 antoi selvän ilmauksen niiden kasvavasta tietoisuudesta imperialisminvastaisen taistelun merkityksestä ja omasta yhdistetystä voimastaan. Liittoutumattomien maiden lukumäärä on jatkuvasti lisääntynyt. Ensimmäisessä kokouksessa Belgradissa vuonna 1961 oli edustettuna 25 valtiota, Kairossa vuonna 1966 niitä oli 47, Lusakassa 1970 54 ja Alger'ssa osanottajavaltioiden luku oli peräti 76 — käytännöllisesti katsoen koko "kolmas maailma". Se sotilaallinen liittoutumajärjestelmä, jonka imperialistivallat rakensivat kylmän sodan aikana oli lähes kokonaan hajonnut.

Kansallistamisaalto

Tärkein tehtävä kehitysmaalle, joka on saavuttanut poliittisen itsenäisyyden, on rakentaa omakeskeinen talous, joka suuntautuu kansallisten kehitystarpeiden tyydyttämiseen. Välttämätön — muttei riittävä — ehto tälle on, että maan hallitus saa valvontaansa maan luonnonvarat ja avain-teollisuuden. Murtaakseen sen ulkomaisen ylivalan, jota suuryhtiöt kehitysmaissa ovat edustaneet, ovat niin kapitalistisesti kuin sosialistisestikin suuntautuneet hallitukset alkaneet kokonaan tai osittain kansallistaa kaivoksia, plantaatseja, teollisuuden aloja, pankkeja ja vakuutusyhtiöitä. 1970-luvulla on kansallistamisten lukumäärä "kolmannessa maailmassa" noussut voimakkaasti. Kokonaisuudessaan on vuosittainen luku enemmän kuin kaksinkertaistunut verrattuna 1960 lukuun. Saharan eteläpuolella olevassa Afrikassa kansallistamisten vuosittainen lukumäärä on kolminkertaistunut ja Latinalaisessa Amerikassa viisinkertaistunut.⁴

3. Afrikan, Tyynen meren ja Karibian alueen valtioita, yhteensä nelisenkymmentä maata

4. Esko Antola: Dominanssista vastadominanssiin: ulkomaisten liikeyritysten kansallistaminen kehitysmaissa. Poliittikka 4/1974

Erityisen merkityksellisiä kansallistamiset ovat olleet öljyä tuottaville maille. Algeriassa aloitettiin valtiollistaminen jo vuonna 1967 muodostamalla kokonaan valtiollinen Sonatrach, joka nykyään vastaa kolmesta neljänneksestä maan öljytuotannosta. Vuonna 1972 Irak kansallisti brittiläis-ranskalaisen IPC-yhtiön, joka edusti kahta kolmasosaa öljytuotannosta. Tämän vuoksi imperialistivallat julistivat Irakin ostoboikottiin, mutta maa selviytyi kriisistä sosialististen maiden ansiosta, kun nämä alkoivat ostaa Irakin öljyä. Tästä tuli merkki kokonaiselle kansallistamisten sarjalle. Keväällä 1973 toteutettiin Iranissa lähes täydellinen kansallistaminen ja saman vuoden syksyllä Irak otti haltuunsa maassa olevat Exxonin, Mobil Oilin ja Shellin laitteet. Samanaikaisesti Libya toteutti kaikkien öljy-yritysten 51-prosenttisen kansallistamisen. Vuonna 1973 muodostettiin myös Nigeriassa valtiollinen yhtiö NINOC, joka otti haltuunsa osake-enemmistön maassa toimivissa öljy-yhtiöissä. Vuonna 1974 Kuwait otti haltuunsa 60 prosenttia osakeista KOC:ssa, maan tärkeimmässä öljy-yhtiössä. Tammikuun 1. pnä vuonna 1975 julistivat Saudi-Arabia, Kuwait, Qatar ja Abu Dhabi, että ne tulisivat ottamaan haltuunsa osake-enemmistön kaikissa ulkomaisissa öljy-yrityksissä, jotka toimivat näissä maissa. Venezuelassa maan öljyteollisuus otettiin valtion haltuun muodollisesti 1. 1. 1976. Tämän jälkeen ainoa merkittävä öljyntuottajamaa, joka ei ole lähentynyt kansallistamisten tielle, on Indonesia.⁵

Viime vuosina on Chilessä ja Perussa kansallistettu suuria osia kaivosteollisuudesta. Fasistinen sotilasvallankaappaus on tietenkin romuttanut Chilen kansallistamisten merkitystä (amerikkalaiset yhtiöt ovat muun muassa saaneet läpi korvausvaatimuksensa), mutta niitä ei ole kumottu. Perussa sen sijaan ovat kansallistamiset jatkuneet ja ulottuneet myös kalateollisuuteen, joka edustaa kolmannesta vientituloista. Luonteenomaista viime vuosille on myös, että niin monet pienet kehitysmaat ovat uskaltaneet vastustaa imperialististen valtioiden ja monopolien etuja kansallistamalla talouden tärkeitä aloja. Vuosina 1974 ja 1975 saatiin muun muassa seuraavat esimerkit: Burundi — kahvikauppa; Honduras — metsävarat; Dahomey — puuvillakauppa; Guayana — bauksiittikaivokset; ja erilaiset kansallistamiset Panamassa, Togossa, Trinidadissa ja Tobagossa, Keski-Afrikan tasavallassa.⁶

Vaikka monet kansallistamiset ovat vain muodollisia ja osittaisia, on kehityssuunta kuitenkin selvä. Yhä useammat maat ovat terävöittäneet kansallisten luonnonvarojen ja

5. IPW-Berichte 6/1974 s. 68—71, 3/1975 s. 76 ja 10/1975 s. 76

6. Ekonomičeskoe položenie kapitalističeskikh i razvivajuššijsja stran, MEIMO 8/1975, liite

maan talouden avainalojen valtiollista valvontaa. Samanlaisesti hallitukset ovat tietoisemmin kuin ennen alkaneet valvoa ylikansallisten yritysten sijoituksia ja muuta toimintaa. Poliittista tietoisuutta on täydentänyt taloudellinen. Siinänsä kansallistamiset eivät missään tapauksessa riitä luomaan sellaista kansallista talouden kehitystä, joka parantaa laajojen joukkojen elinehtoja, mutta yhdessä muiden toimien kanssa — valtiollinen valvonta ja suunnittelu, kansallisten kaaderien kehittyminen yritysten johtoon ja tutkimustyöhön, demokraattiset uudistukset ja työläisten mobilisointi — ne muodostavat pohjaa edistykselliselle taloudelliselle ja poliittiselle kehitykselle. Voimakas kansallistamisvaatimus on kuitenkin johtanut näennäiskansallistamisiin useissa maissa, esimerkiksi Zairessa ja Marokossa; ne ovat pikemminkin tähänneet ulkomaisen vaikutuksen voimistamiseen maassa.

Raaka-aineentuottajat järjestäytyvät

Tuskin mikään tapahtuma kuvaa paremmin sitä voima-suhteen muutosta, joka on tapahtunut imperialististen valtioiden ja kehitysmaiden välillä, kuin OPEC-maiden päätös moninkertaistaa raaka-öljyn hinta.

"Lokakuussa 1973 öljynviejämaat tekivät lopun siitä aikakaudesta, joka alkoi tapahtumilla, joita Länsi kutsuu 'Suuriksi löytöretkiksi'. Ensimmäistä kertaa sitten Vasco da Gaman keskusmaat menettivät talouspolitiikan yhdellä perusalalla tärkeän päätöksen valvonnan siksi, että muutamat syrjässä olevat maat ottivat sen niiltä."

Tämä raju arvio tehdään niin sanotussa Hammarskjöld-reportissa.⁷ Neuvostoliittolainen taloustieteilijä V. Martynov kirjoittaa Maailmantalouden instituutissa Moskovassa käydyin laajan keskustelun yhteenvedossa, että öljyn hinnan korotus on suuri edistysakeli kohti uuskolonialismin voittamista.⁸ Vaikkakin kansainväliset öljy-yhtiöt onnistuivat käyttämään hyväksin öljykriisiä lisätäkseen väliaikaisesti voittojaan (ne olivat huomattavasti alemmat vuonna 1975 kuin 1974) ja vaikkakin monet öljynviejämaat käyttävät tulojaan tukeakseen taantumuksellisia hallituksia, niin tapahtumien ydin on kehitysmaiden vahvistunut itsetietoisuus ja uuskolonialismin yhä selvempi hajoaminen. Tuli ilmeiseksi, että kehitysmaiden taloudellinen kansallismielisyys on teki-jä, joka vaikuttaa koko maailman kehitykseen.

7. "What now, another development", Development Dialogue 1—2 /1975 s. 6

8. V. Martynov: Zakljutšitelnoe slovo, MEIMO 6/1976 s. 106

Vuosina 1972—1974 öljyn hinnan indeksi nousi 143:sta 561:een (1963 = 100) ja OPEC-maiden tulot öljynviennistä nousivat vuoden 1972 11 miljardista dollarista noin 90 miljardiin vuonna 1974. Algeriassa ja Irakissa lisääntyneet tulot ovat mahdollistaneet koko kansallisen teollisuuden nopean kehityksen, kollektiivisen maataloussektorin vahvistamisen ja tärkeitä sosiaalisia uudistuksia. Iran on asettanut tavoitteekseen tulla yhdeksi maailman taloudellisista ja sotilaallisista suurvalloista. Sen varustelumenot ovat jo suuremmat kuin Ranskan ja Ison-Britannian. Ne OPEC-maat, joiden väestö on pieni, kuten Saudi-Arabia, Libya, Kuwait, Qatar ja Abu-Dhabi, tulevat yhä suuremmassa määrin toimimaan kansainvälisinä rahoittajina. Vuoden 1975 puolivälissä Saudi-Arabian valuuttavarannot olivat 20,5 miljardia dollaria ja selvästi maailman suurimmat. Jo nyt OPEC-maiden rahoitustuki muulle "kolmannelle maailmalle" merkitsee enemmän kuin teollistuneiden kapitalistimaiden tuki. Öljyä tuottavat maat ja arabimaat ovat perustaneet lukuisia kansainvälisiä elimiä tukeakseen rahoituskallisesti muiden kehitysmaiden, erityisesti afrikkalaisten, taloudellista kehitystä.⁹

Öljynviejämaiden menestykset ovat tietenkin jouduttaneet muita raaka-aineita vievien maiden yrityksiä järjestäytyä vastaavalla tavalla. CIPEC (kupari), IAB (bauksiitti) ja UPEB (banaanit) ovat tunnetuimmat esimerkit tällaisista uuden tyyppisistä raaka-ainetuottajien kartelleista. On yritetty ja yritetään edelleen muodostaa kahvin, sokerin, rautamalmin ja muiden kaivannaisten viejien järjestöjä. Kapitalistisen maailman taloudellinen kriisi vaikeuttaa järjestäytymistä mutta tekee sen entistä tärkeämmäksi. Suurista poliittisista eroista huolimatta kehitysmaat ovat onnistuneet siinä määrin, että niiden vientihinnat eivät ole kärsineet yhtä suurta romahdusta kuin aikaisempien talouskriisien aikana. Huomattavasti vähemmässä määrin kuin vuosina 1929—1933 ja 1957—1958 ovat teollistuneet kapitalistimaat kyenneet aiheuttamalla romahduksen kehitysmaiden tuotteiden hinnoissa vierittämään kriisin kustannukset näiden niskaan. Se, että kehitysmaat eivät ole kärsineet suhdannelaskuista niin kovasti 1970-luvulla, näkyy muun muassa siitä, että niiden teollisuustuotanto on nyt kasvanut nopeammin kuin 1960-luvulla ja huomattavasti nopeammin kuin imperialistisissa maissa. 1971—1975 vuosittainen kasvu oli 7.7 prosenttia.¹⁰

9. A. Hštojan: Novaja ekonomičeskaja rol neftedobivjuših stran bližnego i srednego vostoka, MEIMO 1/1976. Richard A. Debs: Petro-Dollars, LDC:s and International Banks, Federal Reserve Bank of New York, Monthly Review 1/1976

10. A. Gretšihin: mt. s. 13

Kehitysmaiden välinen alueellinen yhteistyö

Taistelussa imperialistisen ylivalan murttamiseksi kehitysmaat ovat voimistaneet yrityksiään laajentaa alueellista yhteistyötään. Yhteiskunnallis-taloudellisten ja poliittisten vastakohtaisuuksien takia ja sen vuoksi, että kehitysmaiden talous on suuntautunut imperialististen maiden tarpeiden mukaan, nämä pyrkimykset kohtaavat monia vaikeuksia. Useat "kolmannessa maailmassa" pystytetyistä alueellisista yhteistyöelimistä ovat jääneet merkityksettömiksi. Viime vuosina on kuitenkin muodostunut uusia yhteistyöelimiiä sellaisella voimalla, että voi tuskin olla mitään epäilyä siitä, että ne vastaavat polttavaan tarpeeseen kehitysmaiden nykyisessä tilanteessa. Tunnus "kollektiivinen itseluottamus", joka tuodaan esiin yhä useammin, ilmaisee tietoisuutta siitä, että kehitysmaat eivät voi saavuttaa taloudellista riippumattomuutta kukin itsekseen, vaan tarvitaan keskinäistä solidaarisuutta ja halua yhteistyöhön, jotta voitaisiin voittaa imperialismiin ylivaltaa ylläpitävä taloudellinen pirstoutuneisuus.

Latinalaisessa Amerikassa yhdentymispyrkimykset ovat 1970-luvulla tähänneet riippuvuuden vähentämiseen USA:sta ja ylikansallisista yhtiöistä. Andien ryhmä, jonka muodostivat Chile, Peru, Ecuador, Bolivia ja Kolumbia ja johon Venezuela liittyi vuonna 1973, on muutamassa vuodessa kyennyt moninkertaistamaan keskinäisen kaupankäyntinsä, laatinut suunnitelmia alueelliseksi yhdentymiseksi eri aloilla (petrokemia, autoteollisuus ja muut) ja voimistanut yhteistyötä tieteellisteknisellä alalla.¹¹

Marraskuussa 1975 perustettiin Karibian maiden kehityksen ja yhteistyön valiokunta. Tämä valiokunta perustettiin vastoin USA:n tahtoa ja siihen kuuluu myös Kuuba. Valiokunnan toimintaohjelma korostaa yhteistyön merkitystä monilla keskeisillä aloilla ja pyrkii voittamaan USA:n voimakkaan vaikutuksen seuraukset taloudessa, politiikassa ja kulttuurissa.¹² 22 latinalaisamerikkalaista maata on aloittanut yhteistyön energia-alalla OLADE:n puitteissa. Venezuela, Meksiko, Kolumbia, Kuuba ja joukko pienempiä valtioita on perustanut monikansallisen karibialaisen varustamon — Namucarín. Latinalaisen Amerikan kahvintuottajat ovat myös muodostaneet yhteisen vientiyrityksen.¹³

Latinalaisen Amerikan yhteistyöpyrkimysten kenties suurin menestys on SELA:n (Sistema Económico Latinoamericano) perustaminen lokakuussa 1975. Järjestö perustettiin Meksikon ja Venezuelan aloitteesta ja käsittää koko Lati-

11. L'Economiste du tiers monde 9/1975 s. 23

12. IPW-Berichte 1/1976 s. 76

13. Aktuell i handelspolitiken, 8/1975 s. 26

nalaisen Amerikan — myös Kuuban. USA:ta ei kutsuttu keskusteluihin SELA:sta ja monet sen tavoitteista suuntautuvat USA:n ja ylikansallisten yritysten etuja vastaan. SELA:n kautta Latinalaisen Amerikan valtiot tulevat edistämään latinalaisamerikkalaisten monikansallisten yhtiöiden muodostamista, edesauttamaan raaka-aineiden jalostamista alueen sisällä, vaikuttamaan suotuisasti vientihintoihin, parantamaan neuvottelumahdollisuuksiaan pääoman ja teknologian hankkimisessa, kanavoimaan rahoitusvaroja alueella ja valvomaan ylikansallisten yritysten toimintaa.¹⁴ Huolimatta voimakkaasta taantumuksellisesta painostuksesta monissa Latinalaisen Amerikan maissa edistykselliset hallitukset ovat onnistuneet eristämään USA:n tärkeässä Panaman kanavan kysymyksessä ja murtamaan yli kymmenen vuotta kestäneen Kuuban saarron. "Latinalaisen Amerikan maat ovat avaneet silmänsä ja kieltäytyvät jäämstä vanhan riiston uhreiksi", sanoi meksikolainen ministeri Javier Alejo.¹⁵ Valitettavasti ei voida sanoa, että tämä koskee kaikkia Latinalaisen Amerikan maita tai erilaisia uusia riiston muotoja, mutta lainaus ilmaisee tästä huolimatta perustavan kehityspiirteen tämän hetken Latinalaisessa Amerikassa.

Arabimaailmassa yhteistyöpyrkimykset ovat saaneet uutta vauhtia öljykriisin myötä. Myös täällä kehitystä vaikeuttavat hallitusten yhteiskunnallis-taloudellinen ja poliittinen erilaaisuus ja imperialististen maiden yritykset hajottaa yhtenäisyys, mutta viime vuosien kehitys tarjoaa esimerkkejä menestyksistä. Arabien avustusrahaston kautta Egyptille, Syyrialle, Jordanielle ja Palestiinan vapautusjärjestölle PLO:lle vuonna 1974 annettu apu oli yli 2 miljardia dollaria.¹⁶ Sen lisäksi on laskettava suuri määrä kahdenvälisiä apua rikkaammilta arabimailta köyhemmille sekä kiinteämpien rahoitus- ja taloudellisten siteiden solmiminen. Suunnitellut yhteisen valuutan, arabidinaarin, luomiseksi ovat edistyneet pitkälle. Joulukuussa 1973 päätettiin perustaa Muhamettilainen kehityspankki, jonka pääoma on peräti 3 miljardia dollaria.¹⁷ Tammikuussa 1975 perustettiin Afrikan taloudellisen kehityksen arabipankki lähes puolen miljoonan dollarin peruspääomin.¹⁸ Jo tätä ennen oli käynnistetty muutamia arabien rahoituslaitoksia Afrikkaa varten. Yhteistyötä öljyä tuottavien arabimaiden välillä ilmentää

14. Mt. 25—27 ja IPW-Berichte 12/1975 s. 78
A. Medvenko: Venezuela smotrit v buduššeje, MEIMO 12/1975
15. Joao Quartim: Vers un affrontement avec les Etats-Unis? L'Economiste du tiers monde 7/1975 s. 36
16. A. Hštojan: mt. s. 132
17. Ekonomitšeskoe položenie... MEIMO 8/1974 s. 129—130, liite
18. A. Pasotti: 1973—1975: deux années de solidarité fructueuse, L'Economiste du tiers monde 8/1975 s. 10

muun muassa yhteisen yrityksen muodostaminen öljyteollisuuden kehittämiseksi sekä yhteinen varustamo.

Toukokuun 29. pñä 1975 Lagosissa perustettiin Länsi-Afrikan maiden taloudellinen yhteisö (lyhenne englanniksi ECOWAS, ranskaksi CEDEAO) edistämään taloudellisten suhteiden kehitystä tällä alueella. Järjestö tulee toimimaan kauppavaihdon laajentamiseksi, maiden kehityssuunnitelmien yhteensovittamiseksi, yhteisten projektien toteuttamiseksi ja yhteistyön kehittämiseksi valuutta- ja rahoituskysymyksissä. Vähitellen myös pyritään aikaansaamaan tulliliitto jäsenmaiden kesken. Vaikka punta- ja frangivyoike ovat menettäneet merkitystään, vielä neljä ECOWAS:n jäsenmaata kuuluu punta-alueeseen ja seitsemän frangialueeseen. Vain Guinealla ja Mauretaniassa on kansalliset valuutat. Lagosin sopimus edellyttää, että muodostetaan Länsi-Afrikan keskuspankkikomitea, joka ottaa valuuttaongelmat asiakseen. Länsi-Afrikan alueella on 120 miljoonaa ihmistä ja kaikki ne luonnonvarat, joita tarvitaan energiahuoltoon ja nykyaikaisen perusteollisuuden kehittämiseen. Se tosiasia, että ECOWAS:ssa on mukana maita, jotka kokonaan (Guinea, Togo) tai osittain (Nigeria, Benin, Mauretania) valvovat luonnonvarojaan, on tärkeä edellytys järjestön kehitykselle.¹⁹

Itäisessä ja eteläisessä Afrikassa poliittiset muutokset ovat muuttaneet alueellisen yhteistyön edellytyksiä. Lyhyessä ajassa on syntynyt useampia edistyksellisiä hallituksia: Somalia, Etiopia, Madagaskar, Mosambik ja Angola. Viimemainitulla maalla tulee varmasti olemaan tärkeä merkitys koko edistyksellisen Afrikan tulevaisuudelle, kun siinä yhdistyvät suuret luonnonrikkauudet ja poliittis-ideologinen lujuus. Itä-Afrikassa perustettiin helmikuussa 1975 yhteinen keskus maaperän rikkauksien hyödyntämistä varten. Keskus sijaitsee Tansaniassa ja jäsenmaat ovat Botswana, Etiopia, Lesotho, Somalia, Tansania, Uganda ja Sambia.²⁰

Aasiassa on taloudellista ja sotilaallista yhteistyötä Turkin, Iranin ja Pakistanin välillä. Öljykriisin jälkeen Iranin asema alueella on vahvistunut ja myös Afganistan on vedetty taloudelliseen yhteistyöhön. Iran haluaa pikemmin esiintyä itsenäisenä suurvaltana kuin "ali-imperialistisena agenttina". Sen osoittavat maan pyrkimykset lisätä suhteitaan muiden valtojen kuin USA:n kanssa. Niinpä esimerkiksi yhteistyö Länsi-Saksan ja Japanin kanssa on hyvin tärkeää ja Neuvostoliitto on Iranin suurin kauppakumppani.

19. Amadou Oury Barry: L'avenir de la CEDEAO, L'Economiste du tiers monde 10/1975
20. Ekonomitšeskie položenie... MEIMO 8/1975 s. 142, liite

Kaakkois-Aasiassa tulee luonnollisesti taloudellinen yhteistyö Vietnamin, Laosin ja Kambodžan kesken voimistumaan. Mutta myös kapitalistisesti suuntautuneet Kaakkois-Aasian maat — Malesia, Singapore, Thaimaa ja Filippiinit — jotka ovat järjestäytyneet ASEAN:iin, ovat lisänneet keskinäistä yhteistyötään. Kiintoisaa on, että nämä maat ovat esiintyneet lisääntyvän yhteistyön puolesta sosialistisesti suuntautuneiden Kaakkois-Aasian maiden kanssa, samoin kuin Neuvostoliiton ja Kiinan kanssa. Tätä helpottaa SEATO:n sotilasliiton hajoaminen, joka tapahtui Filippiinien ja Thaimaan aloitteesta.²² Myös Kaakkois-Aasiassa on oma "Panaman kanavansa" — Malakan salmi — joka on johtanut ristiriitoihin, joissa toisella puolella ovat Malesia ja Indonesia ja toisella ennen muuta Japani.²³

On vielä vaikea arvioida näiden kaikkien alueellisten yhteistyöpyrkimysten merkitystä. Jotkut niistä varmaankin raukeavat tyhjiin erilaisiin vaikeuksiin — hallitustenvaihdoksiin, kansalliseen kilpailuun ja ulkomaiseen painostukseen. Toiset voivat johtaa jonkin osanottajamaan ylivaltaan alueella, mikä osittain korvaa aikaisemman imperialistisen riippuvuuden. Mitä useampia edistyksellisiä hallituksia osallistuu ja mitä paremmin onnistutaan toteuttamaan suunnitelmallinen työnjako alueella, sitä suuremmat ovat mahdollisuudet, että alueellinen yhteistyö johtaa todelliseen kollektiiviseen itseluottamukseen.

Syventynyt yhteistyö sosialististen maiden kanssa

Kehitysmaiden taloudellisen vapautumiskehityksen erikoispiirre tänään on se, että se tapahtuu sellaisten ehtojen vallitessa, joissa toisaalta tieteellisellä ja teknillisellä perustalla on ratkaiseva osuus taloudelliselle kehitykselle ja toisaalta taloudellinen kilpailu sosialististen ja kehittyneiden kapitalististen maiden välillä määrää maailmantalouden kehitystä. Nopea tieteellinen ja tekninen kehitys tekee kehitysmailla vaikeammaksi huolehtia oikeuksistaan kansainvälisesti, mutta luo myös uusia mahdollisuuksia kehitysmaalle; ne voivat osallistua kokonaan uusien alojen rakentamiseen ja ottaa alusta alkaen käyttöön kokonaan uudet menetelmät.

Ne kehitysmaat, jotka ovat lähteneet sosialismin suuntaiselle kehitykselle tai ovat jostain muusta syystä joutuneet ristiriitaan imperialististen maiden kanssa, tai jotka vain ai-

22. N. Fedulova: Filippiini: novye tendentsii v politike, MEIMO 10/1975 s. 112

23. Mohan Ram: L'économie Nippone et le detroit de Malacca, L'Economiste du tiers monde 9/1975

van yksinkertaisesti haluavat vähentää riippuvuuttaan niistä, voivat luottaa tuen saamiseen sosialistisista maista. Täten sosialistisilla mailla tulee olemaan tärkeä osuus siirtomaajärjestelmän hajoamisen taloudellisessa vaiheessa. Kun imperialististen maiden "kehitysapu" tavallisesti tähtää kehitysmaiden riippuvuuden voimistamiseen kapitalistisista maailmanmarkkinoista ja ylikansallisista yrityksistä, sosialististen maiden apu pyrkii päinvastaiseen, toisin sanoen kansallisen talouden perustan rakentamiseen, yhteiskunnallisen omistuksen ja valvonnan lisääntymiseen, kansanjoukkojen elinehtojen syviin muutoksiin.

Vuosina 1955—1970 SEV-maiden ja kehitysmaiden välinen kauppa kuusinkertaistui ja 1970-luvulla ovat suhteet tiivistyneet. Neuvostoliitto on nykyään muun muassa Intian suurin kauppakumppani. Noin 20 000 kehitysmaiden ihmistä saa vuosittain koulutuksensa sosialistisissa maissa ja vielä useampia koulutetaan paikan päällä sosialististen maiden kanssa toteuttavien eri projektien yhteydessä.²⁴ Eri sosialististen maiden, erityisesti Neuvostoliiton, tuen ansiosta monissa kehitysmaissa, kuten esimerkiksi Intiassa, Egyptissä, Irakissa, Syyriassa, Guineassa ja Afganistanissa, on voitu nopeasti rakentaa nykyaikainen perusteollisuus. Noin kolme neljänestä Neuvostoliiton taloudellisesta ja teknisestä yhteistyöstä kehitysmaiden kanssa tapahtuu teollisuuden alalla, ja teollisesta tuesta oli vuoden 1975 alussa 55 prosenttia annettu rautametallurgiaan, 9 prosenttia koneenrakennusteollisuuteen, 8 prosenttia öljyteollisuuteen, 21 prosenttia muille raskaan teollisuuden aloille ja 7 prosenttia kevyeen teollisuuteen. Maanviljelyksessä on painopiste asetettu kastelujärjestelmiin ja koneellistamiseen.²⁵

Kun sopimukset tehdään niin sanotun kompensatioperiaatteen mukaan, toisin sanoen kun ainakin osa maksusta tapahtuu uusien tuotantolaitosten tuotteiden muodossa, voivat kehitysmaat säästää ulkomaista valuuttaa ja turvata mekin ensimmäisinä vuosina projektin toteuttamisen jälkeen. Tärkeätä sosialististen maiden ja kehitysmaiden suhteissa on se, että rakennetut yritykset heti (yksittäisissä tapauksissa ylimenokauden jälkeen) tulevat kokonaan vastaanottajamaan omaisuudeksi. Sosialistiset maat eivät tee kehitysmaihin sijoituksia käyttääkseen hyväkseen paikallista työvoimaa ja saadakseen voittoja "kotiin" vietäväksi.

Sekä porvarit että maalaiset ovat väittäneet, että Neuvostoliiton ja muiden SEV-maiden yhteistyö "kolmannen maailman" maiden kanssa on samanlaista kuin kapitalististenkin maiden. On totta, että yhteistyön muodot usein ovat

24. SSSR-Indija: novyi etap sotrudnitšestva MEIMO 2/1974 A. Tšhutov: Proizvodstvennoe sotrudnitšestvo SSSR i razvivajuššijsja stran, MEIMO 11/1975

25. A. Tšhutov: mt. s. 40—41

saman kaltaisia — kauppa, lainat, tekninen apu jne. — mutta tästä muodon samanlaisuudesta huolimatta yhteistyön sisältö ja tavoitteet ovat täysin vastakkaiset. SEV-maat katsovat, että on niiden omien etujen mukaista edistää kehitysmaiden taloudellista vapautumista. Ne eivät rakenna talouttaan köyhistä maista tuotavien halpojen polttoaineiden ja raaka-aineiden varaan, eikä niillä ole mitään "ylijäämäpääomaa", jonka pitää etsiä uusiin sijoituskohteisiin. Ei ole mikään sattuma, että kehitysmaat ovat voineet vakavasti käynnistää talouselämänsä teollistamisen ja vaatia suuria muutoksia kansainväliseen taloudelliseen järjestykseen juuri siinä vaiheessa, kun sosialistiset maat ovat taloudellisesti ohittamassa kehittyneet kapitalistiset maat.

Kohti uutta taloudellista maailmanjärjestystä

Kukin erikseen otettuna nämä toimet — maareformit, kansallistamiset, raaka-aineiden tuottajien järjestäytyminen, lisääntynyt alueellinen yhteistyö ja lisääntynyt yhteistyö sosialististen maiden kanssa — eivät merkitse kehitysmaiden vapautumista. Mutta yhdessä — ja muiden toimien täydentäminä — ne muodostavat todellisen muutoksen nykyisessä taloudellisessa maailmanjärjestyksessä. Siirtomaajärjestelmän romahtamisen taloudellinen vaihe on alkanut.

Riippumatta siitä, toteuttavatko kehittyneet kapitalistiset maat YK:n ja sen alajärjestöjen päätöksiä vai eivät, niiden on kuitenkin pakko yhä suuremmassa määrin mukautua taloudellisen vapautumisprosessin vaatimuksiin. Ei uhkailu miehityksellä tai "elintarvikeaseella" tee toivottua vaikutusta "kolmanteen maailmaan" — pikemmin päinvastoin. Imperialistiset valtiot ja ylikansalliset yritykset ovat alkaneet yhä selvemmin nähdä, että paras mitä ne voivat tehdä on mukautua, antaa periksi siellä missä se tuntuu vähiten ja esiintyä ikäänkuin ne kannattaisivat kehitysmaiden vaatimusten oikeutettuja kohtia — ainakin suurin piirtein. Tällainen käyttäytyminen tulee sitä paitsi yhä välttämättömämmäksi niiden hallitusten ylläpitämiseksi, jotka eivät esiinny imperialisminvastaisesti tai eivät ainakaan ole sosialismille myönteisiä. USA:lle tämä oppimisprosessi on ollut vaikein ja edelleen on varauduttava mielettömiin aggressiivisuuden purkauksiin, jotka pikemmin haittaavat kuin auttavat sen omaa asiaa. Verraton CIA on eräässä raportissaan arvioinut, että maailmanlaajuinen elintarvikeongelma tarjoaa USA:lle asean, joka antaa sille mahdollisuuden vaatia taloudellista ja poliittista johtoasemaa, joka on voimakkaampi kuin USA:lla oli toisen maailmansodan päätyttyä.²⁶

Historiasta olisi pitänyt oppia enemmän. Maailmaa ei voi hallita valtapyytein.

Jo uskonalismi merkitsi mukautumista muuttuneeseen voimasuhteeseen imperialististen ja sorrettujen maiden välillä. Tänäkin uskonalistinen järjestelmä on vakavassa kriisissä, ja tätä kriisiä tuskin voitetaan ennen kuin on muodostunut uusi käytäntö kehittyneiden kapitalististen maiden ja kehitysmaiden välisille taloudellisille suhteille, muodostuneet sellaiset suhteet, jotka perustuvat niille periaatteille, joita kehitysmaat ja sosialistiset maat ovat väkineet keskusteltaessa uudesta taloudellisesta maailmanjärjestyksestä. Mutta tähän tarvitaan syviä yhteiskunnallisia ja taloudellisia muutoksia itse kehitysmaissa. Vain poikkeustapauksessa voi jokin niistä toivoa saavuttavansa korkealle kehittyneen kapitalistisen maan aseman. Kehitysmaiden enemmistölle ainoa mahdollisuus voittaa taloudellinen alikehitys on valita sosialistinen kehitystie. Tämä todettiin hyvin selvästi "kolmannen maailman" taloustieteilijöiden ensimmäisessä kongressissa, joka pidettiin 6—12. helmikuuta 1976 Alger'ssa. Kongressin osanottajat tähdensivät, että tietty tavoite yhdistää kolmannen maailman maita (huolimatta poliittisista ja yhteiskunnallis-taloudellisista eroavuuksista), nimittäin pyrkimys luoda Uusi Taloudellinen Maailmanjärjestys. Ja he jatkoivat: "Vahvistamme uudelleen, että lopullisen ratkaisun teknologiseen ylivaltaan ja riistoon täytyy tapahtua sosialistisen vallankumouksen muodossa. Mutta se edustaa taistelun ensimmäisen osan loppuvaihetta."²⁷

27. El Moudjahid 11. 2. 1976 s. 6

Artikkelin on ruotsinkielisestä käsikirjoituksesta suomentanut Jukka-Pekka Takala

Uuden ihmisen kasvatus ja sosialismin rakennustyö

Jukka Heiskanen

Kysymys ihmisestä, ihmisen kyvyistä ja mahdollisuuksista sekä yhden ihmisen ja yhteiskunnan välisistä suhteista on voimakkaasti esillä aikamme ideologisessa keskustelussa. Eikä ihme, joudummehan jatkuvasti todistamaan ihmiskunnan huomattavia saavutuksia, avaruuden valloitusta, atomienergian valjastamista ihmiskunnan palvelukseen, tieteen ja kulttuurin huomattavia edistysaskeleita ja kansanjoukkojen sivistystason jatkuvaa kohoamista. Nämä ilmiöt tapahtuvat kuitenkin erittäin monimutkaisissa yhteiskunnallisissa oloissa. Maailmanmitassa eletään kapitalismista sosialismiin siirtymisen aikakautta ja on olemassa rinnakkain kaksi maailmanjärjestelmää: kapitalismi ja sosialismi. Ihmisten elinoloissa tapahtuu jatkuvasti syvenevää polarisointumista: imperialismiin välittömässä vaikutuspiirissä olevissa maissa ihmistä sorretaan yhä voimakkaammin: taloudellinen riisto voimistuu, häntä passivoidaan, hänen oikeuksiaan kavennetaan, imperialismi käy sotia riippumattomuudestaan taistelevia kansoja vastaan, kehittää yhä voimakkaampia joukkotuhoaseita, tukee rotusortoa ja niin edelleen. Sosialistisen maailmanjärjestelmän maissa sen sijaan ihmisten hyvinvointi kohoaa, heidän yhteiskunnallinen aktiivisuutensa lisääntyy, ihmisen toista ihmistä kohtaan harjoittama riisto on poistettu ikuisiksi ajoiksi, sosialistinen maailmanjärjestelmä tukee riippumattomuutensa puolesta taistelevia kansoja, muodostaa rauhanliikkeen tärkeimmän osaston, vain eräitä piirteitä mainitaksemme.

Nämä ristiriitaiset tendenssit heijastuvat myös erilaisissa näkemyksissä aikamme ihmisen ongelmista. Kyvyttöminä tai haluttomina näkemään yhteiskunnallisten ilmiöiden to-

dellisiä syitä imperialismiin maissa puhutaan "aikamme ihmisen" henkisestä tyhjiöstä ja vedotaan tällöin kaikkialla rehottavaan väkivallan kasvuun, "työpinnaruuden" paljastamaan kansan moraalittomuuteen, kyvyttömyyteen muotoilla yhteiskunnallisia kasvatustavoitteita ja väitetään jopa, että jatkuvasti lisääntyvä rappeutunut massakulttuuri vastaa "ronskin duunarin" tarpeita. Puhutaan ihmisen olemukseen kuuluvasta aggerssiivisuudesta, itsekeskeisyydestä, oman edun tavoittelusta ja yksilön ja yhteiskunnan ikuisesta vastakkaisuudesta.

Näiden pessimististen näkemysten päävihollinen on sosialististen maiden käytäntö. Usein unohdetaan, että sosialististen maiden talouden, politiikan ja kulttuurin huomattavat saavutukset perustuvat niiden kansalaisten kollektiiviseen työhön. Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden sosialismin rakennustyön huomattavimpia saavutuksia onkin uuden ihmisen, kaikinpuolisesti kehittyneen persoonallisuuden luominen. Neuvostoliitossa arvioidaan näiden ihanteiden toteutuneen ensimmäisen kerran laajasti 1910—30 syntyneessä sukupolvessa.¹

Tarkastelemme seuraavassa tekijöitä, joihin perustuu marxilais-leniniläisen ihmiskäsityksen optimismi sekä niitä ihanteita, jotka marxilaiset asettavat kasvatustyönsä päämääriksi.

I MARXILAISEN PERSOONALLISUUSTEORIAN PERUSPIIRTEITÄ

Marxilaisen ihmiskäsityksen optimismin perustana on materialistinen käsitys ihmisen persoonallisuuden muovautumisesta. Porvarillisen ihmiskuvan keskeisenä vaikeutena on käsittää oikein yksilön ja yhteiskunnan keskinäissuhdetta. Tähän on monia porvarillisen psykologian teoreettisiin lähtökohtiin liittyviä syitä, joihin tässä ei kuitenkaan voida puuttua. Oleellista on, että porvarilliset psykologiset teoriat jakautuvat karkeasti biologistisiin teorioihin — jotka usein katsovat, että ihmisen yksilölliset, persoonalliset ominaisuudet perustuvat hänen biologiseen perimäänsä. Tällöin persoonallisuus on jotain myötäsyttyistä ja yhteiskunta vain joko vaikeuttaa tai helpottaa sen kehitystä — ja sosiologistisiin teorioihin, joihin taas liittyvät kaikki porvarillisen subjektiivisen sosiologian heikkoudet.

Marxilainen näkemys ihmisestä lähtee puolestaan liikkeelle siitä materialistisesta teesistä, että ihmisen "oleminen", ennen kaikkea hänen materiaaliset elämisen ehtonsa, ovat aina ensi sijaisia hänen tajuntaansa nähden. Näin ollen

marxilainen näkemys ihmisestä liittyy likeisesti materialistiseen historiankäsitteeseen, historialliseen materialismiin. Näin tutkimuskohteeksi ei muodostu abstrakti ihminen, tai ihmisen abstraktio, vaan todellinen, konkreettinen ihminen, joka elää määrättyissä historiallisesti syntyneissä ja kehittyvissä olosuhteissa. Metodologisesti yksilöllisen ja yhteiskunnallisen suhde ihmisessä on marxilais-leniniläisessä psykologiassa ratkaistu niin sanotulla persoonallisuuspäätöksellä. Yleisimmässä muodossaan tämä edellyttää, että ihmisen tietoisuutta ja toimintaa tutkitaan yhteiskunnallis-historiallisten ehtojen alaisuudessa. Toisin sanoen ihmisen tietoisuus ja toiminta ovat yhteiskunnallisesti määrättyjä ja niitä on tutkittava konkreettisissa oloissa.²

Marxilaisuuden perustanlaskijoiden keskeiset teesit persoonallisuuden tutkimiseksi ovat ensinnäkin, että "ihmisen olemus ei ole mikään jollekin yksilölle ominainen abstraktio. Todellisuudessaan se on yhteiskunnallisten suhteiden kokonaisuus"³. Tämä sisältää periaatteessa vaatimuksen käsitellä persoonallisuus sosiaalisesti ilmiöksi ja että sen tutkimisessa tulee lähteä yhteiskunnasta persoonallisuuteen eikä päinvastoin. Toinen keskeinen teesi on käsitellä ihminen yhteiskunnan tuotteeksi ja yhteiskunta ihmisen tuotteeksi. Persoonallisuutta on siis tutkittava yhteiskunnallisten suhteiden objektina ja subjektina. Kolmas teesi koskee sitä, että persoonallisuuden ongelmaa on tutkittava konkreettishistoriallisesti ja luokkakantaisesti.⁴ Persoonallisuuden luonteenpiirteissä ilmenee siten ihmisen yhteiskunnallisuus. Voidaan sanoa, että ainoastaan henkilö, joka kykenee itsenäiseen, tietoiseen toimintaan yhteiskunnassa on persoonallisuus.⁵

2. Ks. tarkemmin Robert Arnkil, psykologian pro gradutyö, Helsinki 1976, s. 54.

3. Marx: teesejä Feuerbachista, teoksessa Marx, Engels, Valitut teokset, osa I, s. 8. Moskova.

4. Robert Arnkil, mt. s. 55. Persoonallisuuden psykologiasta katso myös Lucien Séve: *Marxismus und Theorie der Persönlichkeit*, Verlag Marxistische Blätter, Frankfurt/Main, 1973, sekä A. N. Leontjev, *Toiminta ja persoonallisuus*, *Psykologia* 5/1975.

5. Käsitteet "ihminen", "yksilö" ja "persoonallisuus". Käytäkäämme Robert Arnkilin pro gradu teoksessa olevaa, neuvostoliittolaisiin tutkijoihin perustuvaa jaottelua. Käsite "ihminen" tarkoittaa yhteiskunnallista olentoa, joka on elämän korkein muoto. "Yksilö" on konkreettinen yksityinen ihminen. Varsinaisen "persoonallisuuden" ominaisuuksiin taas luetaan inhimillisten ominaisuuksien moninaisuudesta ne, jotka määräävät ihmisen yhteiskunnallisesti merkittävää käyttäytymistä ja toimintaa. Yksilön kategoria on siis suhteessa ihmiseen lähinnä biologis-fysiologinen kategoria. Persoonallisuus puolestaan olemukseltaan yhteiskunnallinen kategoria. Persoonallisuus on siten yhteiskunnallinen yksilö, historiallisen prosessin subjekti ja objekti. Siksi persoonallisuuden luonteenpiirteissä ilmenee ihmisen yhteiskunnallisuus, joka määrittää inhimillisen kehityksen ilmiöt täydellisimmin.

On huomattava, että kun marxilais-leniniläisessä yhteiskuntateoriassa kieltäydytään asettamasta yhteiskunta-analyysin perustaksi eri yksilöiden ominaisuuksia, ei tämä seikka tarkoita suinkaan sitä, että kieltäydyttäisiin analysoimasta persoonallisuuden ongelmaa ja tämän suhdetta yhteiskuntaan. Päinvastoin, sen jälkeen, kun olemme tarkastelleet yhteiskunnan peruspiirteitä kokonaisuudessaan, on mahdollista siirtyä käsittelemään persoonallisuutta.

Oleellista aiheemme kannalta on, että kun marxilaisen yhteiskuntateorian mukaan ei ole olemassa yhteiskuntaa yleensä, vaan ainoastaan historiallisesti määrättyjä yhteiskunnan organisaatiomuotoja, jotka ovat sidoksissa tiettyihin yhteiskunnallisen tuotannon muotoihin, niin ei siis myöskään ole olemassa ihmisen olemusta yleensä, vaan ainoastaan historiallisesti ohimenevien sosiaalisten persoonallisuuden tyyppien historiallisesti määrättyjä olemuksen muotoja.⁶ Joudumme siis sen tosiasian eteen, että voidaksemme ymmärtää erillistä persoonallisuutta ja määritellä hänen olemuksensa, joudumme tarkastelemaan historiallisesti olemassaololeita, olevia ja kehittyviä persoonallisuuden tyypejä, joissa ilmenevät eri persoonallisuuksien yleiset piirteet ja katoavat niiden erikoisominaisuudet. Näin voidaankin päästä siihen sosiologiseen seikkaan, että erilaisissa yhteiskuntamuodostumissa kehittyi erilaisia persoonallisuustyypejä. Artikkelimme aiheena onkin tutkia sosialistisen persoonallisuustyyppin kehittymistä ja sen keskeisiä luonteenpiirteitä.⁷

6. Persoonallisuustyypeistä ks. Sidorov, Mitä on historiallinen materialismi, Sosialistisen opiskelijaliiton kirjasarja 8, Tampere 1974.

7. Tässä on syytä huomauttaa sosiologian ja psykologian tutkimuskohteen eroista. Koska persoonallisuus on "olemukseltaan" yhteiskunnallinen kategoria, voitaisiin esittää väite, että persoonallisuus ei itse asiassa ole psykologian alueeseen kuuluva, vaan lähinnä sosiologinen kategoria. Rubinsteinin mukaan "tämä on luonnollisesti siinä mielessä oikein, että persoonallisuus kokonaisuutena ei ole mikään psyykinen muodoste eikä siten voi olla pelkästään psykologian kohde. Yhtä oikein on kuitenkin myös se, että psyykkiset ilmiöt välttämättä kuuluvat persoonallisuuteen. Siten persoonallisuuden kaikinpuolinen tutkiminen ilman psykologiaa on mahdotonta." (ks. Arnkil, mt. s. 60). Voidaankin sanoa, että ihmisen olemus ei ole "psykologinen salaisuus". Ihmisen olemus on ihmisen yhteiskunnallisuudessa, yhteiskunnan ulkopuolella ihmisestä ei tule ihmistä eikä ihmisen "salaisuutta" löydetä vaikka yksityistä ihmistä tutkitaisiin tarkastikin. Yhtä lailla on kuitenkin totta, että yhteiskunnan yksikkönä, sen suhteiden todellisenä kantajana on yksityinen ihminen, jonka on omakohtaisella toiminnalla omaksuttava ihmiskunnan tuottama kulttuuri. Juuri tämän prosessin tutkimisessa psykologialla on oma erityinen paikkansa. Sen tehtävänä on tutkia luontoperäisen muuttumista yhteiskunnalliseksi ihmisen persoonallisuudessa. Sosiologian tehtävä puolestaan on tutkia niitä yhteiskunnallisia suhteita, jotka muodostavat persoonallisuuden olemuksen. Tässä tutkimuksessa käytetään persoonallisuustyyppin käsitettä. Ks. Arnkil, mt. ss. 60—61.

Kuten todettiin, erilaisten persoonallisuustyyppien olemus on löydettävissä kunkin reaalisen yhteiskunnan rakenteesta. Erilaiset yhteiskunnalliset olosuhteet vaativat erilaista toimintaa ja kehittävät erilaisia persoonallisuustyyppisiä. Mutta on kuitenkin syytä huomauttaa, ettei pidä väliättömästi samaistaa toisiinsa luokkia ja kerrostumia taloudellisina kategorioina ja näitä vastaavia persoonallisuustyyppisiä. Näin siksi, että persoonallisuustyyppi ei suinkaan muodostu välittömien elämänolosuhteiden mekaanisena heijastuksena.

Kun lähdemme tarkastelemaan persoonallisuuden kehityksen olosuhteita kapitalismissa on syytä muistuttaa siitä, että ajallemme ominainen käsitys persoonallisuudesta on syntynyt vasta kapitalismin oloissa. Vasta se vapautti ihmiset heitä aiemmin sitoneista yhteisöistä, olivatpa nämä sitten sukuja, heimoja, kaupunkivaltioita, kyläyhteisöjä, säätyjä tai kasteja. Kapitalismi loi heistä itsenäisiä subjekteja, jotka itse joutuivat määräämään ja löytämään paikkansa yhteiskunnassa. On syytä vielä muistuttaa Engelsin huomautuksesta, että ihmiset, jotka valmistivat porvariston voiton olivat mitä muuta tahansa, mutta eivät missään tapauksessa porvarillisesti rajoittuneita ihmisiä. Mutta joka tapauksessa kapitalismin vakiinnuttua melko pian muodostuivat tälle yhteiskunnalle ominaiset keskeiset persoonallisuustyyppit: kapitalistityyppi, pienomistajatyypin ja palkkaproletaarintyyppi.⁸

Sidorovia mukaillen voimme luonnehtia näitä päätyyppejä lyhyesti. Kapitalistityyppi oli kapitalismin kehityksen alkuaikoina aktiivisesti toimiva hahmo, joka hyökkäsi politiikassa ja ideologiassa esiintyneitä feodaalisia jäänteitä vastaan, saarnasi yksilön vapautta. Tämä tyyppi oli voimainsa tunnossa vaistoten edessään olevat historialliset näköalat, hänessä yhtyivät erikoisina piirteinä individualismi, optimismi, voiman edessä kumartaminen ja pyrkimys rikkautteen. Mutta kuitenkin jo kapitalismin kehityksen alkuaikoina ns. pääoman alkuperäisestä kasautumisesta lähtien alkaa ilmetä kapitalistipersonallisuuden määräävä luonteenpiirre — hillitön voitonjano. Ja tämä piirre, hallitseva pääpiirre, alistaa valtaansa kaikki muut persoonallisuuden ominaisuudet, pakottaa ne palvelemaan itseään. Näin ollen päätyypin sisällä muodostuu monia alatyyppejä, jotka eroavat toisistaan pääasiassa siinä, mitä keinoja ja teitä ne valitsevat rikkauten hankkimispyrkimyksissään.

Vaikka pienomistajatyypin sosiaalis-psykologiselta kannalta onkin määriteltävä eheäksi kokonaisuudeksi, sen pää-

ominaisuus on kaksinaisuus, joka syntyy sen yhteiskunnallisesta asemasta. Omistajana hän pyrkii siirtymään suuromistajakerrostumaan, työtätekevänä hän on — suurpääoman ja valtion sorron tuntien — valmis tukemaan taistelua suurpääoman kaikkivaltiuutta vastaan. Hänellä on täydellisen vapauden utopistisia ajatuksia, taipumusta anarkismiin, hän on valmis jopa tukemaan lyhyttä vallankumouksellista räjähdystä mutta samalla hän on altis sosiaaliselle demagogialle ja lankeaa helposti kaikkein taantumuksellisimpien virtausten tukemiseen.

Proletaarisen persoonallisuustyyppin alatyypit vastaavat proletariaatin kehityksasteita luokkana. Kehittyneessä muodossaan hän on vallankumouksellinen, joka on varustettu yhteiskuntakehityksen lakien tieteellisellä tuntemuksella ja on tietoinen työväenluokan historiallisesta kutsumuksesta. Yleistetyn kirjallis-taiteellisen hahmon tästä perustyyppistä loi Maksim Gorki romaanissaan "Äiti" Pavel Vlasovin hahmossa.

On ehkä syytä huomauttaa, että nämä ovat vain perustyyppisiä. Niiden esiintymistä ja kehittymistä "puhtaisiin muotoihin" vaikeuttaa muun muassa kapitalististen yhteiskunnallisten suhteiden ilmenemistapa sekä luonnollisesti käynnissä oleva ideologinen taistelu porvariston yrittäessä ehkäistä ennen kaikkea vallankumouksellisen persoonallisuustyyppin kehitystä.

Esimerkiksi työväenluokan vallankumouksellisen persoonallisuustyyppin kehityksen objektiivisia esteitä voidaan havainnollistaa Marxin ja Engelsin osoittamalla vieraantumisen käsitteen eri puolilla. Toisin kuin aiemmat filosofit (Hegel, Feuerbach), he näkivät vieraantumisen taloudellisen tosiasian. Kapitalistisen tuotantotavan olennaiset tunnusmerkit ikäänkuin häiritsevät ihmisten välisiä suhteita: kun työläinen myy työvoimansa kapitalistille, hän vieraantuu niin omasta toiminnastaan kuin sen tuotteestakin: luonnosta kuin myös lähimmäisistään ja yhteiskunnasta kokonaisuudessaan. Vieraantuminen omasta toiminnasta heijastuu käsityksenä, jonka mukaan ihminen on passiivinen, kontemplatiivinen, ei maailmaa muuttava olento. Vieraantuminen toiminnan tuotteesta ja täten luonnosta näkyy käsityksenä, jonka mukaan luonto on ihmiselle vihamielinen ja ei-tiedostettava. Vieraantuminen lähimmäisistä ja yhteiskunnasta ilmenee individualistisena yksilön ja yhteiskunnan vastakkainasetteluna.

Luonnollisesti kapitalismin elinolosuhteet, riisto, luokkataistelun kärjistyminen ja muut ilmiöt kehittävät mainittujen päätyyppien lisäksi lukuisia muita "välityyppejä". Muun muassa Leninin teoksissa on useita oivallisia huomioita tällaisista persoonallisuustyypeistä. Mainittakoon esimerkkinä vuoksi nöyrystelevä "lakeijatyyppi", joka ei kuulu hallitse-

vaan luokkaan, mutta palvelee sitä antaumuksella. Sitä luonnehtii tekopyhyys, sillä sen toiminta paikallaan sortohierarkiassa vaatii "sopeutuvaisuutta" ja "yhteishenkeä", kykyä ajatuksettomasti omaksua kauniita fraaseja — "kansan parhaasta", "realiteettien tajusta", "äkkijyrkkyyden karttamisesta", mitä milloinkin. Oman menestyksen tavoittelu luokkakoneistossa tuhoaa persoonallisuuden kyvyn yhteiskunnan todellisten liikeperossien, luokkien etujen ja toiminnan näkemiseen.⁹

Toinen Leninin usein ruoskima kapitalismin oloissa kehittyvä persoonallisuustyyppi on opportunistinen persoonallisuus: hän on "viheliäinen näpertelijä", joka määrää menettelynsä tapauksesta tapaukseen. Hän on "henkilö, joka on kuihtunut ja häilyvä teoreettisissa kysymyksissä, jolla on ahdas näköpiiri, joka puolustelee velttouttaan vetoamalla joukkojen vaistonvaraisuuteen... eikä osaa esittää laajaa ja rohkeaa toimintasuunnitelmaa, niin rohkeaa, että se herättäisi kunnioitusta vastustajissaan, joka on kokematon ja saamaton ammattitaidossaan — taistelussa valtiollista poliisia vastaan..."

Sosialistinen persoonallisuus syntyy vallankumouksellisessa taistelussa jo kapitalismin vallitessa

Persoonallisuuden kehitys polarisoituu voimakkaasti kapitalismin vallitessa. Imperialismin kriisin syvennyessä, sen historiallisen perspektiivin puutteen paljastuessa yhä selvemmin, sen loismaisuuden ja mädännäisyyden tullessa yhä ilmeisemmäksi monopolipääoma apulaisineen kohdistaa yhä voimakkaamman ideologisen koneiston ihmisten henkiseen orjuuttamiseen, heidän persoonallisuutensa kehityksen vaikeuttamiseen. Monopolipääoman luokkaetujen mukaista ei ole että ihmiset olisivat tietoisia asemastaan yhteiskunnassa — sehän paljastaisi riiston ja sorron. Sen etujen mukaisesti ei ole että ihmiset toimivat kollektiivisesti — se merkitsisi monopolien kaikkivallan horjumista. Niiden etujen mukaista ei ole että ihmiset oppivat suuttumaan, tuottumaan vääryydestä — silloin ne voisivat tuottaa monopollekin. Myös monipuolinen sivistys on pahasta — myös se paljastaa riiston ja yhteiskunnallisen epäoikeudenmukaisuuden. Siksi monopolit pyrkivätkin ihmisten yhteiskunnal-

9. Lenin huomauttaa: "Lakeija voi olla mitä rehellisin ihminen, mallikelpoinen perheensä jäsen, erinomainen kansalainen, mutta hänen täytyy pakostakin teeskennellä, koska hänen ammatilleen on kuvaavinta, että hänen pitää samanaikaisesti ottaa huomioon sen herran edut, ketä hän on 'sitoutunut' palvelemaan 'hengessä ja totuudessa', ja sen väestönosan edut, josta palvelusväkeä värvätään... lakeijan perusominaisuuksia ovat ulkokultaisuus ja pelkuruus..." Lenin, Lakeijanhuoneessa, teokset osa 29, s. 518.

liseen passivoimiseen, individualismin korostamiseen, keskinäisen kilpailun lietsomiseen, ihmisten turruttamiseen väkivallalla ja siksi ne hyökkäävät koululaitoksen kehittämistä ja muita kulttuuritoimenpiteitä vastaan. Mutta ajanmittaan tuo kaikki tulee epäonnistumaan. Yhä laajemmat joukot nousevat taisteluun riiston ja sorron hävittämiseksi. Ja tässä toiminnassa yhä laajemmista kansanjoukoista kehittyy sosialistisia vallankumouksellisia persoonallisuuksia. Prosessi ei luonnollisesti tapahdu helposti eikä automaattisesti. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että imperialismissa on kaksi puolta: ihmistä riistävä ja ihmistä tuhoava. Jälkimmäinen on helpompi havaita kuin edellinen, sillä sen syvälinen ymmärtäminen edellyttää jo tieteellistä maailmankatsomusta, marxismi-leninismiä, joka taas ei voi automaattisesti, vaistonvaraisesti syntyä kapitalismin todellisuudesta, vaan vaatii aktiivista opiskelua.¹⁰

Ensimmäisenä kehittyvät luonnollisesti työväenluokan jäsenet joukkoimitassa kyvykkäimmiksi näkemään riiston ja sorron muodot¹¹. Työväenluokalle sen elämänolosuhteiden vuoksi ”jokainen ihminen on ihmisolento, kun taas porvarille työläinen on vähemmän kuin ihminen”.¹² Lisäksi työ-

10. Sosialistisen tietoisuuden synnystä Lenin toteaa: ”Sosialistinen tietoisuus näyttää proletariaatin luokkataistelun välttämättömältä ja välittömältä tulokselta. Mutta asia ei ole lainkaan siten. Tietysti sosialismi oppina juontaa juurensa nykyisistä taloudellisista suhteista samoin kuin proletariaatin taistelukin, se samoin kuin tämä viimeksi mainittukin johtuu taistelusta, jota käydään kapitalismin synnyttämää joukkojen kurjuutta ja köyhyyttä vastaan, mutta sosialismi ja luokkataistelu syntyvät rinnakkain eivätkä toinen toisistaan, ne syntyvät erilaisten edellytysten vallitessa. Nykyaikainen sosialistinen tietoisuus voi syntyä ainoastaan syvällisen tieteellisen tiedon perusteella. Nykyaikainen taloustiede on todellakin yhtä suuressa määrin sosialistisen tuotannon ehto kuin esimerkiksi nykyaikainen teknikkakin, mutta proletariaatti ei parhaalla tahdollakaan voi luoda kumppaakaan, ne molemmat syntyvät nykyaikaisesta yhteiskunnallisesta prosessista. Tieteen kehittäjänä ei ole proletariaatti, vaan porvarillinen intelligenssi; tämän kerroksen yksityisten jäsenten päässähän on syntynyt nykyaikainen sosialismikin, ja he ovat tutustuttaneet siihen henkisen kehityksensä kannalta etevät proletaarit, jotka sitten vievät sen proletariaatin luokkataisteluun siellä missä olosuhteet sen sallivat. Sosialistinen tietoisuus on siis jotain sellaista, mikä on tuotu ulkoapäin proletariaatin taisteluun, eikä mitään sellaista, mikä on syntynyt siitä vaistonvaraisesti... Sosialidemokratian tehtävänä on saada proletariaatti tietoiseksi asemastaan ja tietoiseksi tehtävästään. Tämä ei olisi tarpeellista, jos tuo tietoisuus syntyisi itsestään luokkataistelusta. Lenin, Mitä on tehtävä, Valitut teokset osa I, s. 307. 11. Marx ja Engels selittävät prosessia näin: ”Ristiriita yksityisen proletaarin persoonallisuuden ja hänelle pakotetun elämänehdon — työn — välillä käy hänelle itselleen ilmeiseksi, varsinkin kun hän jo nuoruudesta joutuu uhriksi ja koska hän ei oman luokkansa puitteissa voi hankkia edellytyksiä siirtymiselle toiseen luokkaan.” Marx — Engels, Valitut teokset osa I, s. 57. 12. Engels, Työväenluokan asema Englannissa, Siteerattu tähän Smirnovin, mt, s. 69 mukaan.

väenluokan asema tuo sille laajan näkökulman ja intensiivisen yhteiskunnallisen kiinnostuksen, vihan vanhaa kohtaan ja toiveen perusteitaan myöten uudesta yhteiskunnasta.¹⁴ Ja vielä alkava kamppailu pääomaa vastaan antoi työväenluokan jäsenille edistyksellisimmän luokan jäsenen ominaisuudet: kyvyn organisoituneeseen ja kurinalaiseen toimintaan, keskinäisen auttamisen halun ja sorron järkkymättömyyden vastustamisen. Maksim Gorki kuvasi tätä prosessia: "Pääoman rautaiset kädet luovat vastoin omaa tahtoaan uudelleen kollektiivin pusertamalla proletariaatin ehyeksi psyykkiseksi voimaksi".¹⁵ Tämä kehitys on luonnollisesti prosessi ja se täydellistyy tämänkin päivässä Suomessa. On selvää, että vaikka kuvattu prosessi nojaakin objektiiviseen yhteiskunnalliseen perustaan, se ei silti joukkomitassa voi tapahtua automaattisesti, koska se tapahtuu porvarillisen ideologian jatkuvan hyökkäyksen oloissa, koska se vaatii tieteellistä maailmankatsomusta, joka ei synny opettelemasta ja koska se voi kehittyä loppuun saakka vain yhteydessä joukkojen omakohtaiseen kapitalisminvastaiseen taisteluun. Näin ollen sosialistisen persoonallisuustyyppin kehittyminen edellyttää tietoista kehittämistä, kasvattamista.

Sosialistisen persoonallisuushanteen keskeisiä ominaisuuksia käsittelemme jäljempänä — nehan ovat oleellisesti samat kapitalismista sosialismiin siirtymisen kaudella kuin sosialismin rakentamisenkin kaudella. — Mutta mainittakoon tässä yhteydessä muutama sana itse kasvatustyöstä. Ja huomattakoon! Nämä seikat koskevat myös SOL:n kasvatustehtäviä sillä eihän vallankumoukselliseen liikkeeseen — myöskään SOL:oon — tulevien jäsenten ei luonnollisestikaan voida edellyttää olevan "valmiita sosialistia persoonallisuuksia". SOL:n keskeinen tehtävä on kuitenkin jäsentensä kasvattaminen jotta puolue voisi sen riveistä "löytää parhaita ainesta omiin riveihinsä, kuten Taisto Sinisalo totesi SOL-konferenssissa 1974.¹⁶ Tämä edellyttää oikeiden kasvatustuotojen omaksumista.

Ensinnäkin, koska päämääränämme on selkeä tietoisuus vallankumouksen päämääristä ja tehtävistä on keskeistä yh-

14. "Kun kommunistiset työläiset kokoontuvat, heidän tähtäimessään ovat ennen kaikkea teoria, propaganda jne. Samaan aikaan he kuitenkin omaksuvat sen ansiosta itselleen uuden tarpeen, kanssakäymisen tarpeen, ja se mikä näyttää välineeltä, on tullut päämääräksi... Tupakoiminen, juominen, syöminen jne. eivät enää ole yhdistymisen välineenä tai yhdistävänä välineenä. Heille riittää kanssakäyminen, yhdistys ja keskustelu, jonka tarkoitusperänä on jälleen yhteiskunta..." Marx: Taloudelliset-filosofiset käsikirjoitukset 1844, Edistys, Moskova, ei painovuotta s. 131.

15. Maksim Gorki, Yksilön pirstoutuminen, teoksessa Gorki, Esseltä kirjallisuudesta, Kansankulttuuri, Helsinki 1975.

16. Sinisalo Taisto: Kommunistisen nuorison tehtävät taistelussa puolueen päämäärien puolesta, Sosialistinen Opiskelijaliitto, 1974, s. 9.

distää tieteellinen sosialismi käytännön luokkataisteluun, ottaa tehtäväksi muttaa jokainen taistelutilanne luokkataistelun kouluksi. Tämä edellyttää luonnollisesti marxismin-leninisin opiskelua, ajankohtaisen tilanteen perusteellista selvittämistä ja selvitystyötä taisteluun osallistuvien keskuudessa. Toiseksi on välttämätöntä, että vedetään yhä laajempia joukkoja vallankumouksellisen järjestön jäsenyyteen. Mm. siksi, että organisoitunut toiminta muovaa persoonallisuutta suuresti jo siksi, että yksilö silloin suorittaa tietoisesti tekoja, jotka vaikuttavat — usein ratkaisevasti — hänen koko elämäkertansa. Kun jäsenen velvollisuutena on toimia aktiivisesti järjestönsä päämäärien edistämiseksi, hänen tekonsa liittyvät läheiseen yhteyteen kommunistisen puolueen toimintaan. Puolue puolestaan kokoaa yhteen työväenluokan kokemuksen ja näin sen vaikutuspiirissä toimivalle ihmiselle käy mahdolliseksi tarkastella mitä laajinta ihmisuhteiden piiriä, ihmisten aineellisia ja moraalisia ongelmia, puolueen ihanteiden valossa, mikä syventää persoonallisuutta tavattomasti. Mm. tämän seikan vuoksi VSDTP:n 2. edustajakokouksen hyväksymissä säännöissä otettiin puolueen jäsenkriteeriksi kuuluminen johonkin puoluejärjestöön.

Kolmanneksi perusosastojen itsenäisen aseman vuoksi sekä selkeän aattellis-poliittisen linjan pohjalta jäsenten on mahdollista omakohtaisesti vakuuttaa järjestön — SKP:n ja SOL:n — linjan oikeellisuudesta, ja välttämättömyydestä liittää toimintansa puolueen toimintaan.

Neljänneksi omakohtainen ja järjestynyt toiminta vallankumouksellisessa liikkeessä kasvattaa henkilökohtaista vastuuvellollisuutta, joka on välttämätöntä koko järjestön taistelun menestykselle. Tämän vuoksi on syytä erityisesti kiinnittää huomiota jäsenille annettujen ja heidän vastaanottamiensa tehtävien suorittamiseen.

Viidenneksi monipuoliset työmuodot mahdollistavat paitsi yhteyden saavuttamisen entistä laajempiin joukkoihin, myös jäsenten kaikinpuolisen kehittymisen. Persoonallisuuden kehitystä ajatellen voidaan sanoa, että mitä useampia elämänalajoja kattavaa aktiivinen toiminta on, sitä enemmän sen kasvattava vaikutus avartuu persoonallisuuden kaikkia puolia koskevaksi. Tietenkään ei pidä unohtaa, että ideologinen kasvatus on kaiken kasvatuksen ydin.

SOL:n hallituksen toimintaselostuksessa 10. liittokokoukselle määritellään liiton kasvatustyön päätavoitteiksi tieteellisen maailmankatsomuksen omaksuminen, poliittisen tietoisuuden kehittäminen, käytännöllisen toimintavalmiuden kehittäminen sekä kommunistisen sivistyneistön tarvitseman ammattitaidon hankkiminen.

III PERSOONALLISUUS SOSIALISMIN RAKENTAMISEN AIKANA

Sosialismi perii kapitalismilta ne ihmiset, joiden avulla se lähtee sosialismia rakentamaan. Osa näistä ihmisistä on jo vallankumouksellisia, tietoisia kommunisteja, osa erilaisia sosialististen tavoitteiden kannattajia, osa sosialismiin neutraalisti suhtautuvia ja onpa joukossa luonnollisesti aina aktiivisia vastavallankumouksellisiakin. Kuitenkin kommunistien tavoitteena on kehittää koko kansasta kaikinpuolisesti kehittyneitä sosialistisia persoonallisuuksia. Miten tällainen optimismi on perusteltavissa? Se perustuu luonnollisesti siihen näkemykseen, että ihmisen persoonallisuuden muovautumisen ratkaisevana tekijänä ovat ne yhteiskunnalliset ehdot, joiden puitteissa hän elää.

Imperialismiin verrattuna persoonallisuuden kehityksen olosuhteet ovat sosialismissa tyystin toisenlaiset. Kun vallankumouksen yhteydessä poistetaan riisto ja riistäjäluokat, katoavat myös luokat joiden etujen mukaista on pitää yksittäisiä ihmisiä yhteiskunnallisesti tietämättöminä, tai passiivisinä. Päinvastoin koko yhteiskunnalle, sen kaikille luokille on edullista, että ihmiset ovat yhteiskunnallisesti aktiivisia, tietoisia, että he toimivat kollektiivisesti ja että he aktiivisesti käyvät epäkohtien kimppuun ja poistavat ne, ja että he ovat monipuolisesti sivistyneitä. Niinpä koko sosialistinen yhteiskunta onkin kiinnostunut näiden ominaisuuksien kehittämisestä ihmisissä. Koko sosialistisen yhteiskunnan perusta tukeekin monipuolisen sosialistisen persoonallisuuden kehitystä. Se on myöskin se keskeinen tekijä, joka on taannut Neuvostoliiton huomattavat saavutukset tällä alalla.

Kommunistisen maailmankatsomuksen syvälinen opiskelu, kulttuurinen edistys, uuden kasvatus- ja koulutusjärjestelmän luominen olivat neuvostovaltion tehtäviä alusta alkaen. Uuden sukupolven määrääviksi piirteiksi tulivat innostus politiikkaan ja työhön (mm. stahanovilainen liike syntyi). Suuri isänmaallinen sota lujitti kansaa edelleen ja sittemmin henkilökultin arvostelu kehitti kykyä kritiikkiin ja kokemuksesta oppimiseen.

Tuotantovälineiden yhteiskunnallinen omistus on lopettanut riiston ja on näin mahdollistanut kansan etujen yhtenäisyyden. Sosialistinen omaisuus ja taloussuunnittelun avulla toteutettava tuotannon päämäärä, yhteiskunnan jokaisen jäsenen tarpeiden tyydyttäminen, ovat muuttaneet työn luonteen.

Antagonististen luokkien ja ryhmien poistaminen antaa mahdollisuuden koko kansan vetämiseen hallintoon sosialistisen demokratian elinten kautta. On syntynyt socialisti-

nen elämäntapa, jonka aineellisena perustana on tasaisesti kasvava elintaso, taloudellisen ja sosiaalisen eriarvoisuuden kapeneminen, yhteiskunnallisen ja taloudellisen turvattuuden poistaminen sekä taloudellissosiaalisten suhteiden suunnittelu. Nämä yleiset totuudet eivät ole fraaseja, vaan näkyvät miljoonien ihmisten elämäkerroissa. Neuvostoliiton nykyistä todellisuutta kuvaa hyvin tunnus "Kaikki ihmisen hyväksi, kaikki ihmisen puolesta".

Ihmisten laajentuneesta näköpiiristä ja yhteiskunnalliset aktiivisuudesta antavat kuvaa "miljoonien hallintoon vetämisen" periaatteella toimiva sosialistista demokratiaa kuvaavat luvut. Esimerkiksi kansan valvontaelinten 900 000 perusosaston toimintaan osallistuu nykyisin yli 7 miljoonaa työläisten kokouksissa valittua henkilöä, työtätekevien edustajien neuvostojen toimintaan yli 2 miljoonaa henkilöä, erilaisten omatoimisten järjestöjen työhön (katu- ja talokomiteat, toverituomioistuimet, naisneuvostot ym.) noin 25 miljoonaa henkeä.¹⁷ Neuvostoliiton korkea sivistys- ja kulttuuritaso on länsimaissakin tunnistettu. Eri opiskelumuu-doissa on tällä hetkellä yli 80 miljoonaa henkeä. Vuoteen 1975 mennessä siirryttiin 10-vuotiseen oppivelvollisuuteen jne.¹⁸

Elämäntavan ihmismyönteisyyttä, kasvavaa aineellista turvaa ja tieteellis-teknisen kumouksen harmonista kehitystä kuvaa Neuvostoliiton väestön terveydentila, jonka perusosoittimena voidaan pitää yleisen kuolleisuuden kehitystä vuoden 1913 29,1:stä 1000 asukasta kohden 8,6:een vuonna 1973. Tuo arvo olikin yksi maailman alhaisimmista. Samana vuonna se oli Englannissa 12,0, BRD:ssä 11,8, Ruotsissa 10,5, USA:ssa 9,4. Suomessa se oli vuonna 1972 9,6. Kapitalismille tyypillistä sairastuvuuden kasautumista köyhimpiin väestönosiin ei Neuvostoliitossa tunneta.¹⁹

Uusi ihminen on kasvatuksen tulos

Kuitenkaan tasaisesti kasvava elin- ja kulutustaso, paremmat asunto-olot ja muut- jotka tekevät rikkaamman elämän mahdolliseksi, eivät automaattisesti sosialisminkaan valli-

17. Lähde: Neuvostoliitto, yhteiskunnan rakenne, kansalaisjärjestöt, uutistoimisto APN, Helsinki 1972. Ks. myös L. S. Gilirov, Kommunistit ja demokratia, Soihtu 6/1975.

18. Ks. Aleksei Kalinin, Kansanopetusjärjestelmä Neuvostoliitossa, Suomen Teiniliitto r.y., Ammattikoululaisten Liitto r.y., Uutistol-misto APN, Helsinki 1973.

19. Kuolleisuuden ja eliniän nousuvauhdin eroista ks. Juri Lisitsyn, Väestön terveyden sosiaalinen anatomia, Kommunisti 10/1975 sekä aiheesta laajemmin ASS-lääketieteen julkaisu Terveystenhoito Neu-vostoliitossa (1975), sekä The USSR in Figures for 1973, Moscow 1974, erityisesti sivut 58—59.

nessa takaa persoonallisuuden kaikinpuolista kehitystä. Joisakin tapauksissa ne saattavat jopa kapitalismille ominaiseen tapaan muuttua itsearvoiseksi elämänsisällöksi. Uusi ihminen on aktiivisesti ja määrätietoisesti kasvatettava.

Kun ihmisiä ryhdytään aktiivisesti kasvattamaan, kysymyksen luonnollisesti kytkeytyvät voimakkaasti moraaliset kysymykset. A. S. Makarenko kirjoitti: "Asettamatta itsellemme poliittista tavoitetta emme yksinkertaisesti voi kasvattaa ihmistä, meillä ei ole oikeutta harjoittaa kasvatustyötä... Mistä sitten kasvatustyön päämäärä voi juontua? Se juontuu tietysti yhteiskunnallisista tarpeistamme, neuvostokansan pyrkimyksistä, vallankumouksemme ja taistelumme tavoitteista ja tehtävistä. Siksipä tavoitteiden määrittely ei ole johdettavissa biologiasta enempää kuin psykologiastakaan, vaan se voidaan johtaa yksinomaan meidän yhteiskuntahistoriastamme, meidän yhteiskuntaelämästäme."²⁰ Vaikkakaan emme voi tässä kuin viitata marxilaisen moraaliteorian kysymyksiin, on kuitenkin syytä huomauttaa, siitä, että kun Makarenko vetää Neuvostoliiton yhteiskuntahistoriasta perusteita kasvatustavoitteille, hänen moraalisensa mittapuuna on yhteiskunnan lainalaisen kehityksen tarpeet ja luokkattoman yhteiskunnan kehittämisen näköalat. Suomen yhteiskuntahistoriasta ei voida vetää mitään nationalistisia tavoitteita kasvatukselle; sillä Suomen kansakunta jakaantuu antagonistisiin luokkiin, eikä sillä siten voi olla yhtenäistä etua. On olemassa vain Suomen porvariston ja Suomen työtätekevien luokkien edut. Ja niiden kasvatustavoitteet eivät ymmärrettävästi ole yhtenevät. Makarenkon näkökulma on kuitenkin opettavainen, silloin kun pohditaan, onko oikeutettua kasvattaa kaikista neuvostoliittolaisista sosialistisia persoonallisuuksia. Tähän voidaan vastata varauksetta, että on, koska sosialistinen perspektiivi heijastaa kaikkein täydellisimmin sekä neuvostokansalaisten yksilöllistä että koko kansakunnan yhteistä etua. Oleellinen ero kapitalismiin verrattuna on se, että yksittäisen kansalaisen ja koko yhteiskunnan edun välillä ei ole ehdotonta kuilua sosialismin vallitessa. Kapitalismissahan työtätekevien henkilökohtaisilla eduilla on tendenssi olla ristiriidassa porvarillisen valtion etujen kanssa.

Mitä tulee itse kasvatuksen luonteeseen, on porvarillisen käsityksen mukaan kasvatusta erillisissä kasvatusinstituutioissa, perheessä ja koulussa suoritettavaa "sosiaalistamista", jossa yksilölle opetetaan yhteiskunnassa tarvittavat valmiudet, ennen kaikkea tietty ammatti, ja "vapaa" yhteiskunnan pelisäännöt. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kapitalismissa ihmisille annetaan ne minimitiedot, jotka he selviytyäkseen tehtävistään tarvitsevat. Kun kommunistit pu-

huvat persoonallisuuden kaikinpuolisesta kehittämisestä, he tarkoittavat kattavaa poliittista, ideologista, tieteellistä ja kulttuurista kasvatustyötä. Näin meneteltäessä yksilön kehityksellä ei ole muita rajoja kuin yhteiskunnan ja tieteellisen tiedon kehitystason sekä ihmisen oman aktiivisuuden asettamat.²¹

Sosialistisen kasvatuksen olennainen osa on myös teorian ja käytännön kiinteä kytkeminen toisiinsa. Tämän ajatuksen ydin on siinä, että kun opiskelu on elävää, kun siinä kokemuksia tarkastellaan teorian valossa ja toisaalta teoriaa rikastutetaan uuden kokemuksen valossa, kun teorian ja kasvatettavien oman kokemuksen väliset (todelliset tai näennäiset) eroavuudet ja yhtäläisyydet selitetään teorian valossa, ja ennen kaikkea, kun opittua sovelletaan käytäntöön, opiskelu kasvattaa vakaumuksellisuutta. "Puhtaassa" tiedotusprosessissa tai pelkässä koulumuotoisessa opiskelussa vakaumukset eivät kasva. Tähän tavoitteeseen pyritäänkin sosialistisissa maissa kahta tietä: Osallistuminen vallankumouksellisen liikkeen toimintaan on keskeinen persoonallisuuden kasvattamisen koulu. Myös yleissivistystä korostava, polytekninen, työn ja opiskelun yhdistävä koululaitos kasvattaa yhteiskunnallisen elämän kokonaisuutta hallitsemaan kykeneviä persoonallisuuksia.

Lopuksi on syytä varoittaa siitä, ettei persoonallisuuden kasvuprosessi luonnollisestikaan ole ristiriidaton ja yksinkertainen. Tietoisuus ja toiminta esimerkiksi eivät aina käy yhteen. Syitä voi olla monia: puutteita voi olla tietoisuudessa tai kokemushorisontti voi olla kapea, tai jotain muuta. Ongelmien syntyä helpottaa sekin, että poliittiset näkemykset muuttuvat usein moraalia ja psykologiaa nopeammin. Siksi kasvatustyöltä edellytetään aina päättäväistä ja joustavaa asennetta vaikeuksien voittamiseen, ja ongelmien kulloisenkin lähteen etsintään.

IV SOSIALISTISEN PERSOONALLISUUSIHANTEEN PIIRTEISTÄ

Sosialismissa persoonallisuuden kehitys on kahdensuuntainen prosessi: toisaalta persoonallisuuden yleiset, sosialistiset ominaisuudet syvenevät ja yleistyvät entisestään, toisaalta luokkarajoituksista vapaa yhteiskunta tuottaa persoonallisuuden yksilöllisten pürteiden tavattoman rikkauten.²² Seuraavassa tarkastelemme sosialistisen persoonallisuustyyppin yleisiä perusominaisuuksia.

21. Ks. Gerhard Neuner, Sozialistische Persönlichkeit — ihr Werden, ihre Erziehung, Dietz Verlag, Berlin 1975, s. 51—52.

22. Ks. Smirnov, mt, s. 227, 243. Kyseessä on Smirnovin käyttämä jaottelu, joka hänen mukaansa mahdollistaa erilaisten ominaisuuksien systematisoimisen, ks. s. 188.

Persoonallisuuden kehittymisen ydin on edistyksellisten aatteiden ja kulttuurin arvojen omaksuminen maailmaa muuttavassa toiminnassa. Sosialistinen persoonallisuus on aina tietoinen persoonallisuus.

Imperialismissa persoonallisuuden kehittymistä vaikeuttaa tavattomasti yhteiskunnan julistamien kokonaispäämäärien ("vapaus", "demokratia" jne.) ja ihmisen kohtaaman todellisuuden ristiriita. Hän on niin tottunut, ettei se häntä edes hämmennä. Jopa miljoonien ihmisten murhaaminen "vapaan maailman" nimissä hyväksytään edes kiinnittämättä asiaan huomiota.

Elämäntapaa leimaa eräänlainen teknokraattinen fakkimoraali. Jokaisella on tarkka ammatillinen ja sosiaalinen elämänpiirinsä, jonka puitteissa hän on asiantuntija ja itsensä herra; jopa niinkin jokaista koskettava asia kuin politiikka on erityisten ammattipoliittikkojen "alaa". Oikeutta laajempaan näkemykseen ja tietoon, joka lähtisi maailman ja yhteiskunnan kokonaistarkastelusta, ei ole kenellekään. Sellaisen tavoittelemistakin pidetään "dogmatismina".

"Pitäisi tietää niin paljon, ennenkuin uskaltaisi ottaa kantaa poliittisiin kysymyksiin" — tässä varsin yleisessä asenteessa tiivistyvät fakkimoraalin ja yhteiskuntakehityksen liikevoimien salaamisen tulokset. On totta, että on hyvä — ja pitääkin tietää — paljon, mutta yhtä totta on, että ihmiselviin vääryyksiin ja sortoon tulee osata ottaa kantaa ja vaatia syyllisen selvittämistä ja teoistaan tilille. Kysymys imperialismissa ei olekaan erikoistietojen tarpeesta, vaan mahdollisuudesta saada edes välttämättömät tiedot sekä kyvystä suuttua, reagoida vääryyteen.

Marxilais-leniniläinen maailmankatsomus sisältää kokonaiskuvan maailmasta ja yhteiskunnasta. Ja sen erikoispiirre on, että se on jatkuvasti uudistuva, miljoonien työtätekevien jokapäiväisestä kokemuksesta rikastuva. Tämä merkitsee, että kun ihmiset tietoisesti, opiskelun kautta omaksumat marxilais-leniniläisen maailmankatsomuksen, siitä tulee valtava koko heidän elämäänsä ohjaava voima. Se orientoi politiikassa ja luokkataistelussa, se ohjaa kohti oikeita ratkaisuja myös henkilökohtaisessa elämässä, sillä se auttaa ihmistä järjestämään omat elämäkokemuksensa johdonmukaiseksi maailmankatsomukseksi, nousemaan yksittäisten kokemusten tasolta tieteellisen tiedostamisen tasolle. Niin ollen, vaikka se ei aina annakkaan välitöntä ratkaisua, se antaa kuitenkin avaimen ratkaisun etsimiseksi.

Tähän liittyy läheisesti ihmisen kyky suhteuttaa itsensä yhteiskuntaan, kyky nähdä omien ja yhteiskunnan välisten etujen suhde. Kuten jo todettiin luokkien etujen yhteisyys sosialismissa on taloudellisena perustana yhteiskunnan edun

muodostumiselle kaikkien jäsentensä eduksi. Mutta tietenkään ne eivät automaattisesti sulautu yhteen. Sosialistisen persoonallisuuden piirteisiin kuuluu, että hän maailmankatsomuksensa perusteella näkee yhteisen edun käyvän oman etunsa edellä.

Neuvostokansalle ominainen periaattellisuus ja sen kommunistiset ihanteet leimataan imperialismin maissa usein pelkäksi fraasiksi. Kuitenkin on mahdotonta kieltää Neuvostoliiton kansalaisille kehittynyttä tieteellisen maailmankatsomuksen tarvetta. Vuonna 1974 Neuvostoliiton puolueopiskeluun osallistui 19 miljoonaa kommunistia ja puolueeseen kuulumatonta aktivistia. Nuorisoliiton poliittisen opiskelun järjestelmässä, niin sanotussa kansanyliopistoissa ja talousopillisen valistuksen järjestelmässä opiskeli yhteensä 40 miljoonaa henkeä.

Työ korkeimpana elämänsisältönä

Toinen sosialistisen persoonallisuustyyppin ominaisuuksien ryhmä koskee yksilön asennetta omaan toimintaansa, sitä miten hän näkee työnsä merkityksen. Perustana on luonnollisesti se, että työn luonne on muuttunut, koska riisto on poistettu ja taloussuunnittelu tekee jokaisesta työprosessista kansantalouden kokonaispäämääriin nivelletyn osan. Työläiselle käy tällöin mahdolliseksi nähdä jokapäiväisten tehtäviensä ja yhteiskunnan sosiaalis-poliittisten päämäärien yhteys. Näin työ ei sosialismissa muodostu kapeaksi yksityisvelvollisuudeksi eikä taakaksi, vaan sosiaaliseksi nähdä työ toiminnaksi, yksilön kykyjen ja aloitteellisuuden ilmaukseksi. Työstä tulee korkein elämänsisältö, kehittyvä rakkaus työhön.

Kun Suomessa on viime aikoina ehdotettu "työmotivaation" kohentamisen lääkkeeksi erinäisiä ihmeuudistuksia ja reformeja — osallistuvaa johtamista, viihtyisemmän työympäristön luomista, työssä saatujen psyykkisten vaurioiden katsomista ammattitaitoiksi — voidaan ne todeta riittämättömiksi. Ne eivät johda työläisiä näkemään työtään koko yhteiskunnan puitteissa mielekkäänä. Ensimmäinen edellytys työn kokemiselle mielekkääksi on, että se on mielekästä.²³

23. Esimerkiksi Helsingin yliopiston sosiaalipoliitikan professori Riihinen suosittelee "osallistuvaa johtamista", jossa työläiselle "annetaan laajahkoja tavoitteita ja jätetään mahdollisimman suuressa määrin heidän itsensä päätettäväksi kuinka tehtävät toteutetaan" (Huoltaja 17/1975). Tämä ilmentää reformistista pyrkimystä laajentaa työläisten näköpiiriä, joka kuitenkin käytännössä rajoittuu tekniläunteisiin kysymyksiin valmiiden tavoitteiden puitteissa. Muutoinhan Riihinen olisikin keksinyt oivallisen keinon esimerkiksi työläis-

Uuden työasenteenkaan kehitys ei tapahdu automaattisesti. Se vaatii ensinnäkin työläisten ottamista mukaan tuotannon yleisiä kysymyksiä käsittelemään. Neuvostoliitossa tämä toteutetaan työ kuntien suunnitelmakeskusteluissa, pysyvissä tuotantoneuvottelukokouksissa (joissa on yli 6 miljoonaa henkeä), tieteellis-teknisissä ja rationalisoijien seuroissa, ammattiliittojen ja työpaikoilla toimivien muiden yhteiskunnallisten organisaatioiden elimissä työläiset osallistuvat sekä taloudellisen kehityksen tavoitteiden että esimerkiksi työläisten koulutuksen ja sosiaalisten uudistusten suunnitteluun. Lisäksi on tarvittu työn ja kulttuurin yhdistämistä. Ammattiliitoilla on yli 33 000 kirjastoa, 21 000 kerhoa ja kulttuuripalatsia, 632 matkailukeskusta jne. Parhaita osoituksia uudesta työasenteesta ovat sosialistinen kilpailu, kommuunistisen työn liike sekä uudistajien ja rationalisoijien liike. Vuonna 1973 Neuvostoliitossa toteutettiin 3,7 miljoonaa rationalisointiesitystä. Vuosien 1966—70 välisenä aikana arvioitiin samanlaisten esitysten tuottamaksi hyödyksi 12,6 miljardia ruplaa.²⁴

Luonnollisesti raskas ja likainen työ aiheuttavat sosialismisakin ongelmia, jotka voidaan voittaa vain tuotantovälineiden kehityksen myötä.

Kollektivismi ja keskinäinen veljeys

Kolmas sosialistisen persoonallisuuden ominaisuuksien ryhmä koskee yksilön asennetta toisiin ihmisiin. Antagonististen luokkien kadottua voi kadota myös porvarillinen individualismi. Kollektivismi kehittyy työväenluokan jo kapitalismin aikana tuntemasta solidaarisuudesta. Se merkitsee tietoisuutta yhteisen taistelun välttämättömyydestä, yhtenäistä päämäärää, tahtoa ja toimintaa. Veljeys ilmenee uusissa toverillisissa ihmissuhteissa, toverillisessa kilpailussa ja avussa sekä keskinäisessä kritiikissä.²⁵

ten palkankorotusvaatimusten toteuttamiseksi. (Ks. tarkemmin ASS:n sosiaalitieteiden osastojen lehti Kylvö 4/1975). Riuhkien eduksi on toki mainittava, että hän sanoutuu irti pahimmasta äärioikeiston "irti huoltoavusta"-hulinasta, jossa "työmotivaation" aleneminen syynä pidetään lisääntynyttä sosiaaliturvaa.

24. Lähde: 1973 koskeva tieto, UdSSR 75, Jahrbuch der Presse-agentur Novosti. 1966—70 tieto, Neuvostoliitto, vastauksia suomalaisten kysymyksiin, SNS, Helsinki 1973.

25. Kollektiivissa, hallintoelimissä, lehdistössä, puolueessa ja muualla käytävä kritiikki eroaa kapitalistisesta "arvostelun vapaudesta" koska a. sen ala on laajempi, imperialismissa monopolit salaavat etenkin taloudelliseen vallankäyttöön liittyvät tiedot, byrokraattinen valtiokoneisto nostaa politiikan kansalle vaikeatajuiseksi asiantuntijapeliksi. b. Kritiikki on toimivampaa, esim. tuotantolaitosten ja virastojen johto on velvoitettu vastaamaan. c. Kritiikin on perustuttava tosiasioihin. Niinpä kansallisia, rodullisia tai uskonnollisia tunteita loukkaava kritiikki on laissa kielletty.

Yksilön itsetietoisuus ja moraalinen vastuu on kehitty-
nyt siitä asti kun tuotannon ja vaihdon kehittyminen jakoi
heimoyhteisön luokkiin ja kerrostumiin, ja toi näin yksi-
lölle mahdollisuuden arvioida suhdettaan yhteiskuntaan
(tällöin esim. sokrateslainen "Daimon"-omatunto korvasi
vanhan kohtaloukon). Yksilön autonomia kuitenkin "kek-
sittiin" vasta nousevan porvariston kaudella, kun "vapaus,
veljeys ja tasa-arvoisuus" merkitsi yksilön näkemistä itse-
näistä järkeä käyttäväksi ja samalla kaikista auktoriteeteista
riippumattomaksi. Vapaus merkitsi erillisiä yksilöitä, mutta
sai sisältönsä vaatimuksista vapauttaa persoonallisuus
säätyetuoikeuksista ja kirkon holhouksesta; vaadittiin kau-
pan vapautta, ateismiin asti ulottuvaa ajattelunvapautta.
Vaikkakin tuolloinen individualismi kantoi jo myöhemmän
kehityksensä siemeniä — sehän oli jättänyt käsittelemättä
yksilön ja kollektiivin, yksilön ja yhteiskunnan väliset suh-
teet, se vain heitti ne sivuun — oli se vielä tuolloin sisäl-
lyksestä. Esimerkin ottaaksemme: "Osaamme kuuluu
käyttää vapaasti kaikkea, mitä henkistä ja siveellistä sivilis-
tystämme varten on saatavissa; ilman tätä edellytystä olisi
vapaus ja moraalit meille käyttökelvoton lahja."²⁶

Koska suurteollisuus samalla syntyi, jäi yksilön auton-
omia tietyksi aluan alkufraksiksi. Imperialismissa individua-
lismi sitten kehittyi sisällyksettömäksi, taantumukselliseksi
passivoinniksi. Alettiin vaatia vapautta yleensä, absoluuttis-
ta vapautta. "Menettele mielipiteesi mukaan, niin olet va-
paa" — tällaisessa "yksilönvapauden" demagogiassa yksit-
täiset teot käsitetään arvoiksi sinänsä, katsomatta niiden
päämääriä ja sisältöä. Tätä elämänohjetta noudattavalta
"itseään toteuttavalta" yksilöltä ei toisin sanoen vaadita
mitään. Yleinen moraalinen "antaa-mennä-menteliteetti" on
imperialismin rappion tunnusmerkkejä.

Jokaisen on oltava "oma itsensä", "aito", "omaperäi-
nen", silloin hän on vapaa. Todellisuudessa tällainen yksilö
jää kollektiivisten päämäärien, kokemusten ja tuen ulko-
puolelle. Hän ei tiedosta tulevaisuutta eikä kannu huolta
sosiaalisesti merkittävästä, hän ei kykene arvioimaan aika-
sa tapahtumia. Tällaisen "yksilönvapauden" doktriinin mu-
kaan toimiva ihmisen tahtoa määräävät mielialojen vaihte-
lut, eli tahto on tarveltynt. Todellisuudessa hän omak-

26. Johann Gottlieb Fichte, *Schriften zur Revolution*, Ullstein Buch, Frankfurt/M—Berlin—Wien, 1973, s. 64. Fichte piti vapautena todellisuuden luomista korkeampien päämäärien mukaan, luontoon ja ihmisten yhteiskunnalliseen olemiseen kohdistuvan herruuden mukaan. Hegel taas katsoi vapaudeksi yleisten etujen ja vaatimusten, välttämättömyyden tietoisien tunnustamisen. Ylipäänsä nousevan porvariston ajatteluperinteen parhaissa puolissa vapaus a. yhdistettiin ihmiskunnan edistyksen päämääriin ja b. yhdistettiin välttämättömyyden ajatukseen. Tämä merkitsi vapauden tarkastelemista sen syvimmän sisällön kannalta: vapautena sosiaaliseen edistykseen.

suukin ne arvot, joita mielipiteenmuokkauskoneisto ahkerimmin tuputtaa. Oikeastaan hänen elämänohjeensa olisikin luettava: "omaksu se, mitä näet nenäsi edessä"!²⁷

Lenin kuvasi tällaista tyyppiä; jonka elämää leimaa puutteellinen tahto ja tietoisuus: "Tuo leväperäisyys, huolimattomuus, hutiloiminen, epätasällisyys, hermostunut hätiköinti, taipumus korvata teot väittelyllä ja työ lörppötellyllä, taipumus tarttua kaikkeen mahdolliseen maailmassa eikä viedä mitään päätökseen on muuan 'sivistyneiden' ihmisten ominaisuuksista..."²⁸ Sitä mukaa kun henkisen manipulaation koneiston "sivistämille" ihmisille käy mahdolltomaksi tarkastella yhteiskunnallisen kehityksen määrittäviä tekijöitä, heiltä katoaa elämän päämäärä. Erilaiset "pikkuseikat" tai elämäntilanteet tulevat hallitseviksi. "Tietysti jännitin enemmän lottoa kuin tulopolitiikkaa koonaisratkaisua"²⁹, saattaa haastateltava tokaista gallupissa.

Vasta marxismin luokkataisteluteoria ja vaatimus luokkien hävittämisestä toi mahdollisuuden yhdistää yksilön vapauden ja kollektiivisen edistyksen vaatimukset. Tosiasia onkin, että ihmiskunnan suurimmat kulttuuriarvot on luonut kollektiivinen luomisvoima (ei voitaisi kuvitella yksittäisen persoonallisuuden kirjoittavan Iliasta tai Kalevalaa, käyttäkösemme Gorkin esimerkkiä); historiaa vievät eteenpäin kokonaisten luokkien ja kansojen teot. Ei vapaus ole yksilöiden yksittäisiin ja satunnaisiin tekoihin kiinniliimattu ominaisuus. Marxismi käsittää vapauden paljon laajemmin. Yksilönvapauden mitta on miten taloudelliset, kulttuuriset ja muut olosuhteet edistävät yksilön kehitystä. Kun esimerkiksi sosialististen maiden kansojen ponnistelut ovat tuoneet ulottuville vapautumisen maailmansodista lopullisesti, tulee tämä vaikuttamaan myönteisesti miljoonien yksilöiden elämään. Mutta vain aktiivisessa kollektiivisessa toiminnassa yksilö voi omaksua kulttuurin arvoja. "Elämän todellinen käyttövoima on ilo huomimisesta", totesi Makarenko. Mieliala-ihminen, lyhytjännitteinen reagoija, jonka suhteet kollektiiviin ovat häiriintyneet ja jolta siksi puuttuvat periaatteet ja ihanteet, jää vaille optimismia.

27. Mielialojen vaihteluksi rappeutunut heikkotahtoinen persoonallisuus heijastuu imperialismien kauden porvarillisissa teorioissa. Etiikassa ns. emotivistit (Ayer, Carnap, Russell) pitivät moraali-ilmauksia tunnelmauksina, jolloin tunteet nähtiin irrationalisiksi, yksinkertaisiksi hyväksymis-paheksumis-akteiksi. Ns. ryhmäsosiologiassa käyttäytymistä on selitetty ihmisten ohjautumisella toistensa asenne-reaktioiden mukaan jne. Verratkaapa Gorkin sanoihin: "Kapitalistinen organisaatio rakentuu psyykkisesti 'laumatyyppille'. Se on ryhmä yksilöitä, joita väliaikaisesti ja hatarasti yhdistävät toisiinsa tietyt yhteiset ulkonaiset intressit, välistä pelkästään yhteinen mielen-vire", Gorki, mt, s. 60.

28. Lenin, Miten kilpailu on järjestettävä, teokset osa 26, s. 396.

29. Esimerkki otettu Aamulehdestä 26.2.1975.

Ei ole ihme, ettei mieliala-vapauden vallitessa myöskään ihmissuhteiden veljeys kukoista, kuten esim. väkivallan, rikollisuuden ja henkisten sairauksien kasvusta voidaan päätellä. J. Lisitsynin esittämien tietojen mukaan sairastuneisuus neuropsyykkisiin sairauksiin vuosina 1956—69 oli kehittyneissä kapitalistisissa maissa keskimäärin 198 tapaus-ta 1000 asukasta kohti. Euroopan sosialistisissa maissa vas-taavasti 3,7.

Kun rikollisuus Tsaarin Venäjällä lisääntyi kolme kertaa nopeammin kuin väestö, väheni se Neuvostoliitossa vuo-sina 1928—58 yli puolella väestönkasvusta huolimatta. Jos merkitään rikoksesta paljastuneiden lukumäärä vuonna 1946 = 100, niin 1956 se oli 58,6 ja 1971 50,2 (väki-luku 1946 = 100; 1956 — 113,2; 1971 — 140,7), eikä esim. nuorisorikollisuutta nykyisin arvioida olevan edes 1/10 USA:n, BRD:n tai Englannin luvuista.

Sosialistinen persoonallisuus luo oman elämänsä

Persoonallisuuden kasvattamisen korkein päämäärä on persoonallisuuden tuleminen oman elämänsä aktiiviseksi subjektiksi, omaksi kasvattajakseen. Erillisten elämäntapahtumien merkityksen tieteellisen maailmankatsomuksen va-lossa ymmärtävä persoonallisuus pystyy tietoisesti tarkaste-lemaan ja suunnittelemaan elämänkaartansa. Hän kykenee noudattamaan Nikolai Ostrovskin kuolematonta ohjetta: "Kaikkein kalleinta ihmiselle on elämä. Se annetaan hänelle vain yhden kerran, ja se täytyy elää niin, ettei olisi tuskal-lista kipua tarkoituksettomasti eletyistä vuosista, ettei hä-peä poltaisi halpamaisen ja mitättömän menneisyyden vuoksi."

Vaistonvarainen elämä pirstoutuneissa yhteiskuntasuh-teissa aiheuttaa sen, että naistenlehtifilosofiat tulevat ja menevät. Sanomattakin on selvää, etteivät sellaiset "teo-riat" voi toimia elämäntapahtumien ohjaajina, ne muuttu-vat individualistisen, lyhytjännitteisen toiminnan leluiksi. Näin elämä alkaa helposti muistuttaa ohjeiden ottamista vanhoista kunnan käytöskirjoista ja siveysaapisista, joissa seikkaperäisesti selostetaan miten tulee käyttäytyä "seura-elämän", "julkisen elämän", "rakkauselämän" tai muilla aloilla. Eri "aloja" varten on oma elämäntapansa, oma mo-raalinsa kullekin. Elämän yhtenäinen kokonaisuus, sen eheys katoaa.

Ennen kaikkea elämänsä subjektiksi tuleminen merkitsee, että persoonallisuuden ominaisuuksia on kehitettävä koko elämän kattavassa opiskelussa ja tietoisessa toiminnassa. Elämänsääri-ajattelun mukaan ihmisellä on julkisessa ja

työelämässä "virallinen minänsä", "rooliminänsä". Vain vapaa-aikana hän on oma itsensä. Tämä ajattelu heijastaa imperialismissa tapahtunutta työn ja politiikan dehumanisoitumista.³⁰ Persoonallisuuden kaikinpuolisen kehittämisen vaatimus sen sijaan edellyttää, että esimerkin ottaaksemme, on mahdotonta olla "järjestöelämässä" kommunisti ja "yksityiselämässä" jotain muuta.

30. Tämä heijastuu porvarillisen sosiologian teorioissa, joiden mukaan yhteiskunnassa vallitsee sekä "virallinen" että "operationaalinen" normikoodi (esim. Max Lerner). Itse asiassa sama ihmisen jakaminen suoritetaan freudilaisissa minä-teorioissa. Ihmisen "viettiminä" on "yllykkeitä kuohuva kattila" (Freud), joka tavoittelee yksinomaan viettityydytystä ja on välttämättömässä ristiriidassa ympäristön ja yhteiskunnan vaatimuksia edustavan "yliminän" kanssa.

3 syytä,

joista yksikin on riittävä Soihdunkantajan tilaamiseen:

1. Suurmestari, Limbopalsta, SK:n kommentit
2. Opiskelijoiden elämän kuvaaminen ja taistelun järjestäminen
3. Odotetut artikkelit kulttuurista ja ideologian kysymyksistä

Nyt on mahdollista tilata

LOPPUVUODEN SOIHDUNKANTAJAT 7 MARKALLA

Vähintään viisi numeroa.

Tarjous voimassa 25. 9. saakka. Maksu ps-tilille 784 56—2, korttiin nimi, osoite ja merkintä "Soihdunkantajan tilaus"

Raportteja

Miettusen hallituksen saavutukset

Arviot SKP:n ja SKDL:n osallistumisesta hallitukseen vaihtelevat, ja tunnetusti myös SKP:n ja kansandemokraattisen liikkeen sisällä. Varsin yksimielisiä ollaan siitä, että hallitus ei ole aikaansaanut selvää käännettä sisä- ja talouspolitiikassa, että SKP:n 17. edustajakokouksen esittämät poliittisia tavoitteita ei ole pääpiirteissäkään lähdetty hallituksen toimesta toteuttamaan. Sen sijaan monet sanovat, että mikä tahansa sellainen hallitus, josta kommunistit puuttuvat, olisi melko varmasti harjoittanut vielä huonompaa politiikkaa, ja että vielä ei voitaisi kovin selvästi edes vastata siihen, merkitseekö hallituspolitiikka käännettä vai ei.

Kuitenkin Miettusen hallitus on istunut jo joulukuun alusta lähtien — vappuna, jos hallitus pysyy pysyissä, tulee viisi kuukautta täyteen — ja ehtinyt jo toteuttaa koko joukon toimenpiteitä. Niiden valossa sen politiikan olemus alkaa yhä selvemmin näkyä. Tämän konkreettisen todistusaineiston tunteminen on välttämätöntä mille tahansa järkevälle keskustelulle hallituspolitiikasta. SKP:n Uudenmaan piirijärjestö on julkaissut asiaa koskevan opintoaineiston (Kommunistit hallituskysymyksestä), johon suuressa mää-

rin perustuu seuraava kirjoituksemme. Pyrimme esittämään Miettusen hallituksen tähänastisia saavutuksia. Kiinnitämme huomiota siihen millä tavalla hallituksen politiikka vastaa SKP:n esittämiä vaatimuksia; merkitseekö se käännettä Sor-san ja Liinamaan hallitusten politiikkaan nähden; mikä luokka on hyötynyt hallituksen toimista, onko suurpääoman mahtia kavennettu vai kasvatettu.

Työttömyysongelma ei ole helpottunut

Hallituksen päätehtäväksi sitä muodostettaessa ilmoitettiin työttömyyden torjuminen. Helmikuussa oli 90 500 työtöntä ja lyhennetyllä työviikolla samaan aikaan toisakymmentätuhatta. Maaliskuussa oli noin 2000 työtöntä vähemmän, mutta edelleen noin 14 000 enemmän kuin "työllisyshallituksen" aloittaessa.

Ei pidä paikkaansa, että työttömyyttä ei voitaisi kapitalismin laman oloissa vähentää. Voidaan kyllä, mutta se vaatii toimenpiteitä myös itse kapitalistista lamaa vastaan, ennen muuta se edellyttää työtätekevien kulutuskyvyn lisäämistä. Tällaisiin toimenpiteisiin Miettusen hallitus ei ole kuitenkaan ryhtynyt eikä ole aikeissaan ryhtyä.

Niin varsinaisen budjetin, niin sanotun työllisyysbudjetin kuin hallituksen muidenkin työllisyyspoliittisten toimien suunta on ollut suurpääomaa tukeva. Rärkeimpiä esimerkkejä on hallituksen helmikuun lopulla tekemä päätös maksaa yrityksille "työvoimatukeya" siinä tapauksessa, että tuella voidaan estää pakolomautuksia. Muun muassa maamme suurimpiin yrityksiin kuuluva Tampella ilmoitti, ettei se suorita joitakin pakolomautuksia ja sai näin valtiotalta kol-

manneksen kaikista palkkakustannuksista! Viime kädessä suurpääomaa tukeva politiikka vain kärjistää liikatuotantopu-
laa ja lisää työttömyyttä.

Hallitus työläisille onnettoman työehtosopimuksen kättilönä

Hallitus — ennen muuta pääministe-
rin hahmossa — painosti aktiivisesti am-
mattiyhdistysliikettä myöntymään tämän-
vuotiseen kehnoon tulopoliittiseen rat-
kaisuun. Muutenkin hallituksen rooli tu-
lopoliittisen sopimuksen eri osien raken-
tamisessa oli keskeinen.

Kukaan kommunisti ei kiellä tämän-
vuotisen kokonaisratkaisun kehnoutta.
SKP:n keskuskomitean päätöksissä syk-
syllä 1975 vaadittiin hintojen, maksu-
jen ja verojen täysimääräistä hyvittämistä
työehtosopimuksissa ja tuntuva reaaliansi-
ans nousua. Käytännössä tämä mer-
kitsi vaatimusta 2,50 markan tuntipal-
kan korotuksesta ja 6 prosentin reaali-
palkkojen noususta. Kevään tulopoliitti-
nen ratkaisu 7 prosentin nimelliskoro-
tuksineen merkitsee näihin tavoitteisiin
verrattuna noin kuuden miljardin mar-
kan helpotusta suurpääomalle vuotuisis-
sa palkkakustannuksissa ja vastaavaa tap-
piota työläisille. Ja kun hintojen nousu
jatkuu 17 prosentin vuosivauhdilla, mer-
kitsee sopimus jyrkkää reaaliansioiden
laskua: mitään indeksisuojaahan sopi-
mus ei sisällä, ei edes paljon puhuttua
5 prosentin hintakattoa ole sopimuksiin
kirjattu. Tällaisen sopimuksen tukeminen
"on mitä selvemmin vastoin puolueen
päätöksiä", todetaankin SKP:n Uuden-
maan piirijärjestön julkaisussa.

SKP:n poliittisen toimikunnan, SKDL
:n liittohallituksen ja eduskuntaryhmän
yhteisessä julkilausumassa 20. 11. 1975
todettiin: "... valtiovallan ei tule sekaan-
tua työmarkkinajärjestöille kuuluvuun työ-
ehtosopimuspoliittisiin asioihin, vaan am-

mattiyhdistysliikkeen tulee voida itse-
näisesti päättää toimistaan työtätekevien
erujen turvaamiseksi." Tämänkin päätök-
sen kanssa on selvästi ristiriidassa se,
että SKDL:n ministerit olivat mukana
valmistelemassa työläisten reaaliansioita
alentavaa tulopoliittista sopimusta.

Ylipäänsäkin pyrkimykset hillitä ja vai-
keuttaa työläisten taistelua palkankoro-
tusten puolesta vеоamalla muihin tavoit-
teisiin, kuten inflaation hidastamiseen
tai vaikkapa työväenpuolueiden yhteis-
työhön, eivät vastaa SKP:n kantaa tulo-
politiikkaan. 17. edustajakokouksen esi-
tyksessä demokraattisten voimien yhteis-
työohjelmaksi sanotaan suurpääoman
tulopoliittisesta sääntelyjärjestelmästä:
"Työnantajien, valtiovallan ja ammattiyh-
distysliikkeen sosialidemokraattisen huip-
pujohdon kesken tehdyin sopimuksin on
sivuutettu työläisten omat tavoitteet ja
estetty demokraattiset menettelytavat se-
kä pyritty estämään joukkotoiminta...
Tulopoliitiikka ja sen jouduttama
(harv. PH, CB, JPT) inflaatio ovat myös
pienviljelijöiden, pienyrittäjien ja muiden
työtätekevien väestökerrosten ankarana
rasituksena... Työväestön on ehdotto-
masti torjuttava suurporvariston tulopo-
liittiset tavoitteet... On torjuttava yri-
tykset luoda ammatiyhdistysliikkeen ja
sen jäsenistön taistelumahdollisuuksia ka-
ventava tulopoliittinen neuvottelumeka-
nismi."

Tilannetta ei paljon auta se, että myön-
netään sopimuksen olevan huono, jos sa-
maan aikaan kieltäydytään tukemasta työ-
läisten perustasolla esittämiä vaatimuk-
sia ja toimimasta paremman vaihtoehdon
puolesta. Puheet siitä, että sopimus oli
kuitenkin paras mahdollinen heijastavat
epäluottamusta työläisten voimaan ja
mahdollisuuksiin järjestää tuo voima
taistelukykyiseksi. Hyvä osoitus työläis-
ten taisteluvalmiudesta on se, että jo
maaliskuussa ovat tämän vuoden lakko-
luvat ylittäneet koko edellisen vuoden

määrän. Kyse on ennen muuta työläisten voiman kokoamisesta.

Tulopoliittiseen sopimukseen liittyvä maataloustuloratkaisu tehtiin entiseen tapaan täysin suurviljelijöiden sekä välitysjä jalostusyhtiöiden ehdoilla. Sama koskee maataloustulolain voimassaolon jatkamista.

Viiden prosentin hintakatto?

Tulopoliittisen sopimuksen solmimisen yhteydessä pidettiin paljon melua 5 prosentin "hintakatosta". Minkäänlaista sopimusta inflaation rajoittamisesta 5 prosenttiin ei ole olemassa. Lähes jokainen vähänkään asioita tunteva porvarillinen talousmies pitää sitä lähinnä vain hyvänä tavoitteena. Joissakin kansandemokraattisissa lehdissä sen sijaan näkee vieläkin kirjoituksia, joissa puolustellaan hallitusta ja heikkoa palkkaratkaisua inflaatiovauhdin voimakkaalla hidastumisella, joka olisi muka saatu aikaan.

Todellisuudessa: hinnat ovat nousseet joulukuusta 1975 helmikuuhun jo 3,5 prosenttia ja helmikuussa hintojen nousun vuosivauhti oli elinkustannusindeksin mukaan 17 prosenttia. Hintojen nousua kiihdyttävät monet hallituksen yksimielisesti toteuttamat verojen, maksujen ja hintojen korotukset sekä maataloustuloratkaisu.

Tulopoliittisen sopimuksen osana pysytettiin niin sanottu hintasulku. Sen merkitys ei kuitenkaan ole kovin suuri — puhumattakaan, että se takaisi jonkin 5 prosentin katon alla pysymisen. "Hintasulku" on säädetty vain viideksi kuukadeksi eikä se koske ollenkaan maataloustuotteita, jotka muodostavat sentään valtavan osan vähävaraisten ihmisten menoista. "Hintasulku" sisältää lukuisia porsaanreikiä: hintoja voi korottaa esimerkiksi vaihtamalla tuotteen edusta-

jaa, tuottamalla uusilla nimikkeillä hie- man entisistä poikkeavia tuotteita tai yksinkertaisesti vain olemalla piittaamatta hintasulusta, jota valvomassa elinkeinohallituksella on vain 50 hintatarkkailijaa koko maassa.

Entä sitten mahdollisuudet joukkotoiminnalla rajoittaa hintojen nousua? Muutamat toverit ovat korostaneet joukko-voimaa hintapolitiikan keinona. Se onkin oikein. Ensimmäinen tehtävä olisi-kin silloin huolehtia siitä, että kaikissa kansandemokraattisissa lehdissä Tiedonantajan tapaan jatkuvasti hälytettäisiin hinnannousuista, hintasulun rikkomisista ja kiertämisistä. Samalla tietenkin voisi edellyttää jonkinlaista johdonmukaisuutta: jos kerran joukkotaistelulla voidaan hintoja hillitä niin eikö sillä vielä paremmin voitaisi hankkia parempia palkan- korotuksia — tai hankkia työehtosopimuksiin sellaiset pykälät, jotka turvasivat reaaliansiot hintojen nousua vastaan. Tällaisissa tapauksissa joukkotaitelun järjestäminen on huomattavasti yksinkertaisempaa ja tehokkaampaa kuin yleisen hintojen nousun vastaisen joukkoliikkeen järjestäminen. Mutta eivätpä nämä nyt joukkovoimasta innostuneet toverit ole juuri joukkoliikkeen konkreettisiä muotoja ja tunteksia esittäneet.

Mielttusen budjetti perusteitaan sama kuin Liinamaan

SKP ja koko kansandemokraattinen liike tuomitsivat yksimielisesti, selvästi ja jyrkästi Liinamaan hallituksen antaman budjettiesityksen. SKP:n poliittisen toimikunnan mukaan (15. 10.) budjetti antaisi "uusia sysäyksiä inflaation etenemiselle", merkitsisi "työllisyyden ja työttömyysturvan huononemista" ja olisi "omiin kasvattamaan kauppataaseen vajetta". "Työkansan tavoitteiden toteuttaminen

edellyttää hallituksen budjettiesityksen puitteiden murtamista", totesi poliittinen toimikunta. SKDL:n liittoneuvosto totesi lokakuun lopulla: "Yhtenä ehtona SKDL:n osallistumiselle tulevaan hallitukseen on, että Liinamaan hallituksen antama ensi vuoden talousarvioesitys korjataan eduskunnassa perusteitaan myöten."

Toteutuiko tämä ehto? Jo hallituksen esittelytilaisuudessa pääministeri Mieltunen ilmoitti, että Liinamaan budjettipaperi "on tarkoitus saada hyväksytyksi puitteiltaan muuttumattomana". Ja oikeassahan pääministeri tässä oli: Liinamaan tulo- ja menoarvioesitys hyväksyttiin eduskunnassa hallitusrintaman turvin miltei pilkkuakaan muuttamatta.

Olivatko SKP:n ja SKDL:n syksyiset arviot tästä budjetista sitten virheellisiä? Tuskin. Budjetin hyväksyminen merkitsee seuraavaa:

Suuryhtiöitä tuetaan entistä enemmän ja työtekeviä ahdistetaan entistä pahemmin. Budjetti merkitsee 3,5 miljardin lahjoituksia suurpääomalle ja suurviljelijöille ja tätä summaa kasvattaa vielä Mieltusen hallituksen ensimmäinen lisäbudjetti, "työllisyysbudjetiksi" mainittu. Työtekevien verotus lisääntyy 6 miljardilla markalla, mikä on vieläkin enemmän kuin Liinamaan hallitus esitti omassa budjettiesityksessään. Budjetin hyväksyminen merkitsi rautatielippujen, posti-, puhelin- ja lennätinmaksujen, sairaala- ja hammashoitomaksujen sekä lukukausi- maksujen huomattavia korotuksia.

Budjetin hyväksyminen merkitsee niin ikään terveydenhuoltoa, koulutusta, sosiaalimenoja, kulttuuria, asuntotuotantoa, ympäristönsuojelua ja muita työtekeville tärkeitä menoja koskevan "säätölinjan" hyväksymistä. Käytössä olevien tietojen mukaan tämä "säätöohjelma" vähentää näitä kansalle tärkeitä menoja noin 950 miljoonalla markalla vuodessa

verrattuna siihen, mitä aikaisempien jo alimitoitettujen eri lakien ja suunnitelmien toteuttaminen olisi merkinnyt. Kokonaiskuvaa ei muuta ollenkaan peruskoulumäärärahojen lisääminen 50 miljoonalla Liinamaan esityksestä — sitä paitsi nyt Mieltusen hallitus suunnittelee "säätölinjan" tiukentamista entisestään noin 600—700 miljoonalla vuodessa, eli vähentäisi yhteensä yli puolentoista miljardin verran varoja työkansan tarpeista.

Äänestäessään eduskunnassa tämän SKP:n päätösten tuomitsemaan esityksen puolesta SKDL:n eduskuntaryhmän enemmistö äänesti jokaista — yhteensä noin sataa — budjettiin tehtyä työtekevien etujen mukaista muutosesitystä vastaan. Näiden hylättyjen joukossa olivat Aarne Saarisen aloite asuntotuotantomäärärahojen lisäämiseksi ja Paavo Aitton esitys työtekevien veroasteikkojen alentamiseksi.

Mikä on tällaisen budjettimenettelyn poliittinen merkitys? Kansan Uutiset ja monet muut kansandemokraattiset lehdet tunnustivat budjetin olevan työtekevien etujen vastainen, ja sanoivat että kansandemokraateilla ei ole mitään poliittista vastuuta siitä. Äänestämistä tämän budjetin puolesta, josta ei mitään vastuuta pitänyt olla, perusteltiin sitten sillä, että muuten SKDL olisi lentänyt pois hallituksesta. Hallitusyhteistyöllä taas saadaan muita edullisia ratkaisuja, ainakin tulevaisuudessa, esimerkiksi työllisyysbudjetti.

Vähintäänkin voi sanoa, että joukkojen on hyvin vaikea ymmärtää minkä takia eduskunnassa äänestetään toisin kuin sanotaan haluttavan. Budjettikäsitely osoittaa ensinnäkin täysin katteettomiksi puheet, joiden mukaan kommunisteilla hallituksessa olisi "vapaat kädet" toimia oman linjansa puolesta. Toiseksi se vakavasti romuttaa sitä väitettä, jonka mukaan kommunistit voisivat hallituksessa ollessaan tehdä paremmin

tunetuksi tavoitteitaan kuin ollessaan hallituksen ulkopuolella: koko budjettikäsittelyssähän jouduttiin tekemään tunetuksi ja puolustamaan puolueen tavoitteille täsmälleen päinvastaisia vaatimuksia äänestämällä niiden puolesta. Mitään takeita parempien ratkaisujen saamisesta tulevaisuudessa maksuna budjettitäänestyksestä ei niinkään saatu — ”työllisyysbudjettikin” noudattaa samaa suurpääoman tukemisen linjaa kuin varsinainen budjetti.

Budjetin muotoutumisen poliittista merkitystä lisää ennen muuta se, että juuri budjetti osoittaa hallituksen konkreettisen ohjelman: juuri siinä konkreettisesti punnitaan mikä paino on erilaisilla hyvillä lupauksilla.

Työtekevien verotusta kiristetään

Budjetin yhteydessä hyväksyttiin vuoden 1975 budjettiin verrattuna noin 6,2 miljardin markan lisäykset työtekevien veroihin. Tämä toteutettiin tuloveroasteikolla, joka oli Liinamaan hallituksenkin esittämää kireämpi, ja lisäksi bensiiinin ja muiden polttoainesten, margariinin ja tupakan valmisteverojen korotuksilla ja sokerituotteiden valmisteveron säätämällä sekä autoveron ja leimaveron korotuksin ja autonkäyttömaksun säätämällä.

Hallitus on nostanut sivutuloista peittävän veron ennakkoa useilla kymmenillä prosenteilla. Tämä kuten monet muutkin toimenpiteet ovat osa pyrkimyksistä niin sanottuun lopulliseen palkkaverotukseen. Tätä puolustetaan sillä, että enää ei jouduttaisi keräämään kiusallisia verorästejä. Olennaista on kuitenkin se, että tällä verojärjestelmällä pyritään heikentämään mahdollisuuksia verovähennyksiin, mahdollisuuksia so-

siaalisin perustein vähentää lopullista verotusta verotusvuoden jälkeen.

Hallituspiireissä suuntaudutaan myös kohti arvonlisäveroa, suurpääomalle erityisen edullista liikevaihtoveron muotoa, joka on vuosikausia ollut taantumuksen suuri tavoite. On käynnistetty valtava kampanja välillisten verojen korottamisen puolesta. SKP:n luja ja yksimielinen kanta liikevaihtoveron korotusta vastaan on toistaiseksi lykännyt varsinaisen liikevaihtoveron korottamisen, mutta ei sen sijaan kyennyt estämään muiden välillisten verojen tuntuva korottamista.

Tähän mennessä on säädetty vain yksi yhtöiden verotusta väliaikaisesti lisäävä laki — osakeyhtiöiden yksivuotinen varallisuusvero, josta jo Liinamaan hallitus oli tehnyt esityksen. Verrattuna suurpääomalle annettaviin miljarditukiaisiin on sen ilmoitettu tuotto — 200 miljoonaa markkaa — varsin vähäinen. Hallituksen saavutuksiksi mainitaan myös väliaikainen pakkolaina suurituloisilta sekä väliaikainen varallisuusvero. Presidentti Kekkonen viittasi tällaiseen jo hallituksenmuodostamispuheessaan ja totesi sillä olevan ”psykologista merkitystä”. Totta onkin, että millään tavalla nämä verot ja pakkolainat eivät puutu suurpääoman rahoihin.

”Säästölinja” tiukkenee eläke- ja sosiaalipolitiikassa

Helmikuun alussa valmistuneen terveydenhuollon uuden viisivuotissuunnitelman mukaan tullaan suurten sairastautien rakentamista lykkäämään kahdella vuodella. Näin ”säästetään” kansalaisten terveyden kustannuksella 240 miljardia budjettivaroja — ja samalla pahennetaan rakennustyöläisten työttömyyttä.

Eläkeläisille hallituksen tärkein anti

on ollut eläkeindeksin huonontaminen. Hallituksen päätös työeläkkeiden indeksikorotuksen pudottamisesta 21,5 prosentista 20,6 prosenttiin merkitsee, että eläkeläiset menettävät eläkevakuutusyhtiöille noin 63 miljoonaa markkaa.

Lapsia muistetaan lapsilisän reaaliarvon alentamisella: lapsilisät nousevat heinäkuussa 10 prosenttia, joten niiden ostoarvo jää edellistä heinäkuuta alemmaksi. Uudessa ohjelmassaan hallitus ilmoittaa suuntautuvansa kotihoitoon, mikä suomeksi sanottuna on suuntautumista muun muassa lasten kunnallista päivähoidon ja etenkin päiväkotien vastaan.

Kehno asuntopolitiikka

Hallitus suuntautuu ohjelmassaan asuntotuotannon supistamiseen: tätä ei tarvitse edes päätellä joistakin sen toimenpidesuunnitelmista vaan se on suoraan ilmoitettu hallituksen tavoiteluissa.

Ohjelmansa mukaan "hallitus pyrkii asumiskustannusten alentamiseen". Myös kevään 1974 tulopoliittisen sopimuksen yhteydessä luvattiin alentaa asumiskustannuksia. Silloinkin luvattiin puuttua lainaehtoihin tavoitteen saavuttamiseksi. Kuitenkaan asumisella tapahtuvaa vointontavoittelua ja keinottelua ei silloin eikä nyt ole haluttu estää. Tämä johtaa siihen, että asumiskustannukset nousevat varmasti.

Ulkomaankauppapolitiikassa vanhaa rataa

Ulkomaankauppapolitiikassa työkansan etu vaatisi länsisidonnaisuuden voimakasta vähentämistä — ennen muuta EEC-sopimuksen irtisanomista — sekä Suomen ja sosialististen maiden taloussuhteiden kehittämistä. Tätä SKP on selvästi vaatinut. Tässäkään hallitus ei

ole toteuttanut työtätekevien etuja vaan jatkaa edellisten hallitusten rataa, suuraikomaan ulkomaankauppapolitiikkaa.

Hallitus allekirjoitti Pohjoismaiden investointipankin perustamissopimuksen ja hyväksytti sen eduskunnassa sekä sisällytti samaiselle pankille määrärahoja lisäbudjettiin, josta esitys annettiin eduskunnalle 26. 3. SKP on päätöksissään edellyttänyt Investointipankin torjumista, koska se vahvistaa Suomen talouden ja talouspolitiikan länsisidonnaisuutta ja on uhka Suomen ja Neuvostoliiton taloudellisen yhteistyön kehitykselle (ks. C. Blom: Mitä on Pohjoismaisen investointipankin takana, Soihdu 6/75).

Ulkomaankauppaministeri Sakari T. Lehto on ilmoittanut "hallituksen käsityksenä", että EEC-sopimuksen irtisanominen ja länsituonnin rajoittaminen ei ole tarpeellista. Hallitus ei ole myöskään ryhtynyt purkamaan Sorsan hallituksen ja Suomen Pankin kansainväliselle valuuttarahastolle antamia sitoumuksia työläisiä kurjistavan talouspolitiikan jatkamisesta. Päinvastoin se on neuvotellut valuuttarahaston edustajien kanssa sitoumusten "soveltamisesta" uudessa tilanteessa. Hallitus on myös päättänyt poistaa kesäkuun lopulla investointitavarat tuontitalletusjärjestelmästä, mikä lisänee tuntuvasti koneiden ja laitteiden tuontia EEC-maista.

Toiselta puolen hallituksen aktiivisuus Suomen ja sosialististen maiden välisen kaupan kehittämässä on ollut vähäistä huolimatta tuntuvista vaikeuksista muun muassa eräissä Suomen ja Neuvostoliiton välisissä laajoissa yhteistyöprojekteineuvotteluissa sekä Suomen ja Puolan kivihiilikaupassa.

Hallitusohjelma vakiinnuttaa kehnoa politiikkaa

Maaliskuussa vihdoin hyväksytyssä hallitusohjelmassa tosin mainitaan luki-

sia hyviä ja kauniita tavoitteita, mutta ne on varustettu määreillä "hallitus pyrkii", "hallitus tutkii" ja vastaavilla. Mitään konkreettisia työkansan elinehtoja parantavia toimenpiteitä siinä ei määritellä. Hallitusohjelma ei täytä niitä politiikan perussuunnan muutoksen vaatimuksia, jotka SKP:n edustajakokous ja muut puolueen johtolimet ovat asettaneet ehdoksi hallitukseen osallistumiselle. Itse asiassa Miettusen hallituksen ohjelma on peruspiirteissään — jopa sanamodoiltaan — sama kuin Miettusen ensimmäisen hallitusyrityksen ohjelmaperi, jonka kommunistit ja kansandemokraatit syksyllä yksimielisesti hylkäsivät.

Hallitusohjelman linjanvedoista yleisin ja paljastavin — ja samalla yksi sen realistisista linjanvedoista — sisältyy lauseeseen: "Hallitus edistää sekä julkisen että yksityisen sektorin säästämistä". Porvarillisen taloussanaston mukaan taas "säästäminen on yhtä kuin tulo miinus kulutus" (Keynes). Johtopäätös on selvä: hallitus pitää ohjenuoraan työtätekevien kulutuskyvyn edelleen alentamista tai sen tiukkaa rajoittamista. Se on nimenomaan suurpääoman talouspolitiikan kuningasajatus niin laman kuin nousunkin aikana. Työtätekevien edut ja SKP:n vaatimukset edellyttävät täsmälleen päinvastaista. Hallitusohjelma osaltaan vakiinnuttaa keinoa politiikkaa, vaikkakin tietenkin hallituksen todellinen toiminta, sen todellinen liike, on olennaisempi kuin tusina ohjelmia.

Hallituspolitiikka vahvistaa monopolieja ja taantumusta

Hallituksen talouspolitiikan suurpääomalle tekemät palvelukset ja Suomen talouden länsisidonnaisuuden lujittaminen vahvistavat suurpääoman taloudel-

lista ja poliittista mahtia. Hallitusratkaisu ei ole mitenkään eristänyt oikeistoa, kuten on annettu joskus ymmärtää. Jopa hallituksessa suurpääomalla on välittömät edustajansa, ennen muuta hinta-asioitakin valvova Sakari T. Lehto. Ja ennen muuta suurpääoman vaikutus hallitukseen mitataan tietenkin sen kautta, miten hyvin suurpääoman tavoitteet toteutuvat hallituksen politiikassa. Kuten edellä on osoitettu, suurpääoma voi olla varsin tyytyväinen. Asiaa ei muuksi muuta se tosiseikka, että on olemassa porvareita ja oikeistolaisia, jotka mieluummin näkisivät kommunistit poissa hallituksesta. Mutta tällä hetkellä suurpääoman päätaktiikka onkin päinvastainen: saada työväen omien järjestöjen edustajien avulla työväki hyväksymään laman laskujen maksaminen. Siinä mielessä hallitusratkaisu kyllä edustaa työväenluokan ja kommunistienkin voimaa — mutta samalla ja ennen muuta se edustaa suurpääoman ja sen poliittisten edustajien kykyä mukautua tähän tilanteeseen ja käyttää sitä taitavasti hyväkseen.

Maksattaessaan laman laskuja työkanalla hallitus tulee tehneeksi myös toisen palveluksen suurpääomalle: Tilanne voimistaa työkansan oikeutettua tyytymättömyyttä. Kommunistien ollessa hallituksessa taantumuspropagandan on entistä helpompaa hämärtää puolueen tavoitteet ja langettaa ihmisten silmissä sille osavastuu kehnosta tilanteesta. Samalla saa äärioikeistolainen ja fasistinen kiihottus lisää liikkumatilaa. Vennamolaisuuden räjähdysmäisen kasvun SKP:n edellisellä hallituskaudella luulisi olevan tarpeeksi hyvän osoituksen erilaisten äärioikeistolaisten liikkeiden nopean voimistumisen mahdollisuuksista.

Väitteet siitä, että hallituspolitiikan tuloksia ei vielä voisi kunnolla arvioida tai että ei voisi tietää mihin suuntaan se lopulta kallistuu, merkitsevät selvien tosiasioiden näkemättömyyttä ja SKP:n

arviointikykyyn luottamattomuutta. Jokainen voimain "mittely" hallituksen politiikan tähänastisesta suunnasta on johtanut oikeiston esittämien tavoitteiden voittoon muodossa tai toisessa. Oikeiston on myös onnistunut painostaa hallitus toteuttamaan suurpääoman politiikkaa ilman sen vakavampia riitoja, kuten kävi budjetin hyväksymisessä ja tulopoliittisen ratkaisun läpiajamisessa.

Ei mikään ihme, että Kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Antero Salmenkivi totesi lausunnossaan Uudelle Suomelle 1. 12. 75, että "monet kokoomuslaisetkin hyväksyvät sen, että vasemmisto sidotaan vastuuseen tässä tilanteessa." Länsisaksalainen oikeistolehti Süddeutsche Zeitung oli oikeassa kun se Suomen hallitusratkaisusta kirjoitti: "Ei voida sanoa, että tämä merkitsisi sysäystä vasemmalle Suomen hallituspolitiikassa; pikemminkin kysymyksessä on kommunistien nykyisyys oikealle, heillehän tarjottiin osallistumista hallitukseen jo aikaisemmin tämän kuitenkin kohtamatta vastakaikua."

Paras mahdollinen hallitus?

Monet toverit myöntävät, että Mietusen hallituksella ei ole tilillään järin suuria saavutuksia työväen hyväksi. Mutta monet heistä sanovat, että mikä muu hallitus tahansa olisi hoitanut asioita vielä huonommin.

Tällaiseen väitteeseen vastaa Tiedonantajan (30. 3. 76) nimimerkki T seuraavasti: "Minkälainen muu hallitus? Ei niin, vaan näin: kysymys on kommunistien toimintamahdollisuuksista. Kysymys ei siis ole siitä, onko joku toinen hallitus parempi kuin tämä hallitus, vaan siitä, voivatko joissakin muissa poliittisissa olosuhteissa kommunistit toimia paremmin kuin nyt, puolustaa työväen etu-

ja paremmin, saada taistelulleen enemmän kaikkinaista joukkojen tukea kuin nyt. Näin on kysymys esitettävä. Siitä seuraa jatkokysymys: ovatko kommunistit nyt hallituksessa käsistään ja jaloistaan niin sidottuja, etteivät voi edes puolustautua? Oliko kommunistien kannalta mielekästä, hyödyllistä ja periaatteellisesti oikein äänestää budjettiasiaa veronkorotuksen puolesta, asuntotuotantomäärärahoja vastaan, vuokrien korotuksen puolesta jne. jne. . . . Antokio tällainen käytäytyminen kommunisteille toimintamahdollisuuksia, toiko lisää tukea, korjautuiko työväen asia?"

"Jos tähän vastataan esimerkiksi keskuskomitean enemmistöpäätöksiin vetoamalla: niihin muka valtuudet sisältyvät, vastaamme me puolestamme, että edustajakokouksen päätöksiä muuttavat keskuskomitean päätökset eivät ole sitovia. Lenin joutui aivan toisissa olosuhteissa, mutta tiettyssä mielessä vastaavanlaisen tapauksen eteen vuonna 1906. Hän kirjoitti, ettei 'keskuskomitean päätöslauselma kadettiministeriötä koskevan vaatimuksen kannattamisesta suinkaan vastaa edustajakokouksen päätöslauselmaa, vaan vieläpä on suoranaisesti ristiriidassa sen kanssa. . . . Johtopäätös on selvä. KK:lla ei ole kerrassaan mitään oikeutta vaatia puolueen järjestöjä hyväksymään KK:n päätöslauselmaa kadettiministeriön muodostamista koskevan vaatimuksen kannattamisesta.' (Teokset 10.)"

PH, CB, JPT

PS. Maalis-huhtikuun vaihteessa hallitus käsitteli "talouden tasapainottamista ja työllisyyden turvaamista" koskevaa talouspoliittista ohjelmaluonnosta, joka — vaikka siitä ei olekaan vielä tätä kirjoitettaessa täydellisiä tietoja — ansaitsee käsittelyn: siksi tärkeä askel se on hallituksen toiminnassa työtätekevien etuja vastaan.

Käsittelyssä ollut 34 kohdan ohjelma vastaa luonteeltaan Sorsan hallituksen kuuluisaa 9 kohdan säästöohjelmaa maaliskuulta 1975 (ks. Blom, Honkanen: Talouspoliittinen tilanne, Soihtu 5/75, s. 19). Tällä paperillaan Sorsan hallitus antoi ohjeet muun muassa terveydenhuolto- ja koulutusmenojen supistamiseksi vuonna 1975.

Miettusen hallituksen säästöohjelma supistaa muun muassa lasten päivähoitoa, valtion eläkemenoja, veikkausvarojen jakamista (kulttuuriin, raittiustyöhön ja urheiluun) sekä öljytuotteiden varmuusvarastointikuluja. Säästöohjelman kokonaisvaikutus olisi aluksi 350 miljoonaa, mutta kaikkiaan on suunnitteilla 650 miljoonan säästötoimet.

Ohjelma noudattaa kiltisti jo Sorsan hallituksen soveltamaa linjaa, joka tähtää yksityisten suuryhtiöiden jätti-investointien turvaamiseen kansan ostokyvyn kustannuksella. Ohjelman painopiste on teollisuusinvestointien pitämisessä mahdollisimman korkealla tasolla. Säästäminen saadaan aikaan ohjelman mukaan ennen muuta yksityisellä säästämisellä, kotitalouksien kulutuksen vähentämisellä. Ohjelma esittää julkisten kulutusmenojen kasvun vähentämistä tämän vuoden aikana 3,5 prosentiksi ja ensi vuonna 3 prosentiksi kun niiden kasvu kymmenvuotiskaudella 1965—1974 oli keskimäärin 5,4 prosenttia vuodessa. Ohjelmassa varoitetaan melko selväsanaisesti sallimasta palkkaliikumia. Rehellisesti tunnustetaan myös etteivät yksityiset kulutusmenot kasva laisinkaan vuonna 1976.

Hallituksen ilmoituksen mukaan esitetyt toimenpiteet tähtäävät kauppataseen alijäämän pienentämiseen. Kuitenkaan edes silvauseessa ei korosteta Suomen ja sosialististen maiden välisen kaupan tasapainottavaa merkitystä. Kaikki ehdotukset suuntautuvat "kilpailukyvyyn" liksäimiseen EEC-markkinoilla: juuri sa-

malla reseptillä on aikaansaatu nykyinen ennätysmäinen vaje.

Ohjelman ensimmäinen osa annettiin 26.3. eduskunnalle lisäbudjetin muodossa. Siinä esitetään muun muassa liikevaihtoverolain muuttamista siten, että huomattavalla tavalla helpotetaan siirtymistä arvonlisäverotukseen. Noin 20 liikevaihtoverolain pykälää ehdotetaan kumottavaksi tai muutettavaksi. Muutos-ehdotusten mukaan tukkukaupan ja vähittäiskaupan eroja veron kannossa vähennetään, mikä välittömästi johtaa liikevaihtoveron lisääntymiseen. Liikevaihtovero siis nousee samanaikaisesti kun hallitus ilmoittaa, että päätös liikevaihtoveron korottamisesta siirretään toukokuun puoleenväliin.

Suuppääomalle esitetään ohjelmassa useitakin uusia tukimuotoja: ylimääräinen investointivähennys, vapaa poisto-oikeus heti toteutettavien investointien osalta, valtion tukea viennin edistämiseen. Eduskunnalle esitetään jo lähiaikoina laki suhdannelainoista, joita myönnetään työnantajalle, jos tämä ottaa takaisin työhön tai koulutukseen jo irtisanotun tai lyhenetulle työviikolle siirretyn työntekijän. Lainan suuruus on peräti kolme kertaa työttömyyskassa-avustus tehtyä työpäivää kohti (3x51 mk eli 153 mk). Korkoa peritään vasta toisen lainavuoden jälkeen ja se on 7 prosenttia.

Lopuksi hallitus esittää kuntien alistamista entistä tiukemmin kaksivuotiseen "järjestelysopimukseen" valtion kanssa kuntien menojen supistamiseksi.

★ ★ ★

Ohjelma ei paranna maamme työtekevien taloudellista ja sosiaalista asemaa tai poista työttömyyttä. Se on ohjelma muka devalvaation estämiseksi. Todellisuudessa se väijäämättä johtaa kansantaloutemme lähemmäksi devalvaatiota.

1. 4. 1976

Miten työttömyyttä vastaan taistellaan?

Kun Miettusen hallitus pystytettiin, ilmoitettiin, että hallituksen päätehtävä on työllisyyden hoitaminen. Neljän kuukauden kuluttua on työttömänä 14 000 ihmistä enemmän kuin hallitusta pystytettäessä. Ainoa, mitä hallituksen puolustajilla on sanottavanaan, on, että työttömyys olisi ilman hallituksen toimia muka vieläkin suurempi. Mutta onko hallitus todella taistellut työttömyyttä vastaan muuten kuin sanoissa? Onko se käyttänyt keinoja, joilla ylipäänsä tuloksia voi saada aikaan?

Hallituksen työllisyyspolitiikka perustuu porvarilliseen lähtökohtaan, jonka mukaan suuryhtiöitä tukemalla — valtion avustuksilla ja luotoilla, verohelpotuksilla ja tyrmäämällä palkkojen korotukset — parannetaan työllisyystilannetta. Käytäntö (ja marxilainen teoria) kuitenkin osoittavat, ettei tällä tavoin voida torjua työttömyyttä. Esimerkiksi tämänhetkinen laaja työttömyys on syntynyt siitä huolimatta, että suurpääoman hyväksi on viime vuosina toteutettu mittavia tulonsiirtoja.

Marxilaiseen kansantaloustieteen perustuvan kommunistien käsityksen mukaan työttömyyden lieventäminen edellyttää kansan kulkusksynnän lisäämistä. Se on mahdollista vain toimimalla suurpäädomaa vastaan työväen elinehtojen parantamiseksi. Ongelmana ei ole teollisuuden investointien pienenus, kapitalistien rahoituksen puu-

te, "päädomien vähyyss" tai muu vastaava usein esitetty syy. Pääinvastoin. Kapitalistien koneita seessoo pölyttymässä ja niiden käyttöjät ovat työttöminä, koska kansan vähäisen ostokyvyn vuoksi kapitalistien tehtaisssa valmistetut tuotteet eivät mene kaupaksi. Samanaikainen asuntopula ja tyhjien asuntojen runsaus on tästä yksi osoitus. Tilanteen muuttamiseksi työtätekevän väestön tuloja on lisättävä palkkoja ja eläkkeitä korottamalla, lapsillisiä suurentamalla, pienveljellöiden asemaa parantamalla. Kapitalisteja ja suurpäädomaa tukeva politiikka, jolla työväen ostokykyä supistetaan, vain kärjistää kapitalistista liikatuantopulaa ja lisää työttömyyttä.

Seuraavassa tarkastelemme nykyisen työttömyyden keskeisiä piirteitä ja sen poistamiseksi välttämättömiä toimia. — Toimitus.

Työttömyyden luonne tällä hetkellä

Kapitalismin yleiskriisin voimakkaan kärjistymisen kanssa samaan aikaan satunut maailmanjärjestelmän joutuminen syvään lamaan on aiheuttanut tilanteen, jossa työttömyys on maassamme kohonnut lähelle sataatuhatta, eli lukemiin, joissa se ei ole ollut koko vuosikymmenellä. Syntyneen tilanteen taustalla on monopolien etujen mukainen talouspolitiikka, erityisesti maamme kytkemisen EEC-sopimuksen kautta yhä tiiviimmin imperialismin keskustien yhteyteen. Tämä on luonnollisesti voimistanut kapitalistisen maailmanjärjestelmän epävakai-

sen taloudellisen kehityksen vaikutusta maamme talouteen ja siten ajanut maamme työvoimamarkkinat jatkuvaan epätasapainon tilaan. Onhan länsi-integraatio heikentänyt juuri työvoimavaltaisen pien- ja keskisuuren teollisuuden asemaa. Eri-tyisen voimakkaasti tämä vaikutus tuntuu taloudellisen laman oloissa. Myös harjoitettu työvoimapolitiikka on vaikuttanut samaan suuntaan. Vaikka nykyinen lama onkin kärjistänyt työllisyystilannetta, on havaittavissa, että kysymyksessä on jo pitkään jatkunut työttömyyden kasvua osoittava kehityslinja. Suomen työttömyyden kehittymistä kuvaavat seuraavat erikoispiirteet:

1. Työttömien lukumäärän vuosittaisista vaihteluista muodostuva ns. trendi osoittaa, että työttömien määrä kasvaa noin 10 prosenttia vuodessa.

2. Se, että Suomen työttömyysluvut ovat viime vuosina olleet "suhteellisen" pieniä, johtuu 1960-luvun lopulla tapahtuneesta valtavasta maastamuutosta, joka suuntautui lähinnä Ruotsiin.

3. Maamme väestönkasvu on viime vuosina ollut verraten pientä.

4. Aktiiviväestöstä yhä suurempi osa suorittaa jatko-opintoja, kouluaika pitee, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien määrä kasvaa nopeasti.

5. Suomen ja Neuvostoliiton sekä muiden sosialististen maiden kanssa harjoitettava kauppa ja taloudellinen yhteistyö työllistää varsin voimakkaasti suomalaisia (sekä maamme rajojen sisäpuolella että Neuvosto-Karjalassa).

6. Maamme tuotannon yksipuolinen rakenne (painopiste puuta muokkaavassa teollisuudessa, joka on suhteellisen pääomavaltaista) sekä maataloustuotannon piirissä tapahtunut kehitys ("talonpoikien tappolinja", eli peltojen paketoiminen ja maatalouden työvoiman suuren osan ir-

roittaminen muuta teollisuutta varten) on suurentanut työvoimareserviä, aiheuttaen maastamuuttoa Ruotsin vetovoimasta johtuen, sekä tällä hetkellä työttömyyden nopeaa lisääntymistä. Metsäteollisuus on myöskin varsin pääomavaltaista, eikä sen suosiminen talouspoliittisissa ratkaisuissa ratkaise työllisyysongelmaamme.

7. Koska teollisuus ei ole kyennyt työllistämään muun muassa maataloudesta vapautuvaa työvoimaa, ovat niin sanottu matalapalkka-alat lisääntyneet voimakkaasti.

8. Niin sanotun aluepolitiikan epäonistuminen on voimakkaasti kasvattanut alueellisia eroja, mikä selvästi heijastuu eri työvoimapiirien ilmoittamista työttömyysluvuista.

9. Eräillä aloilla esiintyvä niin sanottu työvoimapula vaikuttaa siihen, miten kapitalistit aiheuttavat työttömyyttä maassamme. Ne joutuvat pitämään huolen siitä, ettei kilpaileva yritys vie "omia" työläisiä sillä aikaa kun he ovat pakkolomalla tai vajaalla työajalla. Pakkolomautukset ajoitetaan niin, että ne tapahtuvat samanaikaisesti. Asiasta muuten sovittiin edellistä 2-vuotista tulopoliittista sopimusta solmittaessa.

10. Nykyisen työttömyyden takana on toisaalta eräiden, lähinnä pienyritysten kohdalla lisääntyvä taloudellinen ahdinko, toisaalta monopolien kohdalla esiintyvä haluttomuus alentaa vientihintojaan sekä työttömyydellä keinottelu ja valtionyritysten kohdalla määrätietoinen työttömyydellä pelottelu ja osittain vaikeus saada Suomen Pankilta ja sen kautta tarvitsemaan lainoja ja muuta rahoitustukea.

11. Jarruttamalla eräiden suomalais-neuvostoliittolaisten projektien toteuttamista sekä luomalla esteitä uusien virkojen ja valtion apuhenkilöpaikkojen perustamiselle muun muassa ns. 9-kohdan ohjelmalla ja valtion ja kuntien kesällä

1975 solmimalla "yhteistyösopimuksella" lisätään tällä hetkellä määrätietoisesti työttömyyttä.

Tämänpäiväiselle työttömyydelle on ominaista, että se riistätty kapitalistien "työvoimapolitiikan" valvonnasta. Ei ole mahdollista toteuttaa suurpääoman etujen mukaista talouspoliittista linjaa ja taistella työttömyyttä vastaan. Näin ollen "täystyöllisyyttä" ei kyetä enää ylläpitämään.

Samalla on käynyt niin, että työttömyyden sosiaaliset vaikutukset lisääntyvät. Ensinnäkään työttömyydellä ei ole onnistuttu katkaisemaan työkansan vastarinnan kärkeä: kokemus eri kapitalistimaista osoittaa, että lakkojen lukumäärä kasvaa nykyään työttömyydenkin kasvaessa. Toiseksi työttömyydellä ei myöskään ole enää mahdollista ratkaista taloudellisia ongelmia: nykyään kapitalismin yleiskriisin kärjistymisen vuoksi kaikki taloudelliset ongelmat (työttömyys, inflaatio, kauppataaseen vaje, taloudellisen kasvun hidastuminen) esiintyvät samanaikaisesti. Kapitalistien on siis mukauduttava tilanteeseen.

Suomessa tämä on edellyttänyt monopolipääoman etujen turvaamiseksi poliittisesti työpaikkojen vastarinnan kukistamista ja kommunistien ottamista hallitukseen jatkamaan entistä politiikkaa ja jakamaan siitä vastuuta. Taloudellisesti ja sosiaalisesti se edellyttää työttömyyteen puuttumista ainakin joissain pintapuolisissa muodoissa, sekä työllisyysturvan pitämistä ainakin siedettävällä tasolla. Ideologisesti se edellyttää kapitalistien osuuden peittämistä, samassa veneessä istumisen ilmapiiirin ja vakauttamishengen luomista. Myös EEC:n vaikutusta on kaikin keinoin peitettävä.

Työttömyyden lisääntyminen oikeistovaaran kaudella merkitsee myös, että

kapitalistit yrittävät enenevässä määrin harjoittaa poliittista syrjintää pakkolomautusten ja erottamisten yhteydessä. Tämä piirre näkyy nyt erityisen selvästi. Lisäksi työttömiä ohjataan "poistamaan" palkankorotuspainetta "työvoimapolialoilta". Havaittavissa on myös selviä pyrkimyksiä työttömyysturvan heikentämiseen muun muassa valtiontalouden säästöpolitiikan varjolla.

Miettusen hallitus ei ole työllisyyshallitus

Miettusen hallitus jatkaa työllisyyskysymyksessä, kuten muillakin aloilla, sitä edeltäneiden suurpääoman etuja toteuttaneiden hallitusten linjaa. Puheistaan huolimatta hallitus ei ole ryhtynyt mihinkään toimiin työttömyyden torjumiseksi toden teolla. Päinvastoin toimikautensa aikana se on pannut käytännössä toimeen edellisen hallituksen inflaatiota ja työttömyyttä lisäävät toimenpiteet, nostanut hintoja ja maksuja sekä kiristänyt työritekevien verotusta. Hallitus ajoi myös läpi Liinamaan hallituksen budjettiesityksen, vaikka siinä työllisyysmäärärahat ovat viime vuotista alemmat. Myöskin hallituksessa tekeillä oleva "työllisyysohjelma" noudattaa samaa linjaa. Se on tarkoitus rahoittaa keräämällä työritekeviltä ylimääräisiä maksuja ja veroja sekä ottamalla ulkomaista lainaa. Lisäksi nämä varat aiotaan ohjata "vientii edistävälle ja tuontia korvaavalle teollisuudelle". Oikea kohde olisi luonnollisesti itse työtömät, työvoimavaltainen pien- ja keski-suuri teollisuus sekä valtion lainoittama asuntotuotanto.

Kaiken kaikkiaan hallitus on systemaattisesti kärjistänyt tilannetta entisestään, ja estänyt tuotannon elpymistä ja työllisyyden paranemista heikentämällä työritekevien joukkojen ostovoimaa muun

muassa tulopoliittisen kokonaisratkaisun yhteydessä. Taloudellinen lamahan on ilmausta kapitalistisesta liikatuotantopulasta. Sen lähteenä on työtätekevien köyhyys tuotannon mahdollisuuksiin verrattuna. Näin jo tuotettuja tavaroita ei saada kaupaksi, tuotanto pysähtyy ja työttömyys lisääntyy. Monopolipääoman pyrkimyksenä on kuitenkin käyttää lamaa monopolisoitumisen voimistamiseen — sehän kohdistuu voimakkaimmin juuri pien- ja keskisuureen teollisuuteen — ja omien asemiansa kaikinpuoliseen lujittamiseen yhteiskuntalämässä.

Taistelu työttömyyttä vastaan on taistelua koko talouspolitiikan suunnasta

On tullut entistä selvemmäksi, että työttömyysongelman ratkaiseminen tai tuntuva lieventäminen voi tapahtua vain muuttamalla koko harjoitetun talouspolitiikan suuntaa. Myös työttömyyden torjunnassa kiteytyy kaksi selvää perusvaihtoehtoa: joko jatketaan nykyisenkaltaista väestön ostokyvyn supistamiseen johtavaa "työllisyyspolitiikkaa", mikä johtaa monopolien mahdin lujittumiseen entisestään, tai pyritään muuttamaan koko harjoitetun talouspolitiikan suuntaa, mikä merkitsee että lähtökohdaksi otetaan työväenluokan ja muiden työtätekevien väestökerrosten etujen ja vaatimusten puolustaminen. Työllisyyspolitiikan hoitaminen muun muassa Miettusen hallituksen antaman lisäbudjetin kautta ei merkitse irroittautumista tähän asti harjoitetusta talouspolitiikasta, vaan sen jatkoa.

SKP:n 17. edustajakokouksen hyväksymässä demokraattisten voimien yhteistyöohjelmassa hahmotellaan hyvin yksityiskohtainen linja työllisyyskysymyksen hoitamiseksi työtätekevien etujen mukaisesti.

Tässä tilanteessa kaikkein keskeisimmät tehtävät ovat:

1. On tuettava kaikin keinoin työläisten taistelua parempien palkkojen puolesta.
2. On pidettävä huolta siitä, ettei suuropääomalle myönnetä työttömyyden torjumisen varjolla lisävastustusta.
3. On nostettava taistelutunnuksiksi SKP:n demokraattisten voimien yhteistyöohjelman tavoitteita; kuten irtautuminen EEC:stä, valtion liikepankin, rakennusyritysten ja tuonti- sekä vientiyrityksen perustaminen.
4. On työpaikkakohtaisesti taisteltava irtisanomisia ja poliittista syrjintää ja mielivaltaa vastaan.
5. Etenkin valtion yritysten kohdalla on kehitettävä vaatimusliike niiden irrottamiseksi STK:sta ja yksityisistä liikepankeista sekä kaikinpuolisen demokratisoimisen puolesta.
6. Rahapolitiikan osalta on vaadittava valtion liikepankin perustamista sekä valikoivaa luotonantoa, jossa turvataan pienyritysten sekä valtion yritysten luotonsaanti; Suomen Pankin asettamista tiukemmin eduskunnan valvontaan ja sen politiikan muuttamista.
7. On taisteltava ensivuoden budjettiesityksen valmistamiseksi perusrakenteeltaan työtätekevien etujen mukaisesti.

Marja Okkeri

Yleislakko 1956

Yleislakko, joka alkoi maaliskuun ensimmäisenä päivänä 20 vuotta sitten ja kesti 19 vuorokautta, toi tullessaan eräitä yllätyksiä. Ensimmäinen yllätys oli yleislakko itse. SAK:n johto oli sodan jälkeen uhannut yleislakolla neljä kertaa, mutta päätenyt aina poliittiseen ratkaisuun ja lakkouhan peruuttamiseen. Niin arveltiinkin käyvän nytkin, mutta lakko alkoi kuitenkin.

Yllätys numero kaksi oli se, että työväki läksi yhtenäisesti puolueväriin katsoen puolustamaan elinehtojaan yleislakolla, taistelemaan SDP:n oikeistojohdon vastustuksesta huolimatta 12 markan puolesta. Tilanteen taustahanan oli, että suurpääoma käytti hyväkseen vuosina 1948—49 muuttunutta poliittista tilannetta ja hyökkäsi voimakkaasti työntekijäin reaalipalkkoja, jopa nimellispalkkoja vastaan. Tähän se sai täyden tuen SDP:n oikeistojohdolta ja sitä kautta Fagerholmin hallitukselta ja SAK:n johdolta. Antikommunismin tunnuksin hyökättiin työväen taistelurivien hajoittamiseksi, työläisten ja ammatillisten järjestöjen saattamiseksi puolustuskyvyttömiksi. SDP:n johto, maan hallitus ja SAK:n johto suorittivat rikkurivärväystä, erotivat useita liittoja ja paikallisylihallituksia SAK:sta. (Ks. Olavi Pohjola, Hämäläisen kirjat, Soihtu 1/1976). Yleislakko osoitti, että tämä toiminta ei ollut tuottanut toivottua tulosta.

Yllätys numero kolme oli, että SDP:n oikeisto, joka oli puoli vuosikymmentä käyttänyt häikäilemättömästi valtaansa ammattiyhdistysliikkeessä, menetti määräämisvaltansa ja tuli useiksi vuosiksi hallituskelvottomaksi.

Yleislakon talouspoliittista taustaa

Sodanjälkeisen ajan ovat inflaatio ja devalvaatio seuranneet toisiaan ja olleet osittain myön toistensa seurauksia ja toistensa syitä. Vuonna 1949 suoritettiin kaksi perättäistä devalvaatiota, yhteensä 40 %. Tätä seurasi hintavyöry, etenkin vuonna 1950. Nousuvauhtia kuvaa, että kun keväällä 1950 palkat siidottiin uudelleen elinkustannusindeksiin, saatiin vuoden 1951 kevääseen mennessä kolme kertaa 5 %:n indeksikorotus palkkoihin.

Talouselämän vakaannuttamisen nimissä SAK:n johto suostui huhtikuussa 1951 kuuden kuukauden linnarauhaan. Lokakuussa 1951 tehtiin sitten "vakauttamissopimus", jonka nojalla hinnat ja palkat tulivat valtalain nojalla säänneltäviksi. Näillä sopimuksilla menettivät palkkatyöläiset tsekaksi aiemman palkkasäännötelypäätöksen edellyttämää 5 %:n palkankorotusta. Uuden sopimuksen mukaan palkankorotukset kiellettiin, mutta palkkoille pantiin indeksiehto: lokakuu 1951 merkittiin indeksin perusluvaksi 100 ja palkkoja piti korottaa 5 %, kun elinkustannusindeksi nousisi 5 pistettä.

Hintojen nousu hidastui, mutta kun sitä ei saatu pysäytetyksi ryhdyttiin harjoittamaan niin sanottua neljän pisteen politiikkaa. Yleisen palkankorotuksen estämiseksi maan hallitus osti valtionvaroilla pisteen tai sen kymmenes- tai sadasosan, jonka takana kulloinkin yleinen palkankorotus oli. Maan hallitus alensi tällöin tuonti- tai tullimaksuja tai tuoteveroa taikka lisäsi jonkin elintarvikkeen subventiota sen verran, että indeksin nousu estyi.

Vuodet 1954 ja 1955 olivat noususuhdanteen aikaa, mutta reaalisiokehityksen heikkoutta kuvaa, että syyskuussa 1954, jolloin elinkustannusindeksi oli edelleen pisteluvussa 104, oli teollisuus-

nessa miesten reaalityöntiansio pisteluvussa 100,3 ja naisten 99,6.

Tällöin SAK kääntyi valtioneuvoston puoleen vaatién luopumista pisteen ostamisen politiikasta. Vaadittiin, että indeksin on annettava nousta kriittisen rajan yli tai alennettava hintoja niin, että todelliset elinkustannukset laskevat lokakuun 1951 tasolle. Yleislakkouhan jälkeen suoritettiin viimeksimainitut toimenpiteet tulli- ja liikevaihtoverotoimenpiteillä sekä subventiomalla voimakkaasti maataloustuotteiden hintoja. Elinkustannusindeksi olikin marras-joulukuussa 1954 pisteluvussa 98. Näin varsin nopeasti tyhjennettiin valtion kassa työnantajien vapauttamiseksi palkkojen korottamisesta.

Samalla uusittiin palkkasäännöstelypäättös, joka antoi nyt hiukan enemmän liikkumatilaa palkkojen määräytymiselle. Niinpä teollisuustyöläisten ansiotaso nousi vuonna 1955 markkamääräisesti 6,6 % elinkustannusindeksi 3,1 %. Omalta osaltaan tähän vaikutti myös taloudellinen noususuhdanne, työvoiman kysynnän kasvu ja työpaikkakohtaiset taistelut. Mainittakoon kuitenkin, että teollisuustilastojen mukaan tuotanto vuosityöntekijää kohti nousi vuosina 1951—55 20 % eli noin 4 % vuotta kohti, työntekijäin reaaliansion noustessa vain 2 % vuotta kohti.

Syksyllä 1955 STK ja SAK sopivat palkkojen irrottamisesta indeksistä. Tällöin eduskunnan oikeistolainen vähemmistö eväsi hallitukselta valtalain vuodelle 1956. Tämän seurauksena eri piirit siirsivät säännöstelytalouden aikana kasautuneiden "patoutumien" rasitukset palkkatyöläisten maksettaviksi. Maataloustuottajat vaativat valtion subventioiden poistamista maataloustuotteilta melkein kokonaan ja maidolta kokonaan. SAK:n jyrkästä vastarinnasta ja taisteluuhastakin huolimatta tämä vietiin hallituksessa läpi tammikuussa 1956. Sosia-

lisen tutkimustoimiston laskelmien mukaan oli helmikuussa 1956 maidon hinta 39,0 % ja voin hinta 15,6 % korkeampi kuin edellisessä joulukuussa. Elinkustannusindeksi, joka joulukuussa oli pisteluvussa 101, oli helmikuussa 107.

Yleislakko yhdisti työväen voimat

SAK:ssa katsottiin työnantajat osasyylisiksi alkaneeeseen kehitykseen, eikä ammattiyhdistysliikkeellä ollut muuta mahdollisuutta kuin hakea hyvitys palkan korotusten muodossa. Neuvottelut eivät antaneet tulosta ja seurauksena oli yleislakko.

Lakko alkoi samana päivänä, jolloin Kekkonen ryhtyi hoitamaan presidentin tehtäviä. Kriittisen tilanteen vuoksi joudutettiin hallitusneuvotteluja ja Fagerholmista tuli pääministeri 3. 3. 1956. SDP:n oikeistojohto oli alun perin vastustanut lakkoa ja hallituksen muodostamisen jälkeen se alkoi toiminnan lakkoa ja sen tavoitteita vastaan, mm. pääministerin usein toistuvien radiopuhein.

Koko työväenliike koki tällöin suuren yhtenäistymisen ja sen pohjalla tehoikaan lakkovartiointin sekä mielenosoitusliikkeet. Alkuaan SDP:n johto hylkäsi kokonaisuudessaan työläisten taistelumielenosoitukset kutsuen niitä halveksivasti "torikokouksiksi". Lakkolaiset osallistuivat kokouksiin sankoin joukoin ja kommunistit antoivat niille varauksetoman tuken. Lakon aikana lakkoliikkeen johdossa olleet sosialidemokraatit joutuivat tarkistamaan kantansa näihin "torikokouksiin". Syitä oli kaksi: muuten he olisivat jääneet liikkeestä syrjään ja toiseksi työnantajien ja valtiovalan härkäpäinen vastarinta pakotti kehittämään joukkoliikettä ja mielenosoituksia. Tämä merkitsi uutta yhdentymistä — uutta nosua lakkolaisten yhteistoiminnalle, yhteisesti järjestettyjä mielenosoituksia.

Huipputapahtuma oli 16. lakkopäivänä, jolloin Helsingissä kokoontui marssien 50 000 lakkolaista, Tampereella 20 000 jne.

Maan hallitus ja sd-oikeisto työläisten ja ay-liikkeen pyrkimyksiä vastaan

Työläisten taistelun ja sen kehittymisen tuloksena neuvottelut lakon lopettamisesta aloitettiin vakavasti ja lakko päättyi kestettyään 19 päivää. Lakolla saavutettiin vaadittu 12 markan korotus tuntipalkkoihin ja lisäksi 3 %:n korotus tuottavuuden nousun perusteella. Maan hallitus hoiti kuitenkin asiat niin, että vaikka lakko voitettiin, voidaan sanoa rauhanteossa hävityn.

Fagerholmin hallitus solmi kapitalistien etujärjestöjen kanssa tuolloin siitä, että yritysten käyttöomaisuuden poistooikeuksia lisätään ja varastoille tulee täysi aliarvostamisvapaus, sekä verotuksessa annetaan valtava helpotus. Helpotusten merkitys näkyy esimerkiksi siinä, että kun yhtiöt maksoivat vielä 1956 veroa 3 % bruttoliikevaihdoistaan, on tuo prosentti nyt alle yhden. Kapitalistit saivat siis pysyviä etuja, kun taas työläisiltä vietiin saavutettu reaali-palkan korotus varsin nopealla hintojen nostamisella.

Porvarit ja jotkut sd-johtajat ovat pitäneet Yleislakon tulosta malliesimerkkinä siitä, ettei kannata tapella palkkojen korotuksen puolesta, koska ne kuitenkin johtavat vastaaviin hintojen korotuksiin. Palkankorotukset eivät kuitenkaan noita hinnankorotuksia aiheuttaneet, vaan maan hallituksen toimenpiteet. Vuosina 1952—55 valtion varoilla suoritetuilla kapitalisteille edullisilla indeksin pisteiden ostoilla oli valtion kassa saatettu heikkoon tilaan. Nyt sitä heikkennettiin taas alentamalla suuryhtiöiden verotusta. Niinpä hallitus joutuikin valtion kassa-

tilanteen korjaamiseksi — kun sitä ei haluttu tehdä kapitalistien varoilla — korottamaan eräiden tuotteiden ja palvelusten hintoja ja maksuja ja syksyllä 1959 edelleen poistamaan elintarvikkeilta suuren määrän subventioita — siis myymään ne pisteet, jotka se oli aiemmin ostanut.

Mielenkiintoinen yksityiskohta on, että palkkoille tuli yleislakon tuloksena eräänlainen indeksiehto, joka oli melkein yhtä hataraa kuin nykyisen tulopoliittisen sopimuksen syyskuun tarkistus. Vuonna 1956 sovittiin, että mikäli elinkustannusindeksi kohoaa sopimuskaudella viisi prosenttia, ryhtyvät SAK ja STK neuvottelemaan mahdollisesta lisäpalkan korotuksesta. Tämä tilanne tuli samana syksynä. SAK haastoi STK:n neuvotteluun, mutta STK ilmoitti, ettei se suostu penninkään korotukseen. SAK syytti STK:n johtoa sopimuksen rikkomisesta, mutta tämä vastasi, etteivät he ole palkankorotusta luvanneetakaan — ovat luvanneet vain neuvotella ja sen he ovat täyttäneet viimeistä piirtoa myöten. Tämänkin vuoden syksyllä käydään tarkistusneuvottelu työrauhavelvoitteen voimassa ollessa ja on varmaa, että tuloksen voi tuottaa vain työläisjoukkojen omaaloitteinen aktiivisuus.

Perussyy yleislakon tulosten nopeassa menettämisessä oli SDP:n johdon kielteinen asenne. Tämän totesi mm. SAK:n työvaliokunnan kommunistisen ryhmän nimissä maaliskuussa 1960 julkaistu lentolehtinen "SAK yhtenäiseksi ja voimakkaaksi". Siinä sanottiin, että SDP:n "johtoa tukeneiden ay-johtajien toimesta organisoitiin amattiyhdistysliikkeemme sisälle tuota pikaa oppositior ryhmä, joka ryhtyi hajotustoiminnallaan tukemaan suurpääomapiirien hyökkäystä yleislakolla saavutettujen tulosten mitätöimiseksi."

Yleislakon vaikutuksista SDP:n sisällä samainen lehtinen totesi: "SAK:n työvaliokunnan useimpien sosdem. jäsenten

silloin osoittama itsenäisyys ja asennoituminen työläisten palkankorotusvaatimusten puolelle saattoi heidät avoimiin erimielisyyksiin puolueensa johdon, lähiin Tannerin—Leskisen—Lindblomin linjan kanssa. Puoluejohtoa ei miellyttänyt työläisten yhtenäinen ja yksimielinen taistelu. Leskinen kaipasi poikkeustilan julistamista yleislakon tukahduttamiseksi ja Lindblom, silloinen SAK:n pääsihteeri, leimasi myöhemmin avoimesti SAK:n edustajakokouksen mukaiset vaatimukset elinkustannusten nousua vastaavista palkankorotuksista "harhakuvitelmiiksi".

Työväen yhtenäisyyspyrkimys hajoittajien voimia vahvempi

Yleislakko joudutti SDP:n sisällä kyteiden erimielisyyksien leimahtamista ilmieliekkiiin ja puolueen hajoamista. SDP:n oikeistojohto menetti siinä yhteydessä määräysvaltansa ay-liikkeessä. Asiantilan puoluejohto pyrki korjaamaan perustamalla SAK:lle rinnakkaisjärjestön SAJ:n murskatakseen SAK:n. Se ei kuitenkaan onnistunut. SAK:n johtavan roolin säilymisessä oli ratkaisevaa, että työväki oli juuri kokenut yhteisesti taistelun ja voimia yhdistäneen yleislakon ja

että SKP:n johto ja jäsenistö taistelivat päättäväisesti yhtenäisyyden puolesta. Käytännön kokemuksen perusteella joukot tiesivät, että ay-liikkeen taisteluvoi- ma heikkenee, jos valtiomonopolistiseen kapitalismiin yhdentynyt SDP:n oikeistojohto pääsee uudelleen määräävään asemaan ay-liikkeessä.

Yleislakko osoitti, että työväenluokka on tarpeen tullen valmis tiivistämään taistelurivinsä ja torjumaan hajottajat. Taistelu osoitti myös kuinka välttämättömyy- tönä on saavutettujen voittojen puolustaminen.

Voidaan myös todeta, että ainakin osittain ovat oikeassa ne, jotka sanoivat yleislakon muistuttaneen karpästen ampumista tykillä. Samaan tulokseen, 12 markan palkankorotukseen olisi päästy paljon pienemmällä työläisten taisteluvoi- man kuluttamisella, hyökkäämällä keskitetyllä taistelulla kapeammalla, mutta monopolikapitalisteille kipeää tekevällä sektorilla toisten alojen työläisten antaessa moraalisen ja taloudellisen tukensa. Yleislakkoaseen käyttäminen edellyttää suurempia tavoitteita, taloudellisten ohella myös poliittisia — pysyvien voittojen valtaamista monopolikapitalisteilta.

Olavi Pohjola

Lukijat ovat aiheellisesti toivoneet Soihdun jälleen kirjoittavan opiskelija- liikkeen kysymyksistä. Pyrimme vastaamaan toiveeseen jo lähinumeroissa. Sitä ennen rohkenemme kysyä lukijoiltamme:

Joko olet hankkinut ja tarkkaan tutkinut

SOL:n hallituksen

Toimintaselostuksen

10. liittokokoukselle

Siinä on kokonaisvaltainen analyysi opiskelijaliikkeen tärkeimmistä kysymyksistä.

112 sivua, 8 markkaa, vielä saatavana SOL:sta

3. linja 7 b 37 00530 Helsinki 53

Kirjoja

Marxilais-leniniläisen kirjallisuuden päivät

Huhtikuun viimeisellä viikolla järjestetään Sosialistisen Opiskelijaliiton aloitteesta Marxilais-leniniläisen kirjallisuuden päivät. Aloitteeseen ovat yhtyneet muun muassa Kulttuurityöntekijöiden liitto, Suomen Tutkijaliitto, USNL ja lukuisat puoluejärjestöt. Päivistä pyritään muodostamaan jokavuotinen tapahtuma.

Viimeaikaiset poliittiset tapahtumat — niin kansainväliset (ETYK, NKP:n ja muiden puolueiden edustajakokoukset) kuin kotimaisetkin (Miettusen hallitus, lama) — ovat nostaneet ideologisen väittelyn ja propagandan keskeisiksi teemoiksi kysymyksiä, jotka liittyvät erotamattomasti itse työväenluokan maailmankatsomuksen, kommunistisen liikkeen aatteellisen perustan kulmakiviin: demokratia ja vapaus sosialismissa, proletariaatin diktatuuri, vallankumous ja reformit, kapitalismin tulevaisuus yhteiskuntajärjestelmänä, palkankorotukset, hinnat, hyvinvointi... Olenneista on, että kaikki kysymykset samalla koskevat itse marxismi-leninismää maailmankatsomuksena ja teoriana: onko se dogmi vai tiedettä, vanhentunut vai elinkykyinen; kaipaako se luovaa uudistamista; yhteinäinen vai monia eri lähtökohtia sisältävä jne. Ja lopuksi: kuka, tai mikä yhteiskunnallinen liike edustaa marxismin perinnettä.

Toisin sanoen: käynnissä oleva aatteellis-poliittinen taistelu asettaa kommu-

nistisen liikkeen tehtäväksi osoittaa marxismi-leninismiin tieteellisyys; osoittaa että tämä sosialismin ja kommunismin rakentamisessa ja vallankumousvoimien taistelussa sovellettu ja kehittyvä, tieteen tuloksista rikastuva oppi on ainoa oikea, ja ainoa vallankumouksellinen teoria.

Lenin kirjoitti, että ilman vallankumouksellista teoriaa ei ole vallankumouksellista liikettäkään. Myös porvaristo on oppinut tämän totuuden. Se ymmärtää, että vallankumousliikkeen aatteellinen pirstominen johtaa myös sen poliittiseen ja järjestölliseen pirstoutumiseen.

Marxilais-leniniläisen kirjallisuuden Päivien tarkoituksena on tehdä keskiteytsti tunnetuksi marxismi-leninismiin peruskysymyksiä ja kommunistisen politiikan perusteita. Erittäin suuri sija annetaan marxismin klassikoille, Marxin, Engelsin ja Leninin tunnetuimmille (ja helposti saataville) teoksille. Näin monestakin syystä. Perussyy on yksinkertaisesti se, että marxismi-leninismiin perustajien teoksissa on esitetty teorian perusajatuksella tavalla joka ei kaipaakaan lisäargumentteja tai selitteleviä anteeksipyyntöjä. Klassikoiden teokset ovat parasta ja vakuuttavinta propagandaa marxismi-leninismiin puolesta.

Päivien tärkein toimintamuoto on kirjallisuuden myynti ja esittely. Mutta samalla tavoitteena on yhdistää siihen mitä erilaisimpia toimintamuotoja ja kytkeä Päivät muuhun järjestöme normaaliin toimintaan. Tärkeintä on että kampanjan tuloksena marxilais-leniniläinen kirjallisuus tavoittaisi yhä laajenevan lukijapiirin ja vakuuttaisi heidät välittämättömyydestä perehtyä syvemmin marxilaisuuden aatteisiin, tekisi heistä marxismi-leninismiin ikuisia opiskelijoita.

Asko Helminen

Vieraantuminen Marxilla ja Israelilla

Joachim Israel: Vieraantuminen, Marxista nykysosiologiaan. Suomentanut Tuomas Takala, Tammi 1974.

Viimeisten puolentoista vuosikymmenen aikana on läntisissä kapitalistisissa maissa voitu havaita eräänlainen "nuori-Marx"-renessanssi. Taustana on marxilaisuuden vastustajien kaksinainen suhtautuminen tieteelliseen sosialismiin. Joko hyökätään marxismia vastaan ja pyritään sen jäännöksettömään kumoamiseen tai yritetään nostaa esiin Marxin tuotannon "myönteisiä puolia" ja asettaa ne marxismi-leninismii (ts. meidän aikamme reaalista marxismia) vastaan. Tämä on ideologisen tason heijastusta Leninin kuvaamasta porvariston "väkivallan menetelmän" ja "liberalismin menetelmän" välisestä suhteesta.

Kun Marxin "Taloudellis-filosofiset käsikirjoitukset" vuodelta 1844 ilmestyivät ensi kertaa vuonna 1932, niihin tarrasivat nimenomaan reformistiset ja sosialidemokraattiset kirjoittajat, eivät militanttien antikommunistiset ideologit. Niinpä sosialidemokraatit S. Landshut ja J. Mayer yrittivät jo samana vuonna osoittaa, että Marxin käsikirjoitusten merkitys pillee siinä, että ne avaavat tien marxilaisuuden "uuteen käsittämiseen" eettisen sosialismin hengessä. Tämän tulkinnan reaalinen arvo punnittiin pian. Mainittujen kirjoittajien arvio ilmestyi Leibzigissä vuotta ennen Hitlerin valtaannousua. Näin jälkikäteen on helppo havaita, ettei tällä marxismin "eettisyyden" pohtimisella ollut merkitystä tuolloin ajankohtaisen reaalisen, käytännöllisen humanismin, toisin sanoen antifasistisen taistelun kannalta, pikemminkin päinvas-

toin. Porvariston "väkivallan menetelmä" pyyhkäisi pois nämä spekulatiot ja niiden uusi tuleminen tapahtui vasta 1960-luvulla. Israelin kirja liittyy samaan käsitykseen Nuoresta Marxista, ja on "humanismeineen" realiteettien edessä yhtä avuton kuin edeltäjänsä.

Todettakoon, että Marxin käsikirjoitusten ilmestyessä Marx-Engels Gesamtausgabessa (MEGA) oli kyseessä sensaatio sanan parhaassa mielessä. Saatiin huomattavaa lisävalaistusta Marxin nuoruuden kehitykseen. Nämä Pariisissa laaditut käsikirjoitukset sisältävät enimmäkseen englantilaisten ja ranskalaisten taloustieteilijöiden teoksista laadittuja muistiinpanoja sekä näiden oppien selvittelyä ja kritiikkiä. Mutta niissä arvioidaan perusteellisesti myös Hegelin Phänomenologie des Geistes-teosta.

Vieraantumisen käsitteen historiasta

Käsitteellä on pitkä esihistoria. Luonnonoikeudellisissa yhteiskuntasopimusteorioissa (Hobbes, Rousseau) sillä tarkoitetaan yksilön - alkuperäisten vapauksien "luovuttamista" suvereenille (hallitsijalle) tai kansalle. Klassisessa englantilaisessa poliittisessa taloustieteessä alienation merkitsee jonkin esineen antamista pois tuottajan käsistä.

Klassisessa saksalaisessa filosofiassa käsite saa näitä konkreettisia merkityksiä syvällisemmän luonteen. Fichtellä alkupe-
räinen "Minä", subjekti, asettaa "Ei-minän", objektin. Ei-minä on vieras Minälle, muttei siitä riippumaton vaan Minän "tuottama". Näin Fichte voi perustella ehdottoman varman tiedon mahdollisuuden. Näin hänen ei tarvitse postuloida objektiivista todellisuutta (ts. pelkästään olettaa, että se on olemassa), vaan hän voi johtaa sen Minästä (joka on varma: "ajattelen, olen siis olemas-

sa"). Hän antaa näin Ei-minälle, so. ulkomaailmalle ehdottoman varmuuden — tosin kyllä, subjektiivisuuden puitteissa. Ulkomaailma on Fichtelle Minän vieraantumista itsestään.

Hegel taas asettaa filosofisessa systeemissään vieraantumisen keinoksi, jonka avulla absoluuttisen hengen itseliikunta toteutuu. Hegel haluaa suorittaa tietoisuuden deduktion samaan tapaan kuin Fichte dedusoi ulkomaailman. Mutta jotta henki voisi tulla tietoiseksi itsestään (so. subjektiiviksi), täytyy sillä ensin olla objekti. Hegel ratkaisee tämän siten, että hän selittää hengen olemukseksi toiminnan. Henki tekee itsensä objektiksi, ts. vieraantuu itsestään, muuttuu toisnolemiseksi. Henki vieraantuu eri objektiivisuuden muodoiksi: luonnoksi, historiaksi, sivistykseksi, moraaliksi, kansalaisyhteiskunnaksi, valtioksi ja kumoaa näin vieraantumisensa, palaa takaisin itseensä.

Ludwig Feuerbach kehittää Hegelin teoriaa suhteellisen kapea-alaisesti. Kun Hegelille koko inhimillisen kulttuurin ja yhteiskuntaelämän kehitys oli vieraantumisen muotojen kehitystä ja vieraantuminen kumotaan tietoisuuden ja tajunnan piirissä (jossa henki siis "palaa" itseensä), keskittyi Feuerbach pääasiassa uskonnon kritiikkiin. Ihminen vieraannuttaa oman reaalisen, aistimellisen "lajiolemuksensa" transsendenttiin, tuonnepuoleiseen. Ihmisen omat voimat ilmenevät hänelle yliluonnollisina, jumalallisina voimina: ihminen "luovuttaa" omat attribuutinsa kuvittelemalleen jumalalliselle olennotle. Feuerbach on tyypillinen antropologisti, hän selittää ihmisen ominaisuudet "luonnollisiksi", ei yhteiskunnallisiksi. Tältä kannalta Hegelin kritiikki jää rajoittuneeksi (vrt. Marxin teesit Feuerbachista).

Tätä taustaa vasten tulee tarkastella Marxin 1844-käsikirjoituksia. On myös huomattava, että niissä on vielä paljon

Feuerbachin antropologismien vaikutteita. Taloustieteellisessä mielessä niitä ei voi asettaa Marxin kypsän kauden tuotannon rinnalle, onhan esimerkiksi lisäarveteorian keksiminen vielä kaukana edessä.

Käsikirjoitusten keskeisimpiä teoreettisia löytöjä on vieraantuneen työn käsite. Sitä ei sellaisenaan esiinny Hegelillä eikä Feuerbachilla. Marx liittyy Feuerbachin kritiikkiin siinä, ettei hän kiellä tajunnan vieraantuneiden muotojen olemassaoloa (Feuerbachilla uskonto), mutta vieraantunut työ on hänen oma löytönsä. Marx päätyy siihen tutkiessaan yksityisomistuksen synnyn syitä. Marx kirjoittaa: "Työläinen tulee sitä köyhemmäksi, mitä enemmän hän tuottaa rikkautta... Tämä tosiasia ilmaisee ainoastaan seuraavan: se esine, jonka työ tuottaa, sen tuote, on vastakkain työn kanssa vieraana olemuksena, tuottavan työn tekijästä riippumattomana mahdina..." Marx korostaa, ettei yksityisomistusta synnytä työ yleensä, vaan eräs sen historiallisesti määräytynyt muoto, vieraantunut työ. Tietyissä historiallisissa oloissa (joita hän ei vielä spesifioi) ihmisen työn tulokset asettuvat häntä vastaan vihamielisenä voimana.

Marxilla esiintyy jo tuolloin muotoiluja, jotka osoittavat, että hän oli jo ohittamassa Feuerbachin antropologismien. Luonnehtiessaan työtä (aineellista tuotantoa) ihmisen "lajielämäksi" Marx toteaa samalla, ettei ihminen ole "ainoastaan luonnonolemus, vaan inhimillinen luonnonolemus", ts. tuotanto on yhteiskunnallinen prosessi. Feuerbach oli sanonut, että ihminen on osa luontoa; Marx taas toteaa, että ihmisen ja muun luonnon yhdyssiteenä on yhteiskunnallinen tuotanto. Yksilön hän kuitenkin vielä käsittää antropologistisesti puhuen ihmisen "lajiolemuksista", josta ihminen on historian kulussa vieraantunut. Myöhemmin Marx luopuu "lajiolemuksen" käsit-

teestä, ja katsoo ettei ihmisellä ole mitään ennakolta annettua "olemusta", joka voitaisiin määritellä muutamien sanakääntein. Ihminen on olento joka tulee joksikin yhteiskunnallisessa kehityksessään, hän on yhteiskunnallisten suhteiden kokonaisuus. Ihmistä ei voi määritellä edes "yhteiskunnalliseksi olennoksi", sillä ihminen tekee myös yhteiskunnallisuutensa. Spinozan terminologialla ihminen on marxilaيسessa teoriassa causa sui, "oman itsensä syy".

Israel ja marxilainen vieraantumisteoria

Esitettyä taustaa vasten Israelin asettamukset paljastavat kestäättömyytensä. Hän korostaa aivan oikein, että nuoren Marxin teoriassa on filosofis-antropologisia piirteitä, jotka tekevät siitä epärealistisen. Mutta hän samaistaa virheellisesti nuoren Marxin teorian feuerbachilaisuuteen. Hän sivuuttaa myös sen, että jo "Pyhässä perheessä" ja "saksalaisessa ideologiassa" Marx (ja Engels) kritikoivat alempia näkemyksiään.

Tässä kohdassa Israel tekee merkillisen kääntein. Hän toteaa, että teorian täytyy olla normatiivinen, arvolähtökohdille pohjautuva. Koska nuoren Marxin "antropologiset" teorian eivät kestä, on "filosofis-antropologinen teoria muutettava sosiologis-normatiiviseksi teoriaksi" (s. 303). Israelin normatiivisuuden vaatimus juontaa juurensa uskantilaisen "eettisen sosialismin" asettamuksesta, että tieteenharjoituksen tulee välttämättä pohjautua viime kädessä joihinkin transsendentaalisiin postulaatteihin ("normeihin", "arvoihin"), joita ei enää voi teoreettisesti perustella. Israelille ihminen ei ole tämänpuoleinen "causa sui", vaan olio joka rakentaa toimintansa käytännöllisen järjen postulaatille. Näin tieteellinen tutkimus ihmisen nykyisestä tilasta ja tule-

vista tarpeista ei ole yhteiskunnallisten suhteiden konkreettista tutkimista, niiden itseliikunnan ajatuksellista uusintamista, vaan sen tarkastelua, vastaavatko ne tiettyjä (jostakin temmattuja) moraalisia, normatiivisia postulaatteja.

Toinen omituisuus Israelilla on, että hän hyppää suoraan nuoren Marxin vieraantumisteorioista Lukácsin reifikaatio-termin. Hän haluaa korvata Marxin termin "vieraantuminen" (Entfremdung) uudella käsitteellä "reifikaatio", esineellistyminen (Verdinglichung). Tässä yhteydessä hän sivuuttaa Marxin myöhemmässä tuotannossa, ennen kaikkea "Pääomassa" olevan vieraantumisongelman kehittelyn. Kuten T. I. Oizerman toteaa kirjassaan "Marxin taloudellis-filosofiset käsikirjoitukset ja niiden tulkinat" "kypsan marxilaisuuden tuotteissa vieraantumisen käsite vapautuu täysin antropologisesta sisällöstään (so. ihmisen luonnollisuuden olemuksen vieraantumisen kuvitelmasta) ja sitä kehitetään konkreettishistoriallisena kategoriana. Marxin Pääoman I osassa esitetty tavarafetismin teoria on juuri tällainen käsitteen konkretisointi. Israel kuitenkin erehtyy luullessaan (ss. 78—79) tämän merkitsevän samaa kuin vieraantumiskäsitteen "sosiologisointi", ts. sen muuttumista erillistieteelliseksi kategoriaksi. Kyseessä ei ole vieraantumisen siirtyminen jonkin tieteenalan erityisongelmaksi, vaan tietyn taloudellisen yhteiskuntamuodostuman konkreettiseksi ilmiöksi.

Lisäksi vieraantumiskäsite ei kypsään marxilaisuuden tuotannossa ilmene pelkästään tavarafetismin hahmossa. Kapitalistisessa tuotannossa abstrakti työ "vieraantuu" konkreettisesti, vaihtoarvo käyttöarvosta, raha tavarasta. Tuotantovälineiden muuttuminen pääomaksi merkitsee niiden "vieraantumista" todellisista tuottajista. Pääomassa on kokonainen kategorioiden ja käsitteiden systeemi, jo-

ka tavalla tai toisella liittyy vieraantumisen problematiikkaan. Näissä kaikissa muodoissa tarkastellaan vieraantumisen kapitalistista muotoa. Se ei ole enää spekulatiivisen universaali kategoria, jolla voidaan selittää kaikki. Se on konkreettisesti sovellettava.

Tässä on Lukácsin esittämän ja Israelin omaksuman "reifikaatio"-termin puutteellisuus. Se on liian yleinen. Melkein kaikki porvarillisen yhteiskunnan ilmiöt voidaan saattaa tämän kategorian yhteyteen ja varustaa lapulla "tämä on reifikaatiota". Lukácsin käsitteen muodostukseen on vaikuttanut paitsi tavara-fetisismi-analyysin yksipuolinen omaksuminen, myös Max Weberin ja Simmelin teoriat.

Israelin kohdalla reifikaatiokäsitteen sosiologisoiminen johtaa siihen, että se irta-
toaa yhteiskuntataloudellisesta perustastaan. Hän voi heiluttaa käsitettään yhtä suruttomasti niin kapitalismin kuin sosialismin kohdalla. Tähän hän pääsee kritikoimalla marxilaista vieraantumisteoriaa — ts. omaa näkemystään siitä — jonka mukaan vieraantumisen perussyö olisi "tuotantovälineiden yksityisomistus". Sattuu kuitenkin olemaan niin, että vieraantumista kapitalismissa synnyttää nimenomaan tuotantoprosessin luonne so. laajennettu uusintaminen pääoman arvonlisäyksenä, eikä kukaan abstrakti yksityisomistuksen kategoria.

Näyttää myös siltä, että Israel on sotkenut toisiinsa kaksi eri seikkaa: ihmisen ja luonnon välisen aineenvaihdunnan (subjekti-objekti-dialektiikan) inhimillisen olemassaolon pysyvänä edellytyksenä ja tämän suhteen kapitalistisen muodon. Hän unohtaa, että kaikki inhimillinen toiminta on tavalla tai toisella työn esineellistämistä. Koko kulttuuri on esineellistynyttä ihmistyötä, tulosta yhteiskunnallisen ihmisen luontoon kohdis-

tamasta herkeämättömästä muokkaustyöstä, jossa luonnonolioita muutetaan ihmisen tarkoituksiin sopiviksi (tietoisesti: siksi voimme nimittää materiaalista kulttuuria myös "esineellistyneeksi logiikkaksi"). Tässä mielessä voimme sanoa, että kaikki inhimillinen toiminta on "reifikaatiota". Kuitenkin tämä esineellistäminen on inhimillisen olemassaolon edellytys. Siksi marxilais-leniniläiset eivät pyrikään kumoamaan "esineellistymistä yleensä", vaan sen tietyn muodon, sen porvarillisessa yhteiskunnassa saaman ihmisviihamielisen muodon. Kyseessä on konkreettinen muoto, joka kumotaan konkreettisella toiminnalla.

Vesa Oittinen

Numeron kirjoittajia

Taisto Sinisalo on SKP:n varapuheenjohtaja, osallistui SKP:n valtuuskunnassa NKP:n 25. edustajakokoukseen. Alpo Halonen on SDNL:n järjestösihteeri, sen keskushallituksen ja sihteeristön jäsen, toiminut Terän ja Toverin päätoimittajana. Hannu Vuorio on SKP:n poliittisen toimikunnan jäsen ja SDNL:n varapuheenjohtaja. Jan Otto Andersson on pol. lic., Suomen akatemian tutkija, Suomen Rauhanpuolustajain Turun piirijärjestön puheenjohtaja ja on kirjoittanut väitöskirjan epätasal-
sesta vaihdosta. Marja Okkeri on fil. kand. ja tutkija Helsingin työvoimapiirissä. Olavi Pohjola on SKP:n ammatillisen jaoston jäsen ja toiminut SAK:n toimitsijana. Asko Helminen on SOL:n valistussihteeri. Vesa Oittinen on valt.yo. ja hänen tiliillään on muun muassa lukuisia artikkeleita ja suomennoksia.

Dokumentteja

NKP:n 25. edustaja- kokouksen rauhanohjelma

Vuonna 1971 pidetty NKP:n 24. edustajakokous esitti kuuluisan kuuden kohdan rauhanohjelman. Tänä keväänä, kun pidettiin 25. edustajakokous, tuo ohjelma oli toteutunut hämmästyttävän täydellisesti — Vietnamin voitto ja ETYK: siinä vain pari tärkeintä saavutusta. Ohjelman toteutuminen on osoitus NKP:n kyvystä hahmottaa realistisesti ja oikein taistelun tehtävät. Siksi on syytä perehtyä NKP:n 25. edustajakokouksen esittämiin uusiin, tämän hetken tehtäviin. Julkaisemme NKP:n 25. edustajakokouksen hyväksymästä Leonid Iljitš Brežnev'n esittämästä keskuskomitean toimintaselostuksesta otteen, jossa esitettiin NKP:n rauhanohjelma. — Toimitus.

Rauhan ja kansainvälisen yhteistyön, kansojen vapauden ja riippumattomuuden puolesta käytävän taistelun ohjelma

Arvioidessaan maamme kansainvälistä asemaa sekä maailmantilannetta Keskuskomitea on päätenyt siihen tulokseen, että jatkuva taistelu rauhan, kansojen vapauden ja riippumattomuuden puolesta vaatii nykyään ratkaisemaan ensi sijassa seuraavat ajankohtaisiksi käyneet tehtävät:

— Samalla kun lujitetaan sosialististen veljesvaltioiden yhtenäisyyttä ja kehitetään niiden kaikinpuolista yhteistoimintaa uuden yhteiskunnan rakennustyössä on lisättävä niiden yhteistä aktiivista panosta rauhan lujittamiseen.

— On pyrittävä lopettamaan yhä kasvava ja maailmalle vaarallinen aseistautumiskilpa ja ryhdyttävä aikaansaatuun asevarastojen supistamistoiimiin, aseistariisuntaan. Tässä tarkoituksessa tulee:

a) tehdä kaikki voitava, jotta Neuvostoliiton ja USA:n välisen strategisen aseistuksen rajoittamista ja supistamista koskevan uuden sopimuksen valmistelu vietäisiin päätökseen ja solmittaisiin kansainväliset sopimukset ydinasekoekielujen yleisestä ja täydellisestä lopettamisesta, kemiallisen aseiden kieltämisestä ja hävittämisestä, uudentyyppisten joukkotuhomavälineiden luomisen kieltämisestä samoin kuin sotilas- ja muissa vihamielisissä tarkoituksissa harjoitettavan luontoon vaikuttamisen kieltämisestä;

b) ryhtyä uusiin ponnistuksiin Keski-Euroopassa olevien asevoimien ja aseistuksen supistamista koskevien neuvotteluiden aktivoimiseksi. Sen jälkeen kun tällä alalla on päästy sopimukseen ensimmäisistä konkreettisista toimenpiteistä, tulee seuraavina vuosina jatkaa mainitulla alueella jännityksen lieennytyä sotilaallisella alalla;

c) pyrkiä siihen, että sotilaskasvojen jatkuva kasvu, joka on nykyään tunnusomaista monille valtioille, vaihtuisi sotilaskasvojen järjestelmälliseksi supistamistoiimiksi;

d) ryhtyä kaikkiin toimenpiteisiin maailmanlaajuisen aseistariisuntakonferenssin koolelutsumiseksi mitä pikimmin.

— keskittää rauhantahtojen valtioiden ponnistukset jäljellä olevien sodanpesäkkeiden hävittämiseen, ennen kaikkea Lähi-Idän kysymysten oikeudenmukaiseen ja kestäväan järjestelyyn. Tämän järjestelyn yhteydessä tulee asianomaisten valtioiden käsitellä kysymys aseistautumiskilvan lopettamisen edesauttamisesta Lähi-Idässä.

— Tehdä kaikki voitava kansainvälisen jännityksen lieentymiskehityksen syventämiseksi, sen toteuttamiseksi valtioiden välisen molemmin puolin edullisen

yhteistyön konkreettisissa muodoissa. On noudatettava aktiivisesti linjaa, joka tähtää ETYK:n päätöksiäkirjan täydelliseen toteuttamiseen ja rauhanomaisen yhteistyön kehittämiseen Euroopassa. Rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteen mukaisesti on kehitettävä johdonmukaisesti edelleen pitkäaikaisia ja keskinäisesti hyödyllisiä yhteistyösuhteita eri aloilla — politiikan, talouden, tieteen ja kulttuurin alalla — Amerikan Yhdysvaltoihin, Ranskaan, Saksan Liittotasavaltaan, Englantiin, Kanadaan sekä Japaniin ja muihin kapitalistisiin valtioihin.

— Toimia siihen suuntaan, että Aasian turvallisuus varmistetaan tämän maanosan valtioiden yhteisten ponnistusten pohjalla.

— Pyrkiä solmimaan yleismaailmallinen sopimus, joka kieltää voiman käytön kansainvälisissä suhteissa.

— Yhtenä tärkeimpänä kansainvälisenä tehtävänä on pidettävä siirtomaasorron kaikkien jäänteiden, kansojen tasa-arvoisuuteen ja riippumattomuuteen kohdistuvien hyökkäilyjen, kolonialismin ja rotusorron kaikkien pesäkkeiden täydellistä hävittämistä.

— Pyrkiä tekemään loppu syrjinnästä ja kaikista keinotekoisista esteistä kansainvälisen kaupankäynnin piirissä ja hävittämään kaikki kansainvälisissä taloussuhteissa esiintyvät eriarvoisuuden, saneluvallan ja riiston ilmentymät.

Toverit, tällaisia ovat tärkeimmät tehtävät, joiden ratkaisemista meidän vakaumuksemme mukaan rauhan, kansojen turvallisuuden ja koko ihmiskunnan edistyksen edut nykyoloissa vaativat. Pidämme näitä ehdotuksia puolueen 24. edustajakokouksen esittämän Rauhanohjelman elimellisenä jatkona ja kehittelynä, rauhan ja kansainvälisen yhteistyön, kansojen vapauden ja riippumattomuuden puolesta käytävän taistelun jatko-ohjelmaksi. Tulemme suuntaamaan maamme ulkopoliittikan näiden tehtävien ratkaisemiseen ja olemaan tässä yhteistyössä muiden rauhantahtojen valtioiden kanssa.

Sallikaa tuoda julki vakaumus, että ulkopoliitikamme ylevät tavoitteet saavat osakseen laajaa ymmärtämystä ja kannatusta maapallon kaikkien rauhantahtojen ja edistyskellisten voimien, kaikkien rehellisten ihmisten taholta.

Poliittinen kalenteri

1. 1. — 15. 3. 1976

Kansainväliset tapahtumat

Tammi-helmikuu: Angola voittaa

Jo viime vuoden puolella MPLA:n johtaman Angolan Kansantasavallan asevoimat olivat pysäyttäneet Etelä-Afrikan rasistihallituksen joukkojen, imperialistisista maista värväytyjen palkkasotureiden ja angolalaisten hajotusjärjestöjen joukkojen hyökkäyksen ja aloittaneet etene-
misen. Tammikuun toisella viikolla vapautusarmeija valtasi pohjoisessa FNLAN päämajan sijoituspaikan Camonan ja tärkeän Negagan lentotukikohdan. 3. viikolla suurin osa pohjoisesta oli vapautettu ja kansanarmeija suuntautui etelä- ja itärintamille. 8. 2. vapautettiin Angolan toiseksi suurin kaupunki Huambo (Nova Lisboa), FNLA:n—UNITA:n ”pääkaupunki”. Maaliskuun alkuun mennessä MPLA valvoi käytännöllisesti katsoen koko Angolaa. Etelässä Cunenen patorakennusalueella oli vielä Vorsterin hallituksen joukkoja. (Ks. karttaa Soihtu 1/76 s. 25).

Angolan kansantasavallan kansainvälinen asema vahvistui nopeasti. 10.—13. 1. pidettiin Addis Abebassa Afrikan yhteisyyssjärjestön OAU:n huippukokous, jossa 22 jäsenvaltiota kannatti Angolan Kansantasavallan tunnustamista 22:n esittäessä vielä kolmen ”vapautusliikkeen” sovittelevia ja kahden (Eiopian ja Ugandan) pidättäytyessä. 11. 2. Angolan kansantasavallasta tuli OAU:n 47. jäsen, järjestön jäsenmaiden enemmistön tunnustettua MPLA:n johtaman hallituksen. Helmikuun 15. päivään mennessä 60 valtiota tunnusti Angolan, 22. 2. mennessä niitä oli jo yli 80. Ranska tunnusti ensimmäisenä EEC-maana Angolan 17. 2. Alankomaat ja Tanska tunnustivat 18. 2. Suomi ehti vasta näiden jälkeen. — Ks. analyysi Soihtu 1/76.

Espanjan työtätekevät liikehtivät fasismia vastaan

Espanjassa voimistuu työtätekevien joukkotoiminta sosiaalisten ja taloudellisten parannusten sekä demokraattisten oikeuksien puolesta. Keskeisiä ovat vaatimukset poliittisten vankien vapauttamisesta ja demokraattisten järjestöjen toimintaoikeuksien saamisesta. Tammi-maaliskuussa on ollut lukuisia osanottajamäärittäviä satoihin tuhansiin nousevia lakkotaisteluita, kuten Madridin metrotyöläisten lakko tammikuun alussa, yli 200 000 työläisen lakko tammikuun lopulla ja noin 300 000 työtätekevän liikehdintä helmikuun lopussa. Armeijan sisällä toimii demokraattinen järjestö (UDS), joka yhtyy demokraattisten voimien vaatimuksiin.

Fasistisen hallituksen poliisijoukot yrittävät väkivalloin estää liikehtimisen. 26. 2. poliisi ampui mielenosoittajan Eldazissa; 4. 3. surmattiin useampia mielenosoittajia. Poliisiasestojen häikäilemätöntä toimintaa vastaan alkoi 8. 3. Espanjan baskimaakunnassa yli puolen miljoonan työtätekevän lakko. Väitön aihe oli se, että poliisit olivat surmanneet erään 18-vuotiaan mielenosoittajan. Lakkoa kuvattiin läntisessä lehdistössä Espanjan suurimmaksi sitten sisällissodan.

USA ja Espanja allekirjoittivat tammikuussa sopimuksen, jonka mukaan Yhdysvallat saa edelleen viideksi vuodeksi oikeuden pitää Espanjassa neljä tukikohtaansa ja antaa Espanjalle taloudellista ja sotilaallista "apua" 1,25 miljardia dollaria.

Portugalin demokration vaikeudet jatkuvat

1. 1. sattui Portugalissa verisin välikohtaus sitten fasismin kukistumisen. Kansalliskaarti avasi tulen kohti mielenosoittajia, jotka osoittivat solidaarisuutta 25. 11. vangituille (ks. pol.kalenteri Soihtu 6/75). Neljä mielenosoittajaa sai surmansa.

Joulukuusta lähtien on 800 entisen fasistisen salaisen poliisin PIDE:n jäsentä vapautettu vankilasta samaan aikaan kun huomattavia huhtikuun 25. päivän aktivisteja, fasismin kukistajia on pidetty vangittuina. Tammikuun lopulla vangittiin hajotettujen COPCON-turvallisuusjoukkojen entinen komentaja, Ote-

lo Saraiva de Carvalho. Hänet vapautettiin 1. 3. samoin kuin muita 25. 11. tapahtumien johdosta vangittuja.

26. 2. Portugalin viisi suurinta puoluetta ja asevoimien johto allekirjoittivat sopimuksen perustuslaista. Sen mukaan tasavallan presidentti on samalla vallankumousneuvoston puheenjohtaja ja asevoimien ylipäällikkö. Vallankumousneuvostolla on lakia säätäviä valtuuksia muun muassa sotilaskysymyksissä. Samassa yhteydessä tiedotettiin että parlamenttivaalit pidetään 25. 4. ja presidentinvaalit 27. 6. Portugalin kommunistinen puolue, joka allekirjoitti sopimuksen, ilmaisi tyytymättömyytensä sen eräisiin kohtiin. Kommunistit ovat vedonneet kaikkiin demokraattisiin voimiin, jotta todellinen vaalivapaus voitaisiin taata parlamenttivaaleissa. Monilla alueilla sitä rajoittaa voimakas taantumuksellinen terrori.

7. 1. Italian hallituskriisi

7. 1. erosi Aldo Moron kristillisdemokraateista (DC) ja tasavaltalaisista (PRI) koostuva vähemmistöhallitus, jota Sosialistinen puolue (PSI) oli tukenut parlamentissa. Kriisi puhkesi kun sosialistit ilmoittivat vetävänsä tukensa hallitukselta. Italian kommunistinen puolue totesi kriisin jälleen herättävän kysymyksen todellisen poliittisen käänteen aikaansaamisesta, mikä voi tapahtua vain IKP:n aktiivisella osanotolla. IKP torjui ennenaikaisten parlamenttivaalien järjestämisen tässä vaiheessa kriisiä syventävänä ratkaisuna. Mielipidetutkimusten mukaan IKP:lla on seuraavissa vaaleissa hyvät mahdollisuudet nousta ohi kristillisdemokraattien maan suurimmaksi puolueeksi.

11. 2. Aldo Moro muodosti kristillisdemokraattisen vähemmistöhallituksen.

8. 1. Tšou En-lai kuolee, taistelu Kiinan johdossa kiihtyy

Kiinan kommunistisen puolueen varapuheenjohtaja ja Kiinan kansantasavallan pääministeri Tšou En-lai kuoli 78-vuotiaana. Virkaatekeväksi pääministeriksi nimitettiin 7. 2. annetun tiedon mukaan Hua Kuo-feng, aikaisemmin yksi varapääministereistä. Huomiota herätti se, että tehtävään ei valittu Teng Hsiao-pingia. Väliaikaiseen tehtävään nimettyä

Hua Kuo-fengia kuvattiin Pekingistä tul-
leissa ulkomaisissa kommenteissa mah-
dolliseksi kompromissiratkaisuksi Kiinan
johdossa keskenään taistelevien äärimao-
laisen "Sanghain ryhmän" ja "maltil-
listen" välillä.

21. 2. Kiinan hallituksen erikoiskone
nouti USA:n entisen presidentin Nixonin
vierailulle Kiinaan.

9—13. 1. Gromyko Japanissa

Virallisella Japanin-vierailullaan Neu-
vostoliiton ulkoministeri Andrei Gromy-
ko neuvotteli Japanin ulkoministerin
kanssa muun muassa maitten välillä vie-
lä solmimattomasta rauhansopimuksesta.
Gromyko keskusteli myös pääministeri
Mikin kanssa ja tapasi keisari Hirohito.
Yhteisessä kommunikassa todetaan mo-
lempien osapuolien olevan yhtä mieltä
siitä, että on jatkettava neuvotteluja
maiden välisen rauhansopimuksen pikai-
seksi solmimiseksi.

Länsi-Saharan ongelma

12. 1. viimeiset espanjalaisjoukot pois-
tuivat Länsi-Saharasta. Mauretania ja
Marokko miehittivät osia maasta, mutta
törmäsivät maan itsenäisyyden puolesta
taistelevan POLISARIO-järjestön vasta-
rintaan. 28. 2. POLISARIO julisti maan
itsenäiseksi Saharan demokraattiseksi ara-
bitasavallaksi.

22. 1. Libanonin hauras aselepo

Libanonin sisällissodassa (ks. raport-
tia Soihtu 1/76) saatiin 22. 1. Syyrian
välityksellä aikaan aselepo ja sopimus
neuvotteluista poliittisen ratkaisun löytä-
miseksi. Elämää maassa alettiin palaut-
taa normaaliin uumiin. 14. 2. päästiin
neuvotteluissa sopimukseen eräistä poliit-
tisista järjestelyistä. Sopimuksen mukaan
parlamenttiin tulisi vastedes yhtä paljon
kristittyjä ja muhamettilaisia ja halli-
tuksen johtajan valitsisi parlamentti, so-
vittiin myös luovuttavan uskonnollisista
kriteereistä useimpien virkojen täytössä.
Maaliskuun puolivälissä aselepo vielä oli
voimassa.

Aseistariisunta

20.—23.1. USA:n ulkoministeri Kis-
singer vieraili Moskovassa ja keskusteli

pääsihteeri Brezhnevin ja muiden Neu-
vostoliiton johtohenkilöiden kanssa mm.
SALT:sta. — 17. 2. kokoontui Geneven
aseistariisuntakonferenssi käsittelemään
ennen muuta USA:n ja NL:n luonnosta
sopimukseksi, joka kieltää sähkään ja il-
mastoon vaikuttamisen sotilaallisissa tar-
koituksissa. — Wienin neuvotteluissa
aseistuksen ja joukkojen supistamiseksi
Keski-Euroopassa sosialistiset maat ar-
vostelivat NATO:n viimeisintä ehdotusta,
joka suuntautui jälleen joukkojen epäta-
saiseen vähentämiseen. 19. 2. Varsovan
liiton maat tekivät uuden ehdotuksen,
jossa julkaistujen tietojen mukaan muun
muassa ehdotetaan NATO:n ja Varsovan
liiton maiden joukkojen miesvahuutta
vähennettävän noin 15 prosentilla vuo-
den 1978 loppuun mennessä.

4.—8. 2. Ranskan Kommunistisen Puolueen 22. edustajakokous

Kokoukseen osallistui 1700 valtuutet-
tua, jotka edustivat puolueen 500 000
jäsentä. Läsnä oli 88 kommunistisen ja
työväenpuolueen sekä kansallisen vapau-
susliikkeen edustajat. NKP:n valtuuskun-
taa johti Andrei Kirilenko. SKP:ta edus-
tivat pääsihteeri Arvo Aalto ja keskus-
komitean jäsen Seppo Toiviainen.

Keskuskomitean toimintaselostuksen
kokoukselle esitti Georges Marchais, jo-
ka valittiin uudelleen puolueen pääsih-
teeriksi. Kokous hyväksyi asiakirjan "Mi-
tä kommunistit haluavat Ranskalle".
Huomiota on herättänyt kokouksen pää-
tös suuntautua proletariaatin diktatuuriin
käsitteen poistamiseen puolueen ohjel-
mallisista asiakirjoista.

7. 3. alkaneissa Ranskan kantoniva-
leissa kommunistit saivat ensimmäisellä
kierroksella 22,6 prosenttia äänistä. Toi-
nen kierros vahvisti vasemmiston ete-
nemisen.

19. 2. Islanti katkaisi diplomaattisuhteet Isoon-Britanniaan

Vastalauseena brittiläisten sota-alusten
toimille Islannin kalastusvesillä Islanti
katkaisi diplomaattisuhteet Isoon-Bri-
tanniaan. Myöhemmin Islanti hylkäsi
NATO:n välitysesityksen.

24. 2.—5. 3. NKP:n 25. edustajakokous

NKP:n 25. edustajakokoukseen osal-
listui n. 5000 valtuutettua. Läsnä oli

myös 103 valtuuskuntaa 96 maasta. SKP:sta olivat paikalla puheenjohtaja Aarne Saarinen, varapuheenjohtaja Taisto Sinisalo, kunniapuheenjohtaja Ville Pessi ja poliittisen toimikunnan jäsen Erkki Kauppila. — Katso analyysia tässä numerossa.

3. 3. Mosambik sulki Rhodesian vastaisen rajan

3. 3. Samora Machel, FRELIMO:n puheenjohtaja ja Mosambikin kansantasa-vallan presidentti ilmoitti, että Mosambik sulkee kokonaan Rhodesian (Zimbabwe) vastaisen rajansa. Aikaisemmin Rhodesialaisia tavaroita on kuljetettu satamaan Mosambikin kautta. Maailman valtiot ovat laajasti tervehtineet tyydytyksellä Mosambikin päätöstä ja luvanneet maalle taloudellista apua sen menettäessä Rhodesian maksut rautatien käytöstä. Päätös tukee Zimbabwe'n vapautusliikettä ja syventää Smithin rasis-tisen hallituksen vaikeuksia entisestään.

Suomi

Tammikuu: Liinamaan hallituksen budjettiesitys hyväksyttiin eduskunnassa

Eduskunta aloitti budjettiesityksen käsittelyn eduskunnassa 15. 1. Mieltusen hallituksen budjettiesitys oli lähes pilkulleen sama kuin Liinamaan hallituksen esitys. Hallitusrintaman äänin budjetti hyväksyttiin sellaisenaan. Budjettiesityksen puolesta äänestivät myös eräät kommunistit ja kansandemokraatit, vaikka SKP:n ja SKDL:n aiemmin yksimielisesti hyväksymissä kannanotoissa vaadittiin budjetin muuttamista perusteitaan myöten. Budjetti merkitsee voimakasta hyökkäystä työätekevien elin-choja vastaan. Samanaikaisesti siinä annetaan yli 3 400 miljoonan markan tukiaiset suurpääomalle. — Ks. myös raportti hallituksen politiikasta tässä numerossa.

Tammikuu: tulopoliittinen kokonaisratkaisu

Kokonaisratkaisun taustana todetaan, että vuonna 1975 oli työläisten

keskituntiansion nimellinen nousu 14,3 %, joka on 3,5 % pienempi kuin elinkustannusindeksin nousu. Lisäksi sopimuskausi jatkui tammikuun loppuun ja hinnat nousivat tammikuun aikana vielä noin 4 %. Siten viime vuoden ja sopimuskauden loppuun mennessä tapahtui 22 %:n hintavyöry, kun taas palkkojen nousu jäi 14,5 %:iin.

Kuitenkin SAK:n valtuusto päätti äänestyspäätöksellä 15. 1. neuvotella 80 pennin palkankorotuksesta. SKP:n poliittinen toimikunta teki 19. 1. äänestyspäätöksen, jolla annettiin tuki SAK:n johdon enemmistön tavoitteille. Tämä päätös merkitsi muutosta SKP:n aiemmin yksimielisesti hyväksymään linjaan, joka olisi edellyttänyt vähintään 6 %:n reaaliensoiden nousua, mikä olisi merkinnyt edellisen vuoden epäedullisen kehityksen huomioon ottan vähintään 2,50 markan yleiskorotusta tunnille. Tämän SKP:n edustajakokouksen ja keskuskomitean yksimielisen kannan mukaisia olivat myös työpaikoilla yksimielisesti esitetyt vaatimukset. SAK:n hyväksymä 80 pennin tavoite merkitsi jo silläään noin 2 %:n reaali-palkan alennusta, kun viime kauden tappiollinen kehitys otetaan huomioon.

27. 1. SAK:n hallitus teki äänestyspäätöksellä alustavan sopimuksen, jonka mukaan palkankorotus on 60 penniä + 1,5 %:n järjestelyvara. Kun verotus leikkaa tästä noin kolmanneksen jää käteen noin 40 penniä eli vajaan neljän prosentin korotus. Sopimus merkitsee siten työläisten reaaliensoiden huomattavaa laskua.

SAK:n hallitus ei voinut hyväksyä ratkaisua lopullisesti koska siinä tingitään keskusjärjestön valtuuston edellyttämästä 2 %:n järjestelyvarasta.

10. 2. TVK:n valtuusto hyväksyi tulopoliittisen sopimuksen äänin 62—11.

11. 2. SAK:n ja STK:n valtuusto hyväksyivät ratkaisun. SAK:ssa esitystä vastusti 10 kommunistia. Valtuustoryhmien kokoontumisen yhteydessä SKP:n 17. edustajakokouksen päätöksiä johdon mukaisesti noudattaneet toverit suljettiin kommunistien ryhmäkokouksen ulkopuolelle, jotta ratkaisun läpimeno olisi välttu varmistaa.

Samana päivänä astui voimaan eduskunnan hyväksymä hintavaltuuslaki, joka ei ole pitävä. Itse sopimukseen ei si-

sälly mitään sopimusta hintakatosta. Sopimuksessa todetaan, että osapuolet koontuvat syyskuussa tarkastelemaan onko "ratkaisua tehtäessä edellytetty hintakehitys toteutunut". Sopimusta ei voi irtisanoa oli hintakehitys mikä tahansa.

Vähimmäispalkka määritellään sopimuksessa 7,07 markaksi. Korotus on muutaman pennin sopimuksen muutoinkin edellyttämää korotusta suurempi.

12. 2. sopimus allekirjoitettiin.

Osana tulopoliittista ratkaisua tehty maataloustuloratkaisu noudatti entistä välitysmonopoleja ja suurviljelijöitä tukevaa linjaa.

18. 1. Suomen Tutkijaliitto perustetaan

Sosialistisen Opiskelijaliiton aloitteesta järjestettiin Helsingissä kokous, jossa käsiteltiin tutkijoiden järjestäytymistä. Kokous päätti perustaa tutkijoiden marxilais-leniniläisen joukkojärjestön, Suomen Tutkijaliiton. Liiton puheenjohtajaksi valittiin yht.tri. SKP:n keskuskomitean jäsen Seppo Toivainen. — Ks. myös analyysi Soihtu 1/1976.

Helmikuu: jäsenäänestyksiä tuporatkaisusta

Elinarviokomitean jäsenäänestys tulopoliittisesta ratkaisusta päättyi 17. 2. Tulopoliittista sopimusta vastaan äänesti 73,6 % äänioikeuttaan käyttäneistä. Sopimuksen puolesta äänesti 25,5 %. Tekstiili- ja vaatetusallalla tulopoliittisen sopimuksen hylkäsi 51,4 %.

24.—27. 2. pidetyssä Rakennusliiton jäsenäänestyksessä sopimuksen hylkäämisen kannalla oli 79,3 % äänestäneistä.

Useissa liitoissa tulopoliittista sopimusta ei asetettu jäsenäänestykseen. Näin meneteltiin mm. Metallityöväen liitossa, jossa valtuusto hyväksyi sopimuksen vain 8 kommunistin vastustaessa. Kuitenkin jäsenistön tulopoliittikkaa vastustava kanta oli hyvin selkeä. Esimerkiksi 9. 2. järjestettyyn raskaan metallin, autokorjaamoiden ja valtion puהלinalan työläisten mielenosoituslakkoon osallistui noin 70 000 metallityöläistä. Parempien työehtosopimusten puolesta käyty lakko toteutettiin täysin yhtenäisesti.

Vastaavalla tavalla jäsenistö sivuutettiin muun muassa Maaseututyöväen liitossa, Puutyöväen liitossa ja julkisella sektorilla kokonaisuudessaan.

Kaikkiaan tulopoliittisesta kokonaistarkaisusta irtaantui yhteensä 15 eri ammattiliittoa.

1. 3. Maataloustuotteiden hinnat nousivat

Elinkeinohallitus vahvisti 27. 2. Miettusen aiemmin tekemän päätöksen maataloustuloratkaisuun kuuluvien tuotteiden uusista vähittäishinnoista. Miettusen hallitus siirsi ratkaisullaan 700 miljoonan markan maataloustuloratkaisun kokonaan vähittäismyyntihintoihin.

Hyväksyessään hintavaltuuslain ja julkistaessaan myöhemmin ns. hintasulun Miettusen hallitus jätti tarkoituksellisesti hintasulun ulkopuolelle maito- ja lihatuotteet ja niistä pääasiallisesti valmistettavat tuotteet.

Jo pelkästään näiden hinnankorotusten vaikutus elinkustannusindeksiin on parin prosentin luokkaa.

TIEDONANTAJA

Avain poliittisen tilanteen jatkuvaan seuraamiseen. Poliittinen päivyri, jonka lehti kääntyy neljä kertaa viikossa.

Koko vuosi 90 mk, puoli vuotta 49 mk, 3 kk 28 mk. Opiskelija-alennus 30 %, eläkeläisalennus 50 %. Ps. tili 38143-1.

Osoite PL 211 00171 Helsinki 17, puh. 630 633.

Soihtu 2/1976

Svensk resumé

SUKP:s 25. partikongress

FKP:s viceordförande Taisto Sinisalo beskriver SuKP:s ställning och betydelse i inrikes- och utrikespolitiken samt i den internationella kommunistiska rörelsen i skenet av talturerna och besluten från kongressen.

Kampen för att stärka FDU:s enhet och kampduglighet

Finlands Demokratiska Udomsförbunds viceordförande Hannu Vuorio och organisationssekreterare Alpo Halonen analyserar FDU:s utveckling och karaktären av meningsskiljaktigheterna, med strävan att skissera upp den linje som innebär att den kommande förbundskongress kan förverkligas enigt.

Det ekonomiska skedet i kolonialismens sönderfall inlett

Forskaren i världsekonomi Jan Otto Andersson gör ett sammandrag av de ekonomiska förändringarna i de senaste åren i u-länderna samt av förändringarna i deras ställning i världen.

Fostran av den nya människan och socialismens uppbyggnadsarbete

Medlemmen av Soihtus redaktion Jukka Heiskanen granskar frågan om personligheten.

Rapporter, böcker

Vi publicerar två rapporter rörande det aktuella inrikespolitiska läget: Mietunens regerings bragder, som gjorts av Soihtus redaktionsmedlemmar och Marja Okkeris Hur man bekämpar arbetslös-

heten. Det påvisas, att den nuvarande Mieltunen-regeringen forssätter sina föregångares linje som stöder storkapitalet.

Övriga rapporter och bokpresentationer är följande: arbetarrörelsens veteran Olavi Pohjola återkallar händelserna från generalstrejken 1956 i minnet; SOL's agitations- och propagandasekreterare Asko Helminen presenterar den marxist-leninistiska litteraturens dagar i slutet av april; Vesa Oittinen granskar det marxistiska begreppet alixenation och hur Joachim Israel förvränger det.

Soihtu har grundats år 1931. Den är Socialistiska Studentförbundets teoretisk-politiska organ. Vår adress är 3. linjen 7 B 37 00530 Helsinki 53, tel (90) 736 112. Socialistiska Studentförbundet ger ut även Soihtus svenska skriftserie FACKLAN. Nr 1/76 innehåller Leif Salméns Nationalitetsfrågan. Pris 4 mk (i Finland) och 6 mk (utomlands). Beställningen till Soihtus adress.

English Summary

25th Congress of the CPSU

CPF vice-president Taisto Sinisalo analyzes the impact of the CPSU in domestic and foreign policy and also within the World Communist Movement referring to the speeches held and decisions made at the 25th Congress.

Struggle for the Unity and Strength of the Democratic Youth League of Finland SDNL

SDNL vice-president Hannu Vuorio and organization secretary Alpo Halonen analyze the character of SDNL's development and politico-ideological disagreements within the League, in an attempt to outline a way to carry out unanimously the coming SDNL Congress in the end of May.

The Economic Phase in the Fall of Colonialism has Begun

Jan Otto Andersson, researcher of World Economy, sums up the economic changes within the Underdeveloped Countries and in their international situation during the past few years.

Education of the New Man and the Construction of Socialism

Jukka Heiskanen of Soihtu's editorial board views the problem of human personality.

Reports, books

We publish two reports on the present political situation in Finland. Members of Soihtu's editorial board scrutinize the Achievements of Mieltunen's Cabinet; Marja Okkeri discusses How To Fight Unemployment. These reports show that the present Mieltunen Cabinet's policies are a direct continuation of its predecessor's line supporting the Big Capital.

Our Reports and Books sections also carry the following articles: Olavi Pohjola, a veteran of the working-class movement, describes the General Strike of 1956; Asko Helminen, member of the secretariat of the SOL in charge of propaganda and agitation, presents the Days of Marxist-Leninist Literature to be held in the end of April; Vesa Oittinen examines the marxist concept of alienation and how it is falsified by Jochim Israel.

Soihtu was founded in 1931. It is the politico-theoretical organ of the Socialist Student Union SOL of Finland. Address 3. linja 7 B 37 00530 Helsinki 53, tel. (90) 736 112.

Русское резюме

XXV съезд КПСС

Тайсто Синисало, вице-председатель КПФ, зарисовывает положение и значение КПСС во внутренней и внешней политике, в международном коммунистическом движении в свете выступлений и решений съезда.

Борьба за укрепление единства и боеспособности ДСМФ

Ханну Вуорио, вице-председатель Демократического Союза Моло-

дёжи Финляндии и оргсекретарь Алпо Халонен анализируют развитие ДСМФ и характер внутренних разногласий, стремясь обрисовать проведение линию единства на приближающемся съезде союза.

Начался период экономического развала колониализма

Исследователь мировой экономики Ян Отто Андерссон подытоживает экономические изменения за последние годы в развивающихся странах и в их положении в мире.

Воспитание нового человека и строительство социализма

Член редакции «Сойхту» Юкка Хейсканен рассматривает вопрос о личности.

Рапорты, книги

Опубликуется два рапорта об актуальном внутривнутриполитическом положении; написанный членами редакции «Достижения правительства Миелтунена» и Марья Окке-ри: «Как борются против безработицы». Они показывают как нынешнее правительство Миелтунена продолжает линию своих предшественников в поддержании крупного капитала.

Прочие рапорты и рецензии книг: ветеран компартии Олави Похьёла вспоминает события всеобщей забастовки 1956 года; секретарь по агитации и пропаганде СОЛа Аско Хелминен пишет о проведении дней марксистско-ленинской литературы в конце апреля; Веса Ойттинен рассматривает марксистское понятие отчуждения и как Иоахим Израел его исказил.

«СОЙХТУ» основан в 1931 году. Он теоретический и политический орган Социалистического Союза учащейся молодёжи (СОЛ). Наш адрес: ул. 3-я линия 7, подъезд Б кв. 37. 00530 Хельсинки 53. Тел. 736 112.